

МАТЕРІАЛИ УСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

м. Львів, 21 -23 вересня 2023 рік

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КЛАСТЕР ПОЛІГРАФІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ, ВИДАВНИЦТВ ТА ЦИФРОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ «ПОЛІГРАФІЯ: ЛОГІСТИКА, СЕРВІС, ЯКІСТЬ

ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «СТАВРОПІГІЙСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ
УЧИЛИЩЕ МІСТА ЛЬВОВА»

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

**Матеріали
усеукраїнської науково-практичної конференції**

(21 – 23 вересня 2023 року)

м. Львів, 2023

УДК 377.018:[001.895+339.92](063)

С 91

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 9 від «28» листопада 2023 року)*

Рецензенти, ключові стейкхолдери:

КОВАЛЬЧУК Василь Іванович – завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, доктор педагогічних наук, професор;

МАСЛІЧ Світлана Володимирівна – заступниця директора з навчально-методичної роботи Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг», кандидатка педагогічних наук

Сучасні моделі професійної освіти і навчання як джерело інноваційних трансформацій та механізм інтеграції до європейського та світового економічного простору: електронний зб. матеріалів усеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 21 – 23 вересня 2023 р. / упорядкування: В.В. Сидоренко, Н.Ю. Ісаєва, О.П. Юденкова. Біла Церква: БІНПО, 2023. 120 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників усеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні моделі професійної освіти і навчання як джерело інноваційних трансформацій та механізм інтеграції до європейського та світового економічного простору» (21 - 23 вересня 2023 року, м. Львів). У ході роботи конференції було розглянуто ряд актуальних питань стосовно: сучасних тенденцій впливу інноваційних змін на ринки праці та зайнятість, формування людського потенціалу, ціннісно-ментальні характеристики фахівців видавничо-поліграфічної галузі, формування відносин у партнерствах, механізми регулювання конкурентних відносин та мережевої кооперації, кластерні політики для розвитку регіонів в умовах децентралізації, моделі відкритої освіти, освітні тренди, практики, інсайти, тощо. Окрема увага дискурсу була приділена проблемі «Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України».

Матеріали збірника стануть у нагоді керівникам, методистам, старшим майстрам, викладачам професійно-теоретичної підготовки та майстрам виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти, роботодавцям та представникам громадських організацій.

За зміст і достовірність матеріалів несуть відповідальність автори тез.

© БІНПО УМО НАПН України, 2023

З М І С Т

I.	ПРЕС-РЕЛІЗ	6
II.	РЕЗОЛЮЦІЯ	15
III.	ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ.....	17
IV	ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ	17
V	ПРОГРАМА	18
VI	Ісаєва Наталя ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСТЕРУ.....	22
VII	Свердліковська Ольга, Юденкова Олена, ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «ІННОВАЦІЙНІ ВИРОБНИЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ»	30
VIII	ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОГО БУКЛЕТУ ДЛЯ МОЛОДІ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ «ОБЕРИ ПРОФЕСІЮ СВОЄЇ МРІЇ» У СФЕРІ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ, ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	42
IX	Юденкова Олена, Ісаєва Наталя, ПРЕЗЕНТАЦІЯ ФОКУС-ГРУПОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ М. ДНІПРО. ЛОГІСТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ПОЛІТИК»	52
X	ТЕЗИ	83
	Бобир Олена, СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ КОМАНДИ	83
	Герасименко Юлія, ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН НА РИНКИ ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	85

Геревенко Андрій,

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА
У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ. 89

Гончарова Ірина,

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ
ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИХ ПРОГРАМ. 93

Князєва Марина,

ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ТА ПЛАТФОРМ
ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. 96

Лебідь Ольга,

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ З ВИРОБНИЧИМ
ПРОЦЕСОМ ТА НАВИЧКИ СУЧАСНОГО СПЕЦІАЛІСТА
ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ 98

Линчак Оксана,

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
– ВНЕСОК МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ. 102

Масліч Світлана,

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ
ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ. 104

Остапенко Роман,

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ. 106

Торба Наталя,

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 110

Юденкова Олена,

ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА
У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ 113

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Матеріали усеукраїнської науково-практичної конференції
(21 – 23 вересня 2023 року)

ПРЕСРЕЛІЗ ПОДІЇ

УСЕУКРАЇНЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«СУЧАСНІ МОДЕЛІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ
ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ
ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ»**

змішаний формат проведення

21 - 23 ВЕРЕСНЯ 2023 РОКУ	09:00 15:00	м. Львів, вул. Плужника, 6
---------------------------------	----------------	-------------------------------

РЕЄСТРУЙСЯ ЗАРАЗ

[HTTPS://FORMS.GLE/FOUOAJFZFKYF4FEC9](https://forms.gle/FOUOAJFZFKYF4FEC9)

Контакти: (+38) (067) 949 48 84, (+38) (097) 279 71 82

21 - 23 вересня 2023 року науково-педагогічними працівниками Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, членами Кластеру поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість» та педагогічними працівниками державного навчального закладу «Ставропігійське вище професійне училище міста Львова» проведено усеукраїнську науково-практичну конференцію «Сучасні моделі професійної освіти і навчання як джерело інноваційних трансформацій та механізм інтеграції до європейського та світового економічного простору».

Конференція відбулася на базі Державного навчального закладу «Ставропігійське вище професійне училище міста Львова». Захід присвячено Європейському тижню професійних навичок 2023 (23 – 27 жовтня 2023 року) та мав за мету

привернути увагу на те, наскільки професійна освіта та навчання мають ключове значення для формування людського капіталу в Україні.

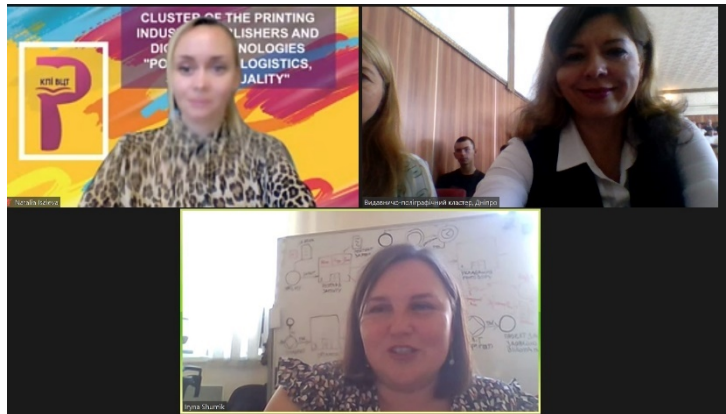
Організаторами наукового зібрання стали Міністерство освіти і науки України, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість», Державний навчальний заклад «Ставропігійське вище професійне училище міста Львова».

Конференція проходила у змішаному форматі. Захід зібрав понад 100 офлайн-учасників і більше 150 учасників з різних регіонів України, які долучилися до конференції за допомогою дистанційних технологій. Загалом участь у роботі конференції взяли представники провідних закладів професійної освіти поліграфічного профілю, закладів вищої освіти та промислових компаній Києва та Київської області, м. Львів, м. Дніпро, м. Харків, м. Херсон, а також один міжнародний учасник зі Швейцарії, що не лише надало міжнародного статусу події, а й підвищило її світове значення для розвитку поліграфічної галузі та поліграфічних, медіатехнологій як базису формування інформаційної безпеки держави.

Зустріч відбулася в рамках діяльності поліграфічного кластерного об'єднання за підтримки **Ірини Шумік**, генерального директора директорату МОН України.

Партнери конференції: Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області, Департаменту розвитку Львівської міської ради

Основні учасники конференції – керівники та представники студентсько-педагогічних колективів закладів освіти: Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Біла Церква, директорка – В.В. Сидоренко), Державний навчальний заклад «Ставропігійське вище професійне училище м. Львова» (м. Львів, директорка – І.В.Бурак); Державний навчальний заклад «Харківський поліграфічний центр професійно-технічної освіти» (м. Харків, директорка – В.В.Пономарьова); Український державний хіміко-технологічний університет (м. Дніпро, Дніпропетровська область); Комунальний заклад «Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії» (м. Київ, директорка – А.І.Гончаренко); Білоцерківського фахового коледжу сервісу та дизайну (м. Біла Церква, директорка – А.О. Степура); Херсонський професійний ліцей зв'язку та поліграфії (м. Херсон, директорка - Н.І.Лучко).

Мета проведення заходу: обговорення сучасних тенденцій впливу інноваційних змін на ринки праці та зайнятість, формування людського потенціалу, ціннісно-ментальні характеристики фахівців видавничо-поліграфічної галузі, формування відносин у партнерствах (державно-приватне партнерство), механізми регулювання конкурентних відносин та мережевої кооперації, кластерні політики для розвитку регіонів в умовах децентралізації, моделі відкритої освіти, освітні тренди, практики, інсайти.

Науковий аспект у роботі конференції було сфокусовано над напрямом: **«Трендотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України».**

Упорядкованість пленарного засідання та фасилітаційних секцій додала зручності для кожного учасника конференції, створено належні умови для ефективної роботи учасників в блоках.

21.09.2023: МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ ДЕНЬ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

- Урочисте відкриття конференції: «**Коло солідарності — глобальний перехід до трансформації освіти**» (ця сесія наголошувала на важливості солідарності в трансформації професійної освіти та залученості молоді до цих процесів). Відкриття конференції гостинно здійснила приймаюча сторона – **Ірина Бурак**, директорка Ставропігійського вищого професійного училища м. Львова та талановитий, національно-патріотичний колектив здобувачів освіти та педагогічних працівників.

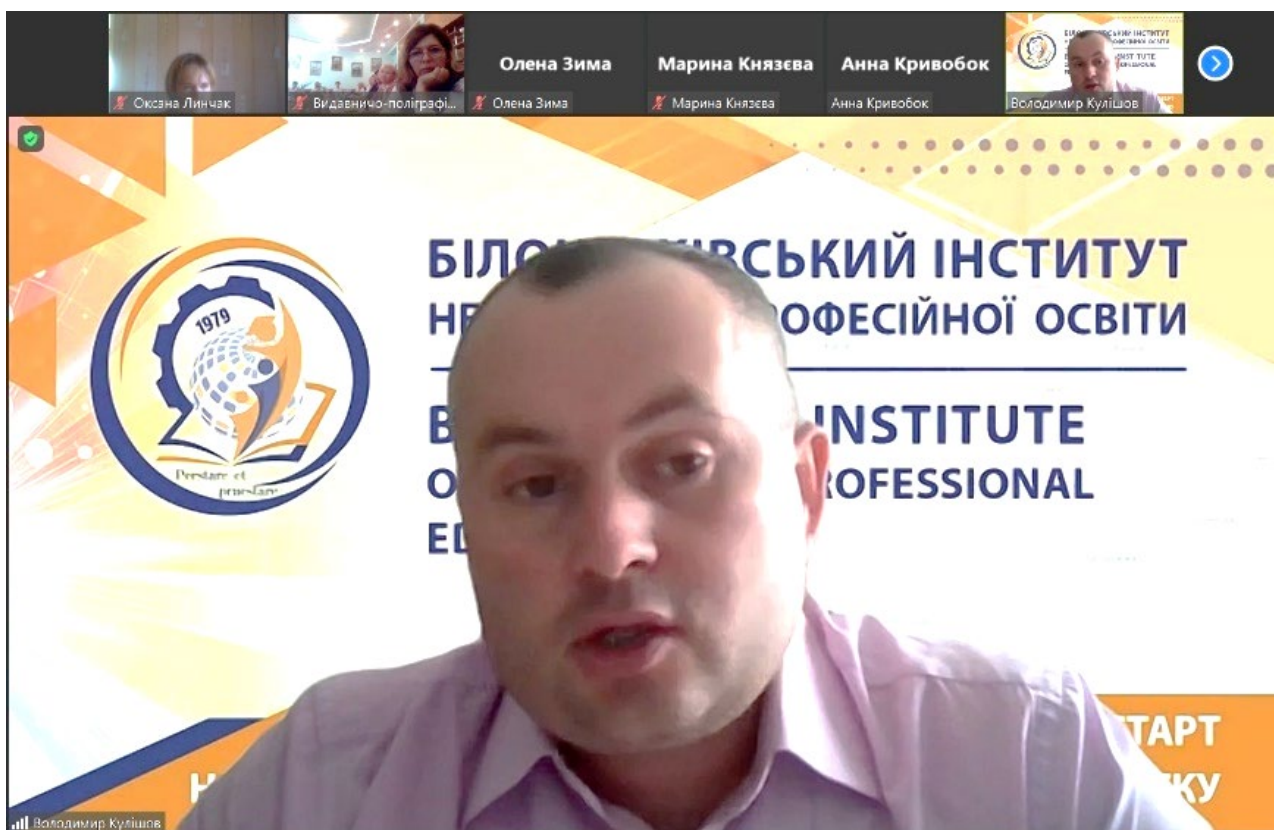

З вітальними промовами до учасників події звернулися: **Ірина Шумік**, генеральний директор директорату професійної освіти; **Наталя Ісаєва**, голова Кластеру поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій; **Вікторія Сидоренко**, директорка БІНПО; **Віктор Сергєєв**, голова Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини; **Володимир Бобко**, директор НМЦ ПТО у Львівській області.

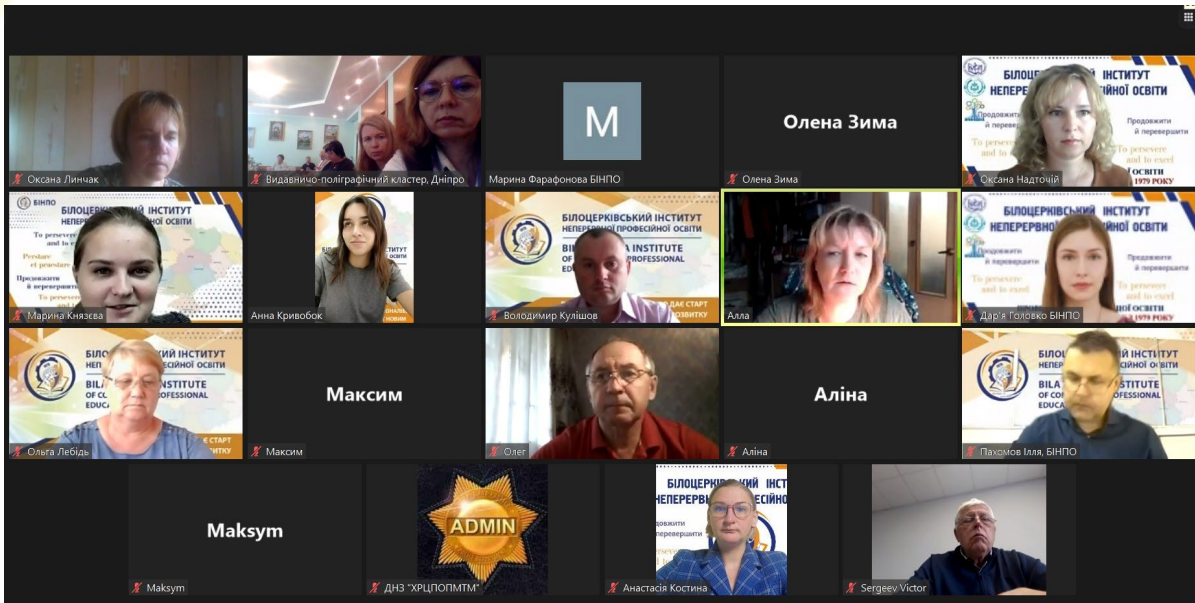
- Фасилітаційна сесія 1: Міжсекторальне партнерство в сфері професійної освіти як умова розвитку економіки регіонів

Успішні практики організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О в умовах дії воєнного стану від БІНПО висвітлили: **Вікторія Сидоренко**, директорка БІНПО, доктор педагогічних наук, професор, яка окреслила основні тренди, що характеризують сучасний ринок праці та його вимоги до навичок майбутніх фахівців; **Олена Юденкова**, учений секретар БІНПО, кандидат педагогічних наук, яка звернула увагу на аспекти модернізації змісту і форм професійного навчання в ЗП(ПТ)О; **Володимир Кулішов**, завідувач кафедри психології, педагогіки та менеджменту БІНПО, доцент, кандидат педагогічних наук, який представив окремі практичні аспекти моделі безперервного професійного розвитку від бакалавра до конкурентоспроможного на ринку праці фахівця.

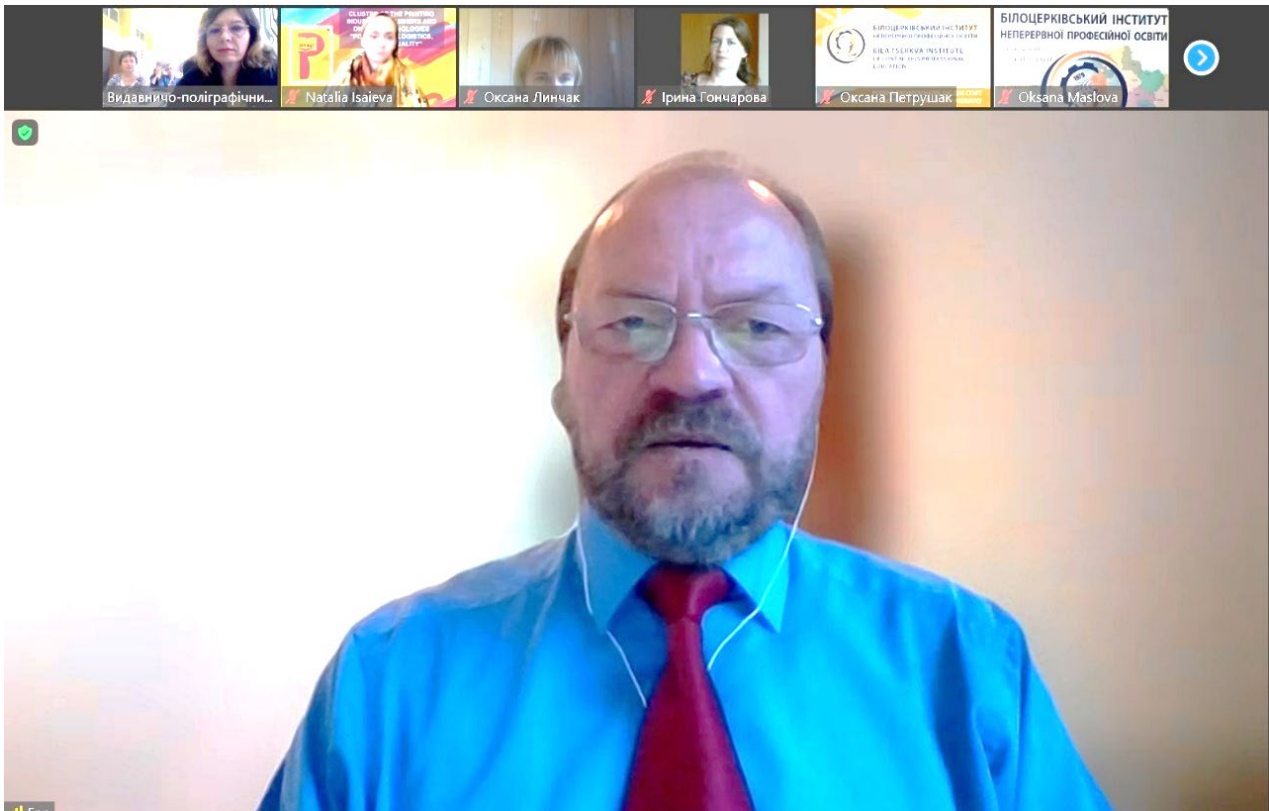
У рамках заходу виступити запрошені спікери, експерти: **Алла Володимирівна Ковалевська**, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та адміністрування, координатор МВА програм з розвитку управлінських компетенцій ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Бізнес-консультант, тренер, фасилітатор консалтингової компанії VI-vers. Директор з розвитку бізнесу ТОВ «ЛедЛайф»; Максим Олексійович Потапчук, директор ТОВ «Метал Принт», аспірант Українського державного хіміко-технологічного університету

22.09.2023 ДЕНЬ РІШЕНЬ:

- **Фасилітаційна сесія 2: Кластерні політики для забезпечення сталого розвитку держави та її регіонів** (ця сесія наголошувала на прийнятті рішень для трансформацій: що потрібно зробити для трансформації професійної поліграфічної освіти та розвитку кластерних політик.)

Провідним спікером сесії виступив **Enn KERNER**, Віце-президент «Естонського Союзу Інженерів» та член консультативної ради «Міжнародного

гуртка освітніх інститутів графічного, медіа технологій та менеджменту поліграфії», який запропонував об'єднання зусиль усіх присутніх задля подальшого розвитку з відновлення промислового та освітнього сектору України поліграфічного спрямування; спільну участь у глобальному конкурсі World Skills Competition of Trade 11 (Технології друку) – оператор друку на змаганнях Lyon2024 World Skills; трансформацію цифрової освіти на базі хмарних технологій.

Діалог був активно підтриманий не тільки освітянами, а й участю голі поліграфічних кластерів Дніпра та Львова (Наталі Ісаєвої та Ярослава Бойчука).

Працювала Молодіжна студія: молодь у центрі процесу трансформації освіти.

Здійснено відвідування поліграфічного підприємства «УкрПоло» (м. Стрій).

Проведена робота над міні-проектами: Надихаючі ідеї для трансформації професійної поліграфічної освіти.

У цілому комунікаційний майданчик працював під гаслом: **«Розвиток потенціалу професійної поліграфічної освіти»**.

У ході роботи конференції презентовано інноваційні практики усіх учасників події. Конференція стала джерелом натхнення для реалізації власних R&D проєктів кожного учасника.

Висловлюємо слова щирої вдячності усім організаторам, партнерам, спікерам, учасникам за спільну активну роботу над проблемою формування та відтворення людського капіталу в умовах війни та відновлення України.

За підсумками конференції сформовано відповідну резолюцію, до якої увійшли основні ідеї та пропозиції, висловлені учасниками заходу:

**#Відкрий свій талант #Європейські професійні навички
#EUVocationalSkills и #DiscoverYourTalent**

РЕЗОЛЮЦІЯ УСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ К ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

За підсумками конференції сформовано відповідну резолюцію, до якої увійшли основні ідеї та пропозиції, висловлені учасниками заходу:

- Системно вивчати динаміку, тенденції і перспективи розвитку Поліграфії 4.0 та 5.0, Індустрії 4.0, Освіти 4.0 відповідно до світових тенденцій та змін на вітчизняному ринку праці й впроваджувати системно інноваційні виробничі технології в зміст підготовки фахівців поліграфічного профілю.

- Здійснити за результатами апробації під час конференції запуск інноваційної програми для стажування фахівців галузі та освітян на базі новоствореного Центру інноваційних витрат видавничо-поліграфічної галузі (Український державний хіміко-технологічний університет, опорний центр для транзиту технологій поліграфічного кластера);

- Здійснити вивчення досвіду Комунального закладу «Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії» (м. Київ, директорка – А.І.Гончаренко) щодо подальшого реформування ЗП(ПТ)О поліграфічного профілю в професійні коледжі;

- Здійснити вивчення досвіду Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України щодо створення безпечного освітнього середовища (розроблення внутрішньої нормативно-правової бази з охорони праці та безпеки освітнього середовища, можливості проходження відповідних тематичних курсів підвищення кваліфікації); досвіду щодо «Використання хмарних сервісів Microsoft Teams для організації освітнього процесу в закладах освіти»; укласти угоди про партнерство для апробації НДР «Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України»

- Здійснити вивчення досвіду Державного навчального закладу «Харківський поліграфічний центр професійно-технічної освіти» (м. Харків, директорка – В.В.Пономарьова) щодо цифровізації освітнього процесу в умовах військового стану та використання платформи Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище;

- Здійснити вивчення досвіду Державного навчального закладу «Ставропігійське вище професійне училище м. Львова» (м. Львів, директорка - І.В.Бурак) щодо діяльності галузевих навчально-практичних центрів розвитку моделі громадсько-відкритого закладу освіти;

- Зробити на базі сайту Кластера спільну платформу для узагальнення знань та досвіду учасників кластерного об'єднання з метою розуміння можливостей розвитку галузі, з врахуванням досвіду технологічно розвинених країн світу для розвитку інновацій та поліграфічної промисловості в Україні;
- Забезпечити пошук можливостей для співпраці та інвестування в інноваційні проекти на спільних майданчиках ЄС; продовжити знайомства з експертами, інвесторами, партнерами та представниками громадськості задля подальшого розвитку та мережевої кооперації;
- Забезпечити встановлення контактів та знаходження можливостей для співпраці з місцевими компаніями роботодавців в кожному регіоні щодо інвестування в застосування штучного інтелекту (машинного навчання) в підготовці кадрів для поліграфічної промисловості – Симуляторів віртуального друку Sinapse Print Simulators. Симулятори Sinapse Print Simulators дозволяють використовувати такі види друку як: офсетний, флексографський та інші. Програмне забезпечення працює через хмару будь-якої операційної системи від РС до планшета, а також дозволяє використовувати інтерактивні панелі. Симулятори можна використовувати в різних режимах: «вільний» (без попередньо заданої проблеми) або «режим вирішення проблем (вирішення призначеної вправи)». У складі симулятора встановлено сотні сформованих вправ різних рівнів складності.
- Звернутися з підтримкою до МОН України та Всеукраїнська асоціації працівників професійно-технічної освіти (ВАПП) щодо надання різних форм підтримки ЗП(ПТ)О України поліграфічного профілю в участі національних переможців у глобальному конкурсі World Skills Competition of Trade 11 (Технології друку) – оператор друку, на змаганнях Lyon2024 World Skills.
- Звернутися через кластер до роботодавців з ініціативою щодо початку спільної роботи над розробкою професійних стандартів, зокрема з професії: Друкар офсетного плоского друкування, як принципової вимоги функціонування Національної системи кваліфікацій.
- Учасникам кластеру долучитися до громадського обговорення проекту Закону України «Про Національну систему кваліфікацій».

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ

Назва конференції	Усеукраїнська науково-практична конференція
Тема конференції	Сучасні моделі професійної освіти і навчання як джерело інноваційних трансформацій та механізм інтеграції до європейського та світового економічного простору
Дата проведення	21 – 23 вересня 2023 року
Час проведення	9.00-16.00, щоденно
Режим доступу	https://us02web.zoom.us/j/8045591955?pwd=emFXbEtNbkJnSVp3Vzlyem5kZ0p5QT09
Реєстраційна форма	https://forms.gle/fouoAjFZfkYf4fEc9
Трансляція на YouTube	
E-mail	mpo_orgkomitet@ukr.net
Контакти для координації	Ірина Буряк (+38) (067) 949-48-84, Олена Юденкова (+38) (097) 279-71-82

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:	
Вікторія СИДОРЕНКО	Директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, доктор педагогічних наук, професорка
Заступники голови організаційного комітету:	
Наталя ІСАЄВА	голова ГО «Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «поліграфія: логістика, сервіс, якість»
Ірина БУРАК	директорка Ставропігійського вищого професійного училища м. Львова
Олена ЮДЕНКОВА	Учений секретар Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, кандидат педагогічних наук;

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЕПАРТАМЕНТ РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«СТАВРОПІГІЙСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ
МІСТА ЛЬВОВА»
КЛАСТЕР ПОЛІГРАФІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ, ВИДАВНИЦТВ
ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
«ПОЛІГРАФІЯ: ЛОГІСТИКА, СЕРВІС, ЯКІСТЬ»

ПРОГРАМА

УСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ
ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ»

МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ ДЕНЬ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ- 21.09.2023

Посилання для приєднання до конференції Zoom

<https://us02web.zoom.us/j/8045591955?pwd=emFXbEtNbkJnSVp3Vzlyem5kZ0p5QT09>

Ідентифікатор конференції: 804 559 1955

Код доступу: 272765

Час	Подія	Формат
9:00 – 10:00	Реєстрація учасників та вітальна кава	
10:00 – 11:00	Урочисте відкриття конференції: «Коло солідарності — глобальний перехід до трансформації освіти» (Ця сесія наголошує на важливості солідарності в трансформації професійної освіти та залученості молоді до цих процесів) – Церемонія відкриття конференції. Вітальні промови від організаторів події	Пленарне, актову зала
11:00 – 12:00	Молодіжна студія: молодь у центрі процесу трансформації освіти	Пленарне, актову зала
12:00 – 12:30	Брейк-кава, перехід до конференц-залу	
12.30 – 15:00	Фасилітаційна сесія 1: Міжсекторальне партнерство в сфері професійної освіти як умова розвитку економіки регіон	Секційне засідання
15:00	Спілкування учасників події у форматі фуршету	

ДЕНЬ РІШЕНЬ - 22.09.2023

Посилання для приєднання:

<https://us02web.zoom.us/j/8045591955?pwd=emFXbEtNbkJnSVp3Vzlyem5kZ0p5QT09>

Ідентифікатор конференції: 804 559 1955

Код доступу: 272765

Час	Подія	Формат
9:00 – 10:00	Брейк-кава, трансфер на виробничі потужності – поліграфічний корпус на вул. Федорова	
10:00 – 11:00	– Ознайомлення з матеріально-технічною базою. – Спілкування з учнівською молоддю, педагогічними працівниками	Екскурсія, секційне спілкування

Час	Подія	Формат
11:00 – 13:00	Фасилітаційна сесія 2: Кластерні політики для забезпечення сталого розвитку держави та її регіонів (Ця сесія наголошує на прийнятті рішень для трансформацій: що б ви зробили для трансформації професійної поліграфічної освіти?)	Секційне спілкування з роботодавцями
13:00 – 14:00	Брейк-кава, трансфер на поліграфічне підприємство	Екскурсія
14:00 -16:00	Відвідування поліграфічного підприємства. Створення відео: Надихаючі ідеї для трансформації професійної поліграфічної освіти Прийняття висновків за підсумками Дня рішень: що далі?	Секційне спілкування, Бенчмаркінг

ДЕНЬ ЛІДЕРСТВА - 23.09.2023

Час	Подія	Формат
9:00 – 10:00	Брейк-кава	
10:00 – 15:00	– Пленер на природі: Молодіжний сегмент: Першочергове завдання у трансформації освіти – Флешмоб: «Ми сильні, бо ми єдині!»	Творче спілкування на природі

Ісаєва Наталя,

Кластер поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість», Голова

ДОСВІД КЛАСТЕРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗА УЧАСТЮ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація

В Україні за сучасних умов сформовані окремі елементи інноваційної інфраструктури, що потребують розробки механізму комплексного формування та ефективного функціонування таких мережових систем. Стаття присвячена вивченню досвіду кластерної взаємодії підприємницьких структур поліграфічної галузі за участю закладів освіти, проблемам становлення і розвитку в складних соціально-економічних умовах. Метою дослідження є проведення аналізу ролі та впливу кластерів на самоорганізацію і саморозвиток інноваційної інфраструктури країни.

Поширення кластеризації всіх регіонів може послужити основою для подальшої самоорганізації та саморозвитку допоміжних фірм під дією ринкових механізмів управління і переростання інноваційної інфраструктури кластерів у базову платформу інноваційної інфраструктури країни.

Ключові слова: *інноваційна інфраструктура, кластер, мережові структури, самоорганізація.*

Реформа децентралізації, переміщення повноважень та ресурсів до органів самоврядування територіальних громад має сприяти залученню мешканців громад до вироблення місцевої політики, й супроводжуватися ним. Влада в громадах має працювати у взаємодії із громадськістю під час планування, реалізації та моніторингу виконання управлінських рішень. А ефективність громадської участі напряму залежить від рівня досконалості нормативно-правової бази. Усі форми громадської участі мають бути чітко регламентовані, щоб мешканцям громад було зрозуміло, які функції їм доступні у місцевому самоврядуванні. Форми участі передбачають залучення громадян до процесу управління громадою, а головне – вони закріплюються законодавчо, механізми та процедури їх реалізації чітко визначені, а результати мають правові наслідки.

На сьогодні, маємо досвід діяльності в громаді Дніпропетровщини Громадської організації Кластер поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій «ПОЛІГРАФІЯ: ЛОГІСТИКА, СЕРВІС, ЯКІСТЬ» (далі - Кластер) два роки. Поряд з цим, на нашу думку ще не відбулося закріплення в офіційних рішеннях органів місцевого самоврядування та інших нормативно-правових документах загальнодержавного рівня визначення трактування «кластер» і діяльність цих організацій реалізуються на практиці як громадських,

що потребує термінового перегляду та відтворення у нормативно-правовому полі окремого закону України.

В економічній літературі кластери набули поширення наприкінці 80-х років. XX століття, коли М. Енрайт дав визначення регіонального кластера як групи сусідніх підприємств, об'єднаних в єдиний виробничий ланцюжок. Праці М. Портера сприяли популяризації кластерної теорії та власне кластерів як інструменту, що забезпечують формування конкурентних переваг національної чи регіональної економіки, а також розвиток інноваційних виробництв.

Портер вважав, що виробничі зв'язки між галузями повинні вибудовуватися за принципом мультиплікатора, тобто продукція однієї галузі має користуватися попитом з боку багатьох галузей, що зрештою визначає стійкість господарських зв'язків усередині кластера та економіки в цілому.

Еволюція трактування кластера в сучасному його розумінні пройшла досить тривалий шлях, в результаті якого були сформовані три формулювання, що доповнюють один одного, кожен з яких є актуальним для опису конкретних форм взаємодії між господарюючими суб'єктами.

Перше трактування визначає кластер як спосіб організації економічної діяльності, що здійснюється підприємствами із взаємопов'язаних секторів, пов'язаними з центрами генерування інновацій – університетами чи дослідницькими організаціями на конкретній та досить обмеженій території.

При цьому спеціалізація таких кластерів не є обов'язковою умовою. Навпаки, на одній території можуть співіснувати господарюючі суб'єкти з різних видів економічної діяльності, які користуються загальною інфраструктурою та досягають економічного ефекту за рахунок прискорення інформаційного обміну та скорочення транзакційних витрат. В основі такого роду кластеризації - концентрація виробничих потужностей, ефект масштабу, кооперація.

Часто такі форми кластеризації супроводжують різного роду податкові та інші пільги, що робить їх привабливими для підприємців. Описане трактування характеризує поширений варіант формування кластерів за принципом ініціативи зверху, підкріпленої низкою пільг і преференцій для потенційних учасників. Роль держави у такому разі полягає у визначенні стратегії, формуванні основної інфраструктури та виділенні фінансових ресурсів на забезпечення функціонування кластера.

Міжнародний досвід свідчить, що у низці країн практикується пряме державне фінансування витрат організацій, що займаються розробкою інноваційної продукції (США, Франція), надання безвідсоткових кредитів або дотацій на проведення НДР у повному обсязі (Швеція) або частково (ФРН), компенсація витрат на патентування винаходів, податкові пільги та податкові канікули (Австрія, ФРН).

Згідно з **другим трактуванням кластер** є вертикально інтегрованою структурою з вираженою продуктовою спеціалізацією, в рамках якої учасники об'єднані господарськими зв'язками як постачальники та споживачі певних проміжних продуктів або послуг.

Ядром кластера у разі виступає правовласник технології, торгової марки чи іншого захищеного авторським правом нематеріального активу. У певному сенсі таке трактування кластера ріднить його з корпорацією, що об'єднує у своїй структурі науково-дослідні, виробничі, постачальні та збутові підприємства з тією різницею, що в кластері вони не втрачають господарської самостійності.

Подібна організація діяльності дозволяє скоротити витрати часу та ресурсів на реалізацію повного циклу комерціалізації інноваційних розробок, при цьому територіальний принцип кластеризації згодом також набуває значення, оскільки органи управління всіма елементами такої кластерної структури мають тенденцію до локалізації в одному місці.

На стику першого та другого трактувань виділяють визначення інноваційного територіального кластера, під яким розуміється сукупність розміщених на обмеженій території підприємств та організацій (учасників кластера), що характеризується наявністю об'єднуючого учасників науково-виробничого ланцюжка в одній або кількох галузях, а також механізму координації діяльності та кооперації учасників кластеру.

Третє трактування визначає кластер як об'єднання різних за масштабом діяльності та розміром підприємств, в основі якого лежить експлуатація певної технології. Основний принцип такого об'єднання – передача великим підприємством окремих елементів технологічного процесу у сферу відповідальності малих підприємств на основі аутсорсингу чи франчайзингу.

Такий спосіб також можна охарактеризувати як «штучний», проте з точки зору результату подібний кластер забезпечує більш високий ступінь технологічної мобільності, дозволяє прискорити впровадження нових видів продукції, диверсифікувати ризики, ефективно експлуатувати ефект масштабу за рахунок економії змінних витрат.

Виникає у результаті мережева структура, яка перерозподіляє окремі компоненти багатоступінчастого виробничого процесу, забезпечуючи цим вертикальну і горизонтальну інтеграцію учасників даного об'єднання. Таким чином, кластер, в рамках даного трактування, буде інфраструктурним комплексом, що існує в інтересах великого виробника, але не обмежений у своїй діяльності цими інтересами.

Кластери – сучасна форма територіальної організації економіки регіону. Регіональний кластер - територіально зосереджена група суб'єктів господарювання, діяльність яких здійснюється в рамках єдиного відтворювального ланцюжка на основі вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків без втрати господарської та юридичної самостійності, що експлуатують одну або кілька конкурентних переваг території. На сьогодні Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій нараховує 15 учасників та 8 партнерських організацій, з яким відбувається взаємодія на підставі укладеного меморандуму: Університет Митної справи та фінансів; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара; Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України; Дніпропетровська

торгово-промислова палата; Федерація організацій роботодавців Дніпропетровщини; *Український кластерний альянс*; **Дніпропетровський обласний центр зайнятості**; Дніпровська міська організація роботодавців; Громадська організація «Освіта без кордонів».

Формування кластерів полягає в сукупності принципів. Вихідною причиною участі господарюючого суб'єкта в кластері є прагнення наростити конкурентоспроможність і підвищити стійкість наявних конкурентних переваг. Досягнення зазначеного результату може бути забезпечене за дотримання низки принципів реалізації кластерного підходу.

1. Наявність технологічної основи, реалізація якої вимагає створення генеруючої, виробляючої та обслуговуючої інфраструктури, що формує кластер. У такому разі забезпечується адекватне цілепокладання та формулювання загальної для всього кластера стратегії розвитку. За відсутності технології будь-яке штучно створене об'єднання підприємств витратить значні ресурси на підтримку єдності та цілісності на шкоду економічній доцільності.

2. Довгостроковий характер зв'язків, заснованих на технологічному лідерстві якогось великого виробника, що формує центр тяжіння інших учасників кластера, на тлі динамічної структури, для якої характерна безперервна адаптація до кон'юнктури, що змінюється.

3. Забезпеченість ресурсами, що передбачає, що кожен учасник кластера привносить у нього певну компетенцію, що є предметом його спеціалізації, яка виступає для всього кластера як ресурс. Компетенції можуть бути організаційно-управлінськими, фінансовими, інтелектуальними, логістичними, маркетинговими, збутовими тощо. д. Ефективному забезпеченню ресурсами повинні сприяти налагоджені механізми аутсорсингу та делегування повноважень.

4. Мобільність ресурсів усередині кластера потрібна для ефективного задоволення потреб одних суб'єктів господарювання за рахунок тимчасово вільних ресурсів інших учасників кластера. Таким чином, забезпечується максимальне завантаження та підвищується віддача на одиницю ресурсів, зростає ступінь внутрішньої кооперації. Мобільність інформації забезпечується наявністю єдиної інформаційної платформи, доступом до якої відкритий всім учасникам кластера.

5. Наявність кредитно-фінансового інституту, що опосередковує рух грошових потоків та капіталу, у тому числі за рахунок використання всього спектру інструментів фінансування капітальних вкладень та поточної діяльності (пільгове кредитування, лізинг, факторинг, розрахунки, страхування тощо) дозволить забезпечити здешевлення проектів за рахунок зниження транзакційних та фінансових витрат.

Кластерний підхід – це сукупність методів, прийомів, технологій управлінських рішень на економічний простір регіону, що дозволяє підвищити його конкурентоспроможність з допомогою реалізації кластерних ініціатив. На нашу думку реалізація кластерного підходу сприяє активізації інноваційної

діяльності та модернізації економіки регіону за рахунок вирішення низки завдань.

За минулий рік було виконано низку практичних заходів, які сприяли розвитку не тільки кластера, а й інноваційну діяльність регіону:

- підписано угоду про співробітництво між Кластером поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій та Дніпропетровською торгово-промисловою палатою. Предметом угоди стало задоволення потреб та захист, відповідно до компетенції, законних прав і інтересів підприємців Дніпропетровщини які реалізують свою господарську діяльність у сфері видавничо-поліграфічної справи. Спільними діями вже започатковано міжнародне економічне співробітництво, залучення інвестицій, реалізація інноваційних проектів тощо.

- здійснено старт та підписання фінансової угоди на реалізацію в Дніпропетровській області проєкту «Professional Alternative Dnipro», який реалізує Кластер поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість» в рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» за спільного фінансування Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Мета програми – створення кращих умов для розвитку українських малих і середніх підприємств, підтримка інновацій та стимулювання експорту, що є шляхом до сталого й рівномірного економічного зростання. (Детальніше: www.eu4business.org.ua). На час старту проєкту Кластер був представлений 10 учасниками.

- на базі Дніпропетровської ТПП було проведено три воркшопи для представників видавничої справи, поліграфії та суміжних з ними галузей, які організовані Палатою в рамках проєкту «Professional Alternative Dnipro»: фінансовий облік на підприємствах; основи маркетингової мови та її особливості для видавництв і друкарень (онлайн-інструменти – сайт, блог, соціальні мережі, SEO, SERM, Youtube, фітбек та інше); експортна стратегія для бізнесу.

- прийняли участь в Міжнародному експертному обговоренні: як кластер підвищує конкурентоспроможність бізнесу, працювали з експертом Др. Ніклас Руффер, менеджером Компоненту проєкту, Київ, GIZ.

- прийняли участь в шести тренінгах #ЕкспертнийДіалогКластерів на тему «Як кластер підвищує конкурентоспроможність бізнесу».

- за запрошенням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ), німецької урядової компанії Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) прийняли участь із членами Кластера поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій м. Дніпро у віртуальному заході «Експертний діалог – Розвиток кластерів в Україні», що відбувся на Платформі міжнародного співробітництва. Тема спілкування надзвичайно актуальна для розвитку малого та середнього бізнесу кожного регіону: Кластер та інтернаціоналізація. Інтернаціоналізація є ключовою темою для кластерів в Європі. У часи посилення глобалізації,

кластерні фірми все більше і більше піддаються глобальній конкуренції. Як показує практика, традиційні підходи до просування експорту часто не досягають бажаних результатів. Сучасне керівництво кластерів по-різному розуміє інтернаціоналізацію кластерних фірм і спільно розвиває бізнес-послуги, які допомагають фірмам успішно підкорювати нові ринки та будувати міжнародні партнерські взаємовідносини. Метою заходу було показати такі нові підходи, пояснити переваги та продемонструвати вплив на економічні показники окремих кластерних фірм-учасників.

– проведено низку локальних зустрічей з учасниками поліграфічного кластеру з питання вирішення завдань щодо створення Інноваційно-промислового майданчика «Professional Alternative Dnipro» у рамках виконання Міжнародної програми «Застосування та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі / EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП». Експертами поліграфічного кластеру з розвитку та підтримки щодо залучення інвестицій стали Валентина Затишняк (КЗ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ІНВЕСТИЦІЙНЕ АГЕНТСТВО" ДОР") та Андрій Рубан (ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ).

– започаткували серед учасників кластеру акцію «Продовжуємо роботу, щоб підтримати економіку України!». Внаслідок російської військової агресії багато фахівців зі східних, південних, центральних та північних регіонів України опинилися в критичному стані в якості внутрішньо переміщених осіб, без засобів для існування з зруйнованими соціальними зв'язками. У зв'язку з цим було прийняте рішення щодо продовження діяльності, залучення ВПО на підприємства.

– розвиток інфраструктури, системний менеджмент, цифровізація виробничих процесів – фундамент розвитку. Але є ще один ключовий компонент – побудова правильної комунікації. У цьому контексті для Кластера стало важливим застосувати інноваційний інструмент – створення повноцінного фільму, вивчення середовища функціонування поліграфічних підприємств, специфіки галузі. презентував широкій громадськості інформаційно-просвітницький відеофільм про можливості та особливості розвитку поліграфічного кластеру на Дніпропетровщині. Репортажно-документальний відеофільм містить : загальну інформацію про кластерний підхід в розвитку економіки регіону; про історії успіху поліграфічного кластеру та його основних учасників. Мета фільму: підвищити інтерес до розвитку кластерів в Україні в цілому, презентувати модель поліграфічного кластеру як приклад інструменту, який може впливати на конкурентоспроможність малих і середніх підприємств та створювати інноваційну регіональну екосистему. Оскільки розвиток кластерів є відносно новою темою для українських представників органів влади та учасників кластерів, відеофільм проливає світло на важливі фактори успіху у розвитку кластерів та розпочинає обмін досвідом з колегами інших територіальних громад. Відеофільм просуває ідею щодо підвищення престижності видавничо-поліграфічної галузі та кластерного підходу.

– протягом усіх місяців агресивної війни на території України Кластер був системно включений у різні види робіт по кіберзахисту інформаційного простору нашої держави. Навчали молодь «інформаційній гігієні» спільно з Академією Cisco (США), «валили» цілу купу ворожих телеграм каналів на окупованих територіях, допомагали збирати підписи під електронними петиціями щодо привернення уваги світової спільноти до проблем агресивної війни в Україні, продовжили здійснювати власну господарську діяльність. Очевидно, що в майбутньому подолання економічної кризи, впровадження реформ, а також подальша інтеграція у європейську спільноту мають забезпечити принципово нове бачення інформаційної політики держави, невід’ємною складовою якої є друкована продукція та електронні видання. Проте якісно нові підходи до забезпечення безпеки інституту держави неможливі без докорінної трансформації та зміни державної політики стосовно підприємств видавничо-поліграфічного комплексу України, яка повинна вилитись у нові механізми забезпечення інформаційно-пропагандистської безпеки держави.

– створили власний сайт Кластеру: <http://print-cluster.com.ua/>

– прийняли участь у стратегічній сесії від координаторів Ukrainian Cluster Alliance за підтримки Європейського Союзу у межах проекту «Інтерналізація Українського кластерного альянсу: покращення прямого діалогу між європейськими та українськими професійними спільнотами під час війни». Учасники Кластеру спільно з експертами УКА обговорили ключові актуальні проблеми вітчизняної кластерної спільноти та шляхи до їх подолання, механізми розвитку державно-приватного партнерства в умовах воєнного стану та післявоєнної відновлювальної економіки. Онлайн-спілкування дозволило виокремити нові шляхи та методи покращення міжкластерної кооперації. План стратегічної сесії включав практичну роботу:

1. Розробка Бізнес-моделі кластеру
2. Розробка стратегічної матриці на основі SWOT та PESTLE аналізу
3. Формування стратегічних цілей, завдань та показників.

Це новий досвід для КПП ВЦТ: це дійсно інноваційні та перспективні практики, бо сприяють налагодженню широких міжнародних комунікацій.

– провели потужний регіональний хакатон з пошуку дієвих рішень щодо виготовлення еко-продукції – «Зелений» бізнес для поліграфічних підприємств». Захід проведено на базі Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій, як центру підготовки фахівців для галузі та за участі Українського державного хіміко-технологічного університету – єдиного в Україні закладу вищої освіти хіміко-технологічного профілю.

Прорив відбувся у створенні події – СПІЛЬНОЇ РОБОТИ НА ОДНОМУ МАЙДАНЧИКУ ДВОХ РІЗНИХ СПІЛЬНОТ, де вони змогли спробувати свої сили, отримуючи технологічну та глобалізуючу експертизу.

З метою розширення державно-приватного партнерства в регіоні та створення умов для розвитку кластера були запрошені почесні гості – зовнішні експерти проекту: голова Федерації організацій роботодавців

Дніпропетровщини – Віктор Володимирович Сергєєв; перший віцепрезидент Дніпропетровської торгово-промислової палати – Сергій Володимирович Кучерявенко; голова Дніпровської міської організації роботодавців – Галаган Олександр Васильович.

Захід відбувся завдяки підтримці гостьового ментора: Потапчука Максима – директора ТОВ «Ментал-Принт» та менеджерів проєкту у якості тренерів: Наталі Ісаєвої та Олени Юденкової.

– Розпочали активну співпрацю з Українським кластерним альянсом, а саме Ольгою Трофімовою здійснено затвердження Стратегічних цілей розвитку кластерних відносин:

Перший етап розвитку:

– Просування на рівні регіону та популяризація кластерного підходу ;
– Побудова конструктивного діалогу між учасниками кластера, активне залучення нових учасників

– Залучення іноземних інвестицій до кластера;

– Стимулювання за рахунок грантів та інших програм розвитку мережевого співробітництва, наукових розвідок у галузі освіти, маркетингу, збуті, технологій, матеріалів тощо

– Вирішення проблем кадрового наповнення галузі, запуск цільової програми «Поліграфічна профорієнтація Дніпру»

– Аналіз соціально-економічних показників та визначення пріоритетів регіональної політики;

Другий етап розвитку:

– Розроблення цільових програм розвитку підприємництва, розширення джерел фінансування;

– Трансфер технологій у кластері;

– Проведення спільних наукових досліджень і збуту на зовнішніх ринках;

– Розвиток співробітництва з регіональними владними елітами та бізнес-середовищем інших регіонів України;

– Проведення спільних розробок нової продукції для суб'єктів учасників кластеру;

– Залучення іноземних інвестицій в кластер, вихід на зовнішні ринки збуту продукції кластеру;

– Створення банку інвестиційних проєктів, стартапів у кластері;

– І завершуючим проєктний рік для Кластеру став старт комунікаційно-просвітницької кампанія для молоді "Обери професію своєї мрії" у сфері поліграфічної індустрії, видавничої діяльності та сфери інформаційних технологій! Було виготовлено профорієнтаційний відеоролик у рамках реалізації програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП», що спільно фінансується Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

ВИСНОВКИ:

Кластери є інструментом підвищення конкурентоспроможності бізнесу, оскільки сприяють його стійкості. Навіть міжнародні компанії, такі як Airbus, покладаються на креативність МСП та незалежних дослідницьких центрів у навколишньому середовищі. Тому Airbus заохочує кластеризацію невеликих високотехнологічних компаній в аерокосмічній промисловості Франції поблизу своїх потужностей і тісно співпрацює з ними. Наприклад, у Кластер аерокосмічних компаній та дослідницьких центрів, aerospace-valley.com/en

Дуже часто професійні менеджери кластерів є одночасно керівниками компаній, які досягають успіху в наданні послуг і продажу продуктів. Тому між учасниками кластеру відбувається взаємне менторство, що є одним із найкращих підходів до підвищення ефективності управління як кожною окремою компанією, так і кластером загалом.

Кластери мають мислити бізнесово: бути актуальними, приносити додаткову цінність, їхні послуги мають бути привабливими для членів кластеру та відповідати їхнім потребам, – тільки тоді кластер може бути стійким. Професійне управління кластером може покращити ситуацію. У результаті члени дійсно об'єднуються і підвищують власну конкурентоспроможність.

У кластері компанії можуть отримати прибуток від численних механізмів підтримки. Розвиток кластерів також дозволяє компаніям отримати вихід на міжнародний ринок, а також залучити інвестиції.

Кластер розглядає весь ланцюжок створення вартості сектора. Пандемія показала, що кластери можуть підтримати своїх членів, оскільки вони об'єднують зацікавлені сторони вздовж ланцюга створення вартості та підвищують їхні конкурентні переваги.

У кластері компанії значно більше залучені, на відміну від асоціації. Учасники кластеру самостійно обирають найкращу комбінацію компаній для об'єднання. А занадто велика політична заангажованість шкодить кластеру.

Приклад Румунії може стати моделлю для наслідування в Україні. Як і в більшості країн Східної Європи, компанії у Румунії не мали потужних ініціатив підтримки від уряду. Але бізнес почав об'єднуватися у кластери, що дало компаніям право політичного голосу на рівні країни. Зокрема, цьому сприяли регіональні агентстві розвитку та торгово-промислові палати, які виступали каталізаторами та платформою обміну між академічним (#інновації), державним та приватним сектором.

Регіональна кластерна політика має реалізовуватись у формі заходів, спрямованих на стимулювання створення та підтримку портфеля кластерних ініціатив, що дозволить максимізувати ймовірність позитивних результатів та мінімізувати ризики. Ініціатива створення кластерів не має бути поодиноким. Навпаки, потрібен набір таких, щоб реалізація кластерної політики відповідала принципам портфельного управління. Оскільки кластерні ініціативи демонструють значне різноманіття і підсилюють економіку регіонів і держави в цілому.

Свердліковська Ольга,

доктор хімічних наук, професор, декан факультету економіко-гуманітарних наук та права ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», завідувач науково-дослідної лабораторії «Лакофарбових та поліграфічних матеріалів», професор кафедри технологій палив, полімерних та поліграфічних матеріалів, керівник Центру інноваційних витрат ГО «Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість»;

Юденкова Олена,

доцентка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат педагогічних наук

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «ІННОВАЦІЙНІ ВИРОБНИЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ»

Анотація

Наслідки впливу розвитку «Індустрії 4.0», тривалі соціально-економічна криза та воєнно-політичний конфлікт, агресивна війна з боку російської федерації на територіях України зумовлюють термінове реформування підготовки кваліфікованих робітників та фахівців-технологів - людського капіталу для промислових підприємств поліграфічної галузі. Процеси формування, відтворення та реалізації людського потенціалу, підвищення його конкурентоспроможності обумовлені також посиленням євроінтеграційного розвитку України.

У всіх галузях науки і технологій сьогодні спостерігається прискорення розвитку та відповідно до цього зростання кількості відкриттів, що спонукає до використання в житті, побуті, бізнесі та навчанні безлічі факторів: технологічні можливості для аналізу великих масивів даних, зростання обчислювальних потужностей та швидкості обробки інформації, удосконалення штучного інтелекту та інтеграції реального та віртуального світів, коли люди та пристрої виступають як рівні сторони спілкування (Інтернет речі). Сучасні ІКТ-системи забезпечують глобальний обмін знаннями в реальному часі, швидке впровадження нових технологій у бізнес і виробництво, а також безпосередньо в освіту.

У майбутнє десятиліття технології кардинально та незворотно змінять не тільки наш світ, а й спонукатимуть до трансформації освітнього процесу в закладах освіти України, а також запровадження нової культури підвищення кваліфікації в працівників сучасних поліграфічних підприємств, що передбачає створення гнучкої й адаптивної системи підвищення кваліфікації та стажувань, має відповідати запитам як цифрової економіки так і викликам шостого технологічного укладу, в основі якого лежить поєднання «біо, нано,

інфо, когно», забезпечувати максимально повне використання потенціалу цифрових технологій.

Основними чинниками впливу розвитку «Індустрії 4.0» на людський капітал промислового поліграфічного підприємства є такі: упровадження кіберфізичних систем у виробництво та його автоматизація; комп'ютеризація робочих місць; нові поліграфічні матеріали на основі досягнень у хімії; упровадження і розвиток авангардних смарттехнологій та інформаційних систем; швидка адаптивність до потреб споживачів; поява нових ризиків для здоров'я персоналу. Також підприємство має швидко реагувати на потреби ринку та екологічної ситуації розвитку «Індустрії 4.0» на всі елементи людського капіталу промислових підприємств, можливих наслідків для системи освіти, зайнятості у промисловості та ринку праці.

Виходячи із когнітивного спрямування технологічного укладу, і відповідно запитів до освіти, існує реальна потреба оновлення змісту підвищення кваліфікації працівників видавничо-поліграфічної галузі України відповідно до умов нового технологічного середовища та оновленої в державі нормативно-правової бази з питань освіти.

Програма підвищення кваліфікації «Інноваційні виробничі технології поліграфічної галузі» розроблена та погоджена з головою ГО «Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість», Наталя Ісаєва для підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти, працівників підприємств галузі поліграфічного спрямування (працівників галузевих підприємств Кластеру та закладів освіти).

Програму розроблено у відповідності до стандартів вищої освіти із галузі знань 18 Виробництво та технології спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» та на підставі вимог сучасного поліграфічного виробництва.

Пояснювальна записка

Програма підвищення кваліфікації «Інноваційні виробничі технології поліграфічної галузі» націлена на поліпшення якості роботи педагогічних працівників закладів освіти України, які відповідають за формування людського капіталу, працівників видавничо-поліграфічної галузі (або для працівників галузевих підприємств Кластеру та закладів освіти) за рахунок модернізації та розвитку професійних (фахових) компетентностей, що визначають здатність успішно розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми з використанням інноваційних методів у поліграфічній сфері.

Мета програми: допомога в оволодінні новими знаннями, вміннями і практичними навичками фахівцям, забезпечення підготовкою фахівців з видавництва та поліграфії, що володіють сучасними технологіями створення друкованих та мультимедійних видань, додрукарської підготовки поліграфічних видань, дизайну, комп'ютерного проектування, інноваційними виробничими технологіями поліграфічної галузі, сприяння професійному розвитку

педагогічних працівників закладів передвищої освіти, фахової передвищої освіти, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, працівників в галузі видавничо-поліграфічної справи (або для працівників галузевих підприємств Кластеру та закладів освіти).

Завдання програми:

1. Розвинути та/або вдосконалити важливі професійні компетентності (знання навчального предмета, фахових методик, інноваційних технологій).

2. Надати нові гнучкі навички та знання, які б дозволили якомога ефективніше застосовувати їх на практиці в галузі видавничо-поліграфічної справи.

3. Розвинути та/або вдосконалити навички використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

Форми проведення занять. Програма підвищення кваліфікації розрахована як на дистанційне проходження на освітніх онлайн платформах, так і очно.

Перевірка якості та ефективності засвоєння матеріалу здійснюється шляхом виконання тестових завдань, розробки плану-проспекту лекційного чи практичного заняття (на певну тему), створення презентації тощо.

Програмні компетентності

– здатність використовувати сучасні знання основ видавничо-поліграфічної справи, педагогіки, що сприяють педагогічній взаємодії у процесі професійної підготовки здобувачів освіти, формуванню комунікативної культури майбутніх фахівців;

– знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для розв'язання теоретичних і практичних задач видавництва і поліграфії;

– здатність використовувати знання сучасних теоретичних основ видавництва та поліграфії, інноваційних виробничих технологій у поліграфічній галузі, методик навчання з метою створення розвивального освітнього середовища для організації навчального процесу з поліграфічних дисциплін у закладах вищої освіти та добирати їх залежно від мети та конкретних умов і ситуацій;

– розробляти концепцію видання; склад, структуру, дизайн і апарат усіх видів виробів видавництва та поліграфії, робочу документацію для забезпечення процесу їх створення;

– здатність використовувати інформаційно-комунікативні технології в освітньому процесі.

Обсяг програми і терміни навчання – 5 кредитів ЕКТС (150 годин), 5 тижнів.

Викладання: проблемно-орієнтоване навчання, яке проводиться у формі лекцій, семінарів, практичних занять, консультацій, самостійного вивчення, виконання курсових робіт (проектів, складання екзаменів), на основі нормативно-правових актів, підручників, посібників, періодичних наукових видань та інтернет-ресурсу.

Система оцінювання – написання підсумкової роботи з презентацією, яка підлягає обов'язковому публічному захисту.

Очікувані результати

– знати основні принципи системного підходу для побудови інноваційних поліграфічних технологій, структурного аналізу матеріалів, введення, обробка та збереження інформації за допомогою спеціального обладнання та відповідних прикладних програм;

– використовувати отримані теоретичні знання для збагачення інтелектуального рівня особистості та з метою їх використання у професійній діяльності;

– використовувати інформаційні технології для вирішення проблемних ситуацій в професійній діяльності та в науковому дослідженні;

– знати методи проектування поліграфічної продукції;

– аналізувати стан і перспективи розвитку поліграфічної технологій;

– використовувати методи та засоби прогресивних інформаційних технологій для проведення наукових досліджень у своїй професійній сфері;

– знати про сучасні матеріали і інноваційні виробничі технології поліграфічної продукції у видавничо-поліграфічній галузі.

Навчально-тематичний план

№	Тема		
Модуль 1. Інноваційні виробничі технології поліграфічної галузі (професійний)			
1.1.	Інваріантна частина		
1.1.1.	Світові тенденції підготовки і використання сировини для виготовлення паперу.		
1.1.2.	Нові технології виготовлення екологічного картону та паперу з використанням вторинної сировини і опалого листя.		
1.1.3.	Нові технології виготовлення екологічного картону та паперу з використанням опалого листя.		
1.1.4.	Нові технології виготовлення поліграфічних фарб для офсетного друку.		
1.1.5.	Нові технології виготовлення поліграфічних фарб для флексографського друку.		
1.1.6.	Нові технології виготовлення фотоформ і друкарських форм офсетного друку.		
1.1.7.	Асортимент сучасних друкарських фарб зі спеціальними властивостями.		
1.1.8.	Нові технології нестандартної поліграфії.		
1.1.9.	«Зелені технології» як один із напрямів вирішення екологічних проблем промисловості.		

№	Тема		
1.1.10.	«Зелені полімери» як відновлювальна сировина для одержання полімерів, що використовуються у поліграфії.		
1.1.11.	Іонні рідини як компоненти поліграфічних роздаткових матеріалів.		
1.1.12.	Нанотехнології у видавничо-поліграфічній галузі.		
1.2.	Варіативна складова професійного модуля		
1.2.1.	Теоретичні та методологічні основи дослідження сучасного стану поліграфічної та видавничої галузі в Україні		
1.2.2.	Шляхи удосконалення управління поліграфічною галуззю		
1.2.3.	Впровадження маркетингових і бізнесових інноваційних технологій поліграфічної галузі		
1.2.4.	Кластерні політики в регіонах України. Принципи та стратегії діяльності кластерів		
Загальний обсяг за модуль		60 год.	
Модуль 2. Комплексні дослідження як основа удосконалення технологічних процесів видавничо-поліграфічної галузі (професійний)			
2.1.	Інваріантна частина		
2.1.1.	Методи та інновації дослідження властивостей поліграфічних матеріалів		
2.1.2.	Методи дослідження властивостей матеріалів поліграфічних машин		
2.1.3.	Оптимізація роботи поліграфічних підприємств		
2.2.	Варіативна складова професійного модуля		
2.2.1.	Ознайомлення з можливостями та методологією машинного навчання – симуляторах друкарських процесів Sinapse print simulators – єдиного у світі виробника програмно-апаратних, хмарних комплексів симуляторів друкарських машин різного призначення:		
Загальний обсяг за модуль		60 год.	
Модуль 3. Діагностико-аналітичний			
3.1.	Вхідне комплексне діагностування	2	Тест
3.2.	Вихідне комплексне діагностування	4	Тест, іспит
3.3.	Захист проектів (підсумкових робіт)	14	Захист
Загальний обсяг за модуль		30 год.	
Разом годин за модулями		150 (5 кредитів)	

Форма атестації слухачів підвищення кваліфікації

Слухач курсів підвищення кваліфікації, який виконав повністю програму, готує підсумкову роботу, в якій відображає основні науково-методичні здобутки, одержані під час підвищення кваліфікації, і звіт.

Підсумковий контроль проводиться за результатами підготовки слухачем випускної роботи (обсягом до 25 сторінок) за запропонованою тематикою.

При написанні випускної роботи необхідно вказати основні літературні джерела, в яких ця проблема розглядається; власне її бачення; значення цієї проблеми для повсякденної діяльності викладача. Випускні роботи обговорюються на семінарах та під час підсумкового контролю.

Атестація слухачів програми підвищення кваліфікації «Інноваційні виробничі технології поліграфічної галузі» проводиться у формі захисту роботи (проекту, іспиту), та завершується видачею свідоцтва (сертифікату) про підвищення кваліфікації встановленого зразка.

Орієнтовна тематика творчих робіт і проектів

1. Світові тенденції підготовки і використання сировини для виготовлення паперу. Перспективи вторинної сировини. Виробництво паперу і картону. Використання нової сировини для виготовлення еко-паперу.

2. Нові технології та особливості виготовлення поліграфічних фарб для різних видів друку. Матеріали зі спеціальними властивостями.

3. Інновації у виготовленні друкарських форм для різних видів друку. Вплив способів виготовлення друкарських форм на вимоги до обробки інформації.

4. Друковані інновації: як всесвітньо відомі бренди використовують нестандартну поліграфію.

5. «Зелені» полімерні матеріали, здатні до біорозкладання. Особливості хімічної будови полімерів, що впливають на його здатність до біодеградації. Області застосування «зелених» полімерів у лакофарбових матеріалів, пакуванні, здатної до біорозкладання, поліграфії.

6. Полімерні матеріали з поновлювальних джерел сировини. Значення «зелених технологій» для суспільства. «Зелені полімери» як один із напрямів вирішення екологічних проблем промисловості полімерів.

7. Енергоощадна технологія одержання іонних рідини. Іонні рідини як компоненти поліграфічних роздаткових матеріалів: переваги та недоліки.

8. Загальні відомості про нанотехнології. Приклади підвищення якості видавничо-поліграфічних матеріалів за рахунок використання наночасток і атомарної обробки.

9. Загальна характеристика сучасного стану поліграфічної та видавничої галузі України. Інноваційні пріоритети для українських підприємств видавничо-поліграфічної індустрії.

10. Державне регулювання інноваційної діяльності в поліграфічній промисловості. Стратегія розв'язання існуючих проблем у видавничо-поліграфічній сфері.

11. Інноваційні технології управління на поліграфічному підприємстві. Основні засади та механізм формування інноваційної політики на підприємстві у видавничо-поліграфічній галузі.

12. Комплексні дослідження як основа удосконалення технологічних процесів видавничо-поліграфічної галузі.

13. Методи дослідження властивостей поліграфічних матеріалів. Визначення структурних показників паперу і картону. Дослідження механічних властивостей паперу і картону. Дослідження взаємодії паперу і картону рідинами. Визначення оптичних властивостей паперу і картону.

14. Методи дослідження властивостей поліграфічних матеріалів. Дослідження оптичних характеристик друкарської фарби. Методи дослідження структурно-механічних властивостей фарби.

15. Інноваційна діяльність видавничо-поліграфічної галузі.

16. Основи машинного навчання на симуляторах друку. Принцип роботи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. О.М. Величко. Матеріали зі спеціальними властивостями [Текст]: навч. посіб. / О.М. Величко, С.Ф.Гавенко, К.І. Золотухіна – Львів: УАД. 2016. – 155 с.

2. Слоцька Л.С. Основи поліграфії (друкарські та брошувально-палітурні процеси): навч.посіб. / Слоцька Л.С., Маїк В.З., Румянцев Ю.М. / за заг. ред. д.т.н. Лазаренка Е.Т. – Львів: УАД. – 2012. – 244 с.

3. Величко О. М. Видавничо-поліграфічна справа. Практикум з проектування і розрахунку технологічних і виробничих процесів. – К: ВПЦ "Київський університет", 2009.

4. Могинов Р.Г. Проектирование полиграфического производства. Учебное пособие. М.: МГУП, 2005.

5. Предко Л. С. Проектування та розрахунок додрукарських процесів: Навч. посіб. – Львів: УАД, 2009.

6. Гавенко, С. Ф. Логістика в поліграфічному виробництві: навч. Посібник / С.Ф. Гавенко, Б. В. Дурняк, Р. С. Зацерковна. - Львів : Укр. академія друкарства, 2006. - 144 с. : іл.

7. Самарин Ю.Н., Сапошников Н.П., Синяк М.А. Допечатное оборудование: Учебное пособие/ М.: Изд-во МГУП, 2000. – 208 с.

8. Віхоть О. М. Складальне та формне устаткування / О.М. Віхоть, Р.С. Прокопчук; НТУУ «КПІ». – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – Ч. 2: Формне устаткування. – 104 с.

9. Дурняк Б. В. Стрепко І. Т. Тітов Г. Н. Пристрої і системи цифрового друку / Б.В. Дурняк, І.Т. Стрепко, Г.Н Тітов // . - Л.: Фенікс, 2002. - 106 с.

10. Ткачук М. П. Трафаретний друк/М.П. Ткачук//. - К.: ХаГар, 2000. – 264 с.

11. Чехман Я.І. та ін. Друкарське устаткування. – Львів, 2005. – 540 с.

12. Киппхан Г. Энциклопедия по печатным средствам информации. Пер. с нем. – М., МГУП, 2003. – 1280 с.

13. Харин О.Р., Сувейздис Э. Современная электрофотография: Учебное пособие. – М.: Изд-во МГУП, 2002.
14. Хведчин Ю.Й. Палітурно-брошурувальне устаткування. Л.: УАД, 2003. – 560 с.
15. Барановський І.В. Поліграфічна переробка образотворчої інформації / І.В. Барановський, Ю.П. Яхимович. – Львів – К.: УАД-НВП “Мета”, 1998 – 400 с.
16. Ванников А.В. Электрография: Учебное пособие / А.В. Ванников, Р.М. Уварова – М.: Изд. МГУП, 2000. – 128 с.
17. Волкова Л.А. Учебное пособие. Технология обработки текстовой информации. Ч.1. Основы технологии издательских и наборных процессов. Издание второе, исправленное и дополненное / Л.А. Волкова, Е.Р. Решетникова. – М.: Изд. МГУП, 2002. 308 с.
18. Гасов В.М. Информационные технологии в издательском деле и полиграфии. Кн. 1-2 / В.М. Гасов, А.М. Цыганенко. – М.: Изд. МГУП, 1998. – 302 с.
19. Гасов В.М. Программные средства допечатных процессов / В.М. Гасов, А.М. Цыганенко. – М.: Изд. МГУП, 1999. – 214 с.
20. Ефимов М.В. Теоретические основы переработки информации в полиграфии: Учебник для вузов: В 2-х кн. – М.: Изд. МГУП, 2001. – 116 с.
21. Киппхан Г. Энциклопедия по печатным средствам информации. Технологии и способы производства; Пер. с нем. – М.: Изд. МГУП, 2003. – 1280 с.
22. Крауч Дж. Пейдж Основы флексографии: Пер. с англ. и ред. В.А. Наумова. – М.: Изд. МГУП, 2004. – 104 с.
23. Крикунова О.А. Трафаретная печать. – М., 2001. – 176 с.
24. Мельничук С.І. Офсетний друк: Навч. посібник: У 2-х кн. / С.І. Мельнічук, С.М. Ярема. – К.: Укр. НДІ СВД: ХаГар, 2000. – 468 с.
25. Миронова Г.В. Организация полиграфического производства / Г.В. Миронова, А.К. Ершов, Г.И. Осипова, Н.М. Сперанская, Е.А. Клендрусъ. – М.: Изд. МГУП, 2002. – 352 с.
26. Техника трафаретной печати: Учебное пособие / Под ред. В.П. Митрофанова. – М.: Изд. МГУП, 2000. – 104 с.
27. Самарин Ю.Н. Допечатное оборудование. Конструкции и расчет: Учебник для вузов. – М.: Изд. МГУП, 2002. – 556 с.
28. Техника флексографской печати: Учебное пособие. Ч. 1: Пер. с нем. / Под ред. В.П. Митрофанова, Б.А. Сорокина. – М.: Изд. МГУП, 2000. – 192 с.
29. Техника флексографской печати: Учебное пособие. Ч. 2: Пер. с нем. / Под ред. В.П. Митрофанова, Б.А. Сорокина. – М.: Изд. МГУП, 2001. – 208 с.
30. Наумов В.А. начала полиграфического материаловедения: Учебное пособие. – М.: Изд. МГУП, 2002. – 124 с. 17. Техника флексографской печати / Под ред. В.П. Митрофанова. – М.: Мир книги, 1997. – 168 с.
31. Сорокин А.Б. Тампонная печать. – М.: Изд. МГУП, 2001. – 84 с. 19. Сорокин А.Б. трафаретная печать. – М.: Изд. МГУП, 1999. – 156 с.

32. Сорокин А.Б. Флексографическая печать / Б.Сорокин, О. Здан. – М.: Мир книги, 1996. – 184 с.
33. Стефанов С. Путеводитель в мире полиграфии. – М.: Изд. “Унисерв”, 1998. – 228 с.
34. Стефанов С. Путеводитель в мире полиграфии. – М.: Изд. “Унисерв”, 2001. – 216 с.
35. Филин В.П. Путеводитель в мире специальных видов печати. – М.: Изд. “УНИСЕРВ”, 2003. – 328 с.
36. Харин О.Р. Современная электрография [Current Elektrophotographi]: Учеб. Пособие / О. Харин, Э. Сувейздис. – М.: Изд. МГУП, 2002. – 112 с.
37. Ярема С.М. Електронне устаткування для виготовлення фотоформ і друкарських форм. / С.М. Ярема, А.В. Грибков. – К.: НМК ВО, 1992. – 152 с.
38. Випуск видавничої продукції в Україні 2012–2013 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrbook.net/statistika_2013.htm (дата звернення 10.04.2014).
39. Сенченко М. Підсумки роботи книжкової індустрії Білорусі та Росії / М. Сенченко // Вісник книжкової палати. – 2011. – № 4. – С. 3–7.
40. Світовий ринок реклами повертається до передкризових темпів зростання – ZenithOptimedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pda.telekritika.ua/post/92384/>(дата звернення 12.04.2014).
41. Дослідження читання книжок в Україні : [звіт компанії GFK / за ред. Г. Вишлінського]. – К. : GFK, 2013.
42. Ridero – альтернативная издательская модель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unkniga.ru/innovation/tehnology/2806-ridero-alternativnaya-izdatelskaya-model.html> (дата звернення 11.04.2014).
43. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : [стат. зб. / відп. за вип. І. В. Калачова]. – К. : Державна служба статистики, 2013. – С. 161–236.
44. Мамуня Є.П., Юрженко М.В., Лебедев Є.В. та ін. Електроактивні полімерні матеріали / Є.П. Мамуня, М.В. Юрженко, Є.В. Лебедев, В.В. Левченко, О.В. Черваков, О.К. Матковська, О.С. Свердліковська. – К.: Альфа Реклама, 2013. – 402 с.
45. Свердліковська О.С. Полімерні четвертинні амонієві солі та їх аналоги – перспективні іонні рідини. – Дніпропетровськ, 2014. – 264 с.
46. Полімерні іонні рідини та іонні рідини іоненового типу: монографія / О.С. Свердліковська, О.В. Черваков, О.О. Феденко, С.А. Кошель, Є.П. Левченко. – Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2020. – 199 с.
47. Кошель Н.Д. 5.8 Физико-химические свойства водных растворов некоторых ионных жидкостей / Кошель Н.Д., Кошель С.А., Свердліковська О.С., Черваков О.В. // Перспективні матеріали та процеси в прикладній електрохімії-2020 / Барсуков В.З., Борисенко Ю.В., Хоменко В.Г., Лінючева О.В; за заг. Ред. В.З. Барсукова. – Київ, 2020. – С. 232–240.
48. Харчові поверхнево-активні речовини / Т.Г.Філінська, О.В. Черваков, А.О. Філінська, О.С. Свердліковська. – Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2019. – 416 с.

49. Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств: [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / З.М.Холод, Н.І.Передерієнко, Б.В.Никифорок, Н.М.Сухолитка; Укр. акад. друкарства. Каф. економіки, обліку і аудиту у ВПК. — К.: ВАТ «УкрНДІСВД», 2004. — 238 с.
50. Афонін О.В. Національна книга // Друкарство. — 2005. — № 3-4 . — С. 28-31.
51. Афонін О.В., Глотова Г.І. Проблеми книговидання України в контексті розвитку громадянського суспільства // Українська академія друкарства. Наукові записки: Наук.-техн. зб. — Л., 2004. — С. 152-154.
52. Бережницька Х. Книга звеличує і єднає // Українська газета. — 2002. — № 11. — С. 6.
53. Білякова Л. Українська книжка: політика чи економіка // Україна і світ сьогодні. — 2002. — 8 - 14 червня. — С.1,6.
54. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. — К.: Либідь, 2004. — С. 82-113.
55. Боженко О.М. Використання науково-технічного потенціалу для розвитку національного книговидання // Українська академія друкарства. Наукові записки: Наук.-техн. зб. — Л., 2003.— С.157–159.
56. Боженко О.М. Виробничий потенціал галузі: ефективність використання, проблеми розвитку // Поліграфія і видавнича справа: Наук.-техн. зб. — Л.: Укр. акад. друкарства, 2005. — № 32. — С. 143-147.
57. Броніцька Т. Видавнича діяльність України. //Вісник книжкової палати України. — № 6. — 2006. — С. 11-14.
58. Броніцька Т. Статистична інформація про випуск друкованої продукції в Україні // Вісник книжкової палати України. — № 1. — 2005. — С. 11-12.
59. Гламазда М. Джерела національного друкарства // Слово Просвіти. — 2003. — № 46. — С. 3.
60. Горбаченко Т. Книга і нація: Вплив українського книгодрукування на формування етнонаціональної свідомості // Людина і світ. — 2003. — № 7. — С. 23-27.
61. Гузела О. І. Ще раз про видавничо-поліграфічний комплекс як систему // Українська академія друкарства. Наукові записки. — Львів, 2001. — Вип.4. — С.8–10.
62. Гузела П.М. Методичні аспекти визначення інвестиційної привабливості підприємств // Наук.-техн. зб. — Л.: Укр. акад. друкарства, 2006. — С. 14-17.
63. Гунько С. Засади видавничої справи в Україні і підготовка кадрів // Палітра друку, 2006. — № 5. — С. 3-4.
64. Довідник: видавці, книгорозповсюджувачі, поліграфісти України, 2001-2002. — К.: Торба, 2002. — 244 с.
65. Дышкант В.В. поисках утраченных возможностей: Книгоиздание в Украине // Киев. телеграфъ. — 2006. — № 8 (150). — С. 20.
66. Євтушенко І. Мистецтво друкарства в Україні // Мистецтво та освіта. — 2003. — № 2. — С. 28-40
67. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. — Львів: Новий Світ – 2000, 2007. — 456 с.

68. Забужко О. "Те , що зробила українська держава з українським книгарством, можна назвати геноцидом ...": Про сучасне книгарство // Слово Просвіти. – 2005. – 31 трав-6 черв. – С. 10.

69. Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні». – К.: Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – С. 162-163.

70. Зелінська Н. Дзеркало сучасної науки: книговидання в Україні // Слово і час. – 2006. – № 9. – С. 75-82.

71. Зелінська Н.В. Наукове книговидання в Україні як чинник формування «культурної зрілості нації» // Українознавство – наука самопізнання українського народу: Матеріали щоріч. Міжнар. наук.-практ. конф. «Стан, пробл., перспективи розвитку українознав.» – К., 2005. – С.144–146.

72. Зінченко Н. "Книжковий сад" ніколи не розквітне, якщо не буде конкурентоспроможних творів і держава не знизить податків: Книговидавнича справа в Україні // Хрещатик. – 2006. – 24 трав. – С. 3.

73. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми // Розбудова держави. – 2005. – № 7. – С. 60-62.

74. Ісаєвич Я. Українське книговидання: Витоки. Розвиток. Проблеми. – К.: Либідь, 2005. – 515 с.

75. Коваль О. Книговидавничий бізнес в Україні: важко, але не безнадійно // Книга і преса в контексті культ.-іст. розвитку українського суспільства: Зб. наук. пр. – Л., 2005. – С. 145–151.

76. Копистинська І. Вітчизняне книговидання очима видавців // Друкарство. – 2006. – № 2. – С. 30-33.

77. Лазановський П.П. Основні фонди поліграфічних підприємств: проблеми використання та оновлення // Палітра друку. – 2005. – № 3. – С. 9-11.

78. Лазановський П.П. Тенденції технічного оновлення виробництва поліграфічних підприємств у структурі загальнопромислових інновацій // Наук.-техн. зб. – Л.: Укр. акад. друкарства, 2006. – С. 27-30.

79. Масловатий М., Стефківський А. Як будувати управління у видавничо-поліграфічному комплексі // Палітра друку, 2006. – № 1. – С. 4-6.

80. Масловатий М.М. Основи маркетингу для видавничо-поліграфічного комплексу. Част. 1. – Х.: Олді-Плюс, 2006. – 64 с.

81. Микита О. Державна політика у сфері книговидання (політико-економічний аспект). – К.: Генеза, 2005. – 126 с.

82. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Стат. зб. / Держкомстат. – К., 2006. – С. 184.

83. Недашківський М.М., Данілов О.Д. Інвестиційні процеси в Україні. – І.: АДПСУ, 2005. – С. 131.

84. Омелянчук І. Причастя книгою: Відродження національного книгодрукування // Уряд. кур'єр. – 2005. – 25 трав. – С. 6.

85. Омелянчук І. Стратегічний дефіцит чи стратегія дефіциту? // Літ. Україна. – 2005. – 19 верес. – С. 2.

86. Осадчук П. Право на загибель - відмінити: Про кризу в українському книговиданні // Літ. Україна. – 2004. - 10 жовт. – С. 2.

87. Островський І. Спроба підняти з колін вітчизняне книговидання // День. – 2006. – 7 лист. – С. 6.

88. Поліграфічні матеріали: Підручник / [Жидецький Ю.Ц., Лазаренко О.В., Лотошинська Н.Д. та ін.]; За заг. ред. Е.Т.Лазаренка; Наук.-метод. центр вищ. освіти, АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. — Львів: Афіша, 2001. — 326, [1] с.

89. Практикум з оцінки якості поліграфічної продукції: Навч.-метод. посіб. / Гавенко С., Воржева О., Конюхова І., Мельников О.; За ред. Е.Т.Лазаренка. — Львів: Афіша, 2001. — 58, [1] с

90. Рак Ю. П. Пошук рішень в оперативній поліграфії // Поліграфія і видавнича справа. — Львів, 1999. — №35. — С.104–109.

91. Семиноженко В. Книговидання в Україні - "відкрита книга"?: // Уряд. кур'єр. – 2002. – 9 листоп. – С. 6-7.

92. Семистяга Т. Видавничо-поліграфічна галузь України: динаміка й проблеми розвитку (2002-2005 роки) // Друкарство. – 2006. – № 2. – С. 5-8

93. Снегірьов Л. Довга дорога до книги // Дзеркало тижня, № 23 (448) Субота, 21 - 27 Червня 2003 року. – С. 12-13.

94. Стефанович Д. На обочине государственных интересов оказалось сегодня национальное книгоиздание вкупе с книгораспространением // Новый век. – 2006. – 1-8 дек. – С.10.

95. Усе про книговидання в Україні: Універсальний довідник. – К.: Кн. вид-во Олексія Капусти, 2005. – 199 с.

96. Швайка Л.А. Досвід і сучасні проблеми реформування управління підприємницькими структурами книговидання // Українська академія друкарства. Наукові записки: Наук.-техн. зб. – Л., 2006.– С. 125–126.

97. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-гу вид., перероб. І доп. – К.: КНЕУ, 204. – 699 с.

98. Экономическая стратегия фирмы / Под. Ред. А.П. Градова СПб.: Спец. л-ра, 1995. – 465с.

Створено в рамках діяльності Кластеру поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість»

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОГО БУКЛЕТУ ДЛЯ МОЛОДІ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ «ОБЕРИ ПРОФЕСІЮ СВОЄЇ МРІЇ» У СФЕРІ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ, ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

NAVIGATOR професій -

У цьому Проспекті ти ознайомишся з поняттям «поліграфія»; з поліграфічною продукцією та виробничими процесами. Також дізнаєшся про професії, що існують у видавничо-поліграфічній галузі; про заклади освіти, де навчають професіям поліграфії; про підприємства, на які можна працевлаштуватися (підприємства, що є учасниками поліграфічного Кластеру) або замислишся про відкриття власної справи. До того ж, ознайомишся з навичками, що повинні мати спеціалісти поліграфічних професій та отримаєш інформацію про те, як зробити правильний вибір професії, щоб досягти успіху.

**ПОЛІГРАФІЧНА
ВИДАВНИЧО-
СФЕРА**

провідник у твоє майбутнє!

Logos: EU4Business, ПРЯМУЄМО РАЗОМ, спілпраця з НІМЕЧЧИНОЮ, МСП, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ, giz, Implemented by Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

**Вітаю тебе! ОБИРАЄШ ПРОФЕСІЮ?
Я - NAVIGATOR професій!**

На цьому майданчику я ознайомлю тебе з різними професіями та розповім, що необхідно враховувати при виборі професії.

2

Тобі відомо, що у світі існує **понад 40 тисяч професій?!
Усі професії поділяються на 5 типів.**

ЛЮДИНА-ПРИРОДА

ЛЮДИНА-ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ

ЛЮДИНА-ЛЮДИНА

ЛЮДИНА-ТЕХНІКА

f(x) ЛЮДИНА-ЗНАКОВА СИСТЕМА

Кожна професія має такі **компоненти**: мета праці, предмет, знаряддя та умови праці. Саме ці складові обумовлюють вимоги до професійної діяльності.

3

Чи знаєш ти, хто виготовляє ці товари та яким способом?

А ти володієш інформацією про те, як відкрити власний бізнес з виготовлення поліграфічної продукції?

Це легко! Треба доступно скласти бізнес-план і пройти необхідні кроки. У цьому тобі допоможе та навчить способом виготовлення різної продукції Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій м.Дніпро.

4

А які **професії поліграфії** ти знаєш? Уяви собі їх. Важко?
Я допоможу тобі в цьому.
Спочатку розкрию поняття **«поліграфія»**.

Поліграфія (полі - багато; графо - пишу) - узагальнене поняття як для різних напрямків галузі друкованої промисловості, так величезного різноманіття поліграфічної продукції.

А ще, технологія поліграфії містить **три основні групи виробничих процесів:**

1

ДОДРУКАРСЬКИЙ
(графічний дизайн)

2

ДРУКАРСЬКИЙ
(поліграфічний сучасний друк на цифрових та комп'ютерних машинах)

3

ПІСЛЯДРУКАРСЬКИЙ
(оздоблювально-ремеслювальні роботи, що вимагають творчості та зосередження)

5

Зверну твою увагу на те, що **поліграфічна техніка** дуже різноманітна.

Без сучасного комп'ютеризованого устаткування не можуть існувати поліграфічна та споріднені галузі промисловості, пов'язані з виготовленням таких видів продукції:

ДРУКОВАНОЇ

ПАПЕРОВО-БІЛОВОЇ

КАРТОНАЖНОЇ

ПАКУВАЛЬНОЇ

А тобі відомо, що сьогодні поліграфія переходить у **Web-сайт** (онлайн-поліграфію)?

6

Уяви собі, що поліграфічна продукція ділиться на чотири основні види: **представницька, рекламна, книжково-журнальна, календарна.**

А С О Р Т И М Е Н Т

листівки	брошури
буклети	каталоги
книги	запрошення
журнали	упаковка
газети	етикетки
плакати	наклейки
постери	стікери

Без поліграфічної продукції в наш час неможливе існування навіть бізнесу, до якої б сфери він не належав.

А чи мріяв ти коли-небудь започаткувати власний бізнес?
Ті знаєш, що цим технологічним процесам неможливо навчитись самостійно; серйозний фундамент знань надається саме в закладах освіти.

7

А зараз я можу ознайомити тебе з професіями, що існують у **видавничо-поліграфічній сфері діяльності.**

РЕДАКТОР МОНТАЖЕР
КОПІРАЙТЕР 3D-ДИЗАЙНЕР
ДИЗАЙНЕР
ВЕРСТАЛЬНИК
МЕНЕДЖЕР ПОЛІГРАФІЇ
ДРУКАР
РЕТУШЕР ПАЛІТУРНИК
ДИЗАЙНЕР-ГРАФІК ХУДОЖНИК

8

Тепер ти розумієш сутність поліграфії та знаєш, які існують професії у видавничо-поліграфічній галузі.

А що для тебе «бути успішним»? Як досягти успіху в житті?

Звичайно, з цього приводу в тебе є власні роздуми...
Я хочу тобі відкрити ще одну річ: початок твого шляху до успіху – це правильно зроблений вибір професії.

Чи замислювався ти над питаннями:

ЩО Я ВМІЮ?

ЩО МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ?

ЧИМ Я ХОЧУ ЗАЙМАТИСЬ?

ЧИ ВІДКРИВАТИ ВЛАСНУ СПРАВУ?

ЧОГО Я ПРАГНУ ДОСЯГТИ?

У ЯКІЙ ПРОФЕСІЇ Я БУДУ УСПІШНИМ?

Ти знаєш, що професійний вибір можна певним чином уявити?

Як? Як три сектори сфер.

Існує **формула вибору професії**, яка в загальному вигляді показує, як ти можеш прийняти **оптимальне (100%) рішення**.

Попит професії на ринку праці
(де ти будеш працювати).

Твої професійні бажання та інтереси.

ХОЧУ

ТРЕБА

МОЖУ

Твої знання, здібності, психологічні особливості, професійно-важливі якості, стан здоров'я.

Для правильного вибору професії необхідно уявити ті **вимоги**, які вона пред'являє до людини; а також знати **свої професійно-важливі якості**, щоб співвіднести їх з цими вимогами.

Зверну твою увагу на професійно-важливі якості, що необхідні працівникам видавничо-поліграфічної сфери діяльності. Наприклад:

- хороша оперативна пам'ять та аналітичне мислення;
- точність сприймання та стійкість концентрації уваги;
- дисциплінованість, ретельність, терпіння;
- наочно-образне мислення;
- стійка працездатність та швидкість і точність рухів;
- художній смак.

Тож, **ПРОАНАЛІЗУЙ**:

- якості професійно-важливі, що потрібні;
- якості, які присутні;
- якості, які в тебе відсутні.

Та **з'ясуй**, де ти можеш навчатись за професією та де, в подальшому, можеш успішно працювати.

11

Отже, зробимо припущення, що ти вирішив працювати у видавничо-поліграфічній галузі або відкрити власну справу. Тепер визнач:

У якому закладі освіти ти зможеш одержати професійну освіту?

Як розвивати в собі професійно-важливі якості?

Як можна отримати практичний досвід роботи з даної спеціальності?

Як підвищити свою конкурентоздатність на ринку праці?

У цьому тобі допоможе Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій (МВПУ ПІТ), м. Дніпро.

Це єдиний у Дніпропетровському регіоні навчальний заклад, що готує фахівців для видавничо-поліграфічної галузі та сфери інформаційних технологій.

12

Хочу звернути твою увагу на те, що адміністрацією МВПУ ПІТ спільно з поліграфічними підприємствами регіону розроблено програму дій щодо підготовки фахівців, які є і будуть в майбутньому конкурентоспроможними.

У цьому закладі навчають таким професіям:

ДРУКАР ОФСЕТНОГО
ПЛОСКОГО ДРУКУВАННЯ

ОПЕРАТОР З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА
ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОПЕРАТОР КОМП'ЮТЕРНОЇ ВЕРСТКИ

ДРУКАР ФЛЕКСОГРАФІЧНОГО ДРУКУВАННЯ

website facebook telegram instagram

13

Що ти знаєш про ступеневу освіту в побудові кар'єри?
Скажу тобі, що учні, які закінчили МВПУ ПІТ, можуть вступати до
Українського державного хіміко-технологічного університету (м.Дніпро)
на спеціальність: **«ВИДАВНИЦТВО ТА ПОЛІГРАФІЯ»**.

КОМП'ЮТЕРНИЙ ДИЗАЙН У ПОЛІГРАФІЇ

РЕКЛАМА ТА РЕКЛАМНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА
РЕДАГУВАННЯ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ
ПОЛІГРАФІЧНИХ ТА ФОТОГРАФІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ
КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

<https://udhtu.edu.ua>

14

Випускники цих закладів освіти започатковують власну справу або працевлаштовуються на підприємства регіону на посади кваліфікованих робітників і технологів виробництва та працюють у типографіях, видавництвах, редакціях газет і журналів та інших підприємствах видавничо-поліграфічної діяльності.

До того ж, на Дніпропетровщині існує Громадська організація

«Кластер поліграфічної індустрії, видавництв та цифрових технологій
«Поліграфія: логістика, сервіс, якість»,

що створена в рамках проекту «Professional Alternative Dnipro», що реалізується в рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» за спільного фінансування Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

15

Зараз ти думаєш, для чого я тобі це розповідаю?!
Тому, що ключовими учасниками цього **КЛАСТЕРА** є:

ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»;

Український державний хіміко-технологічний університет;

ТОВ «Виробничо-поліграфічний комплекс «Весна»;

ТОВ «Метал-Принт»;

ТОВ «РОЯЛ ПРИНТ»;

ТОВ «Типографія «Україна»;

ТОВ «Лізунов-Прес»;

ТОВ «Домінанта-Принт»;

ТОВ «Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+»;

Дніпропетровська обласна організація профспілки працівників культури.

Хочу наголосити тобі на тому, що всі ці учасники постійно співпрацюють між собою.

16

ШАНОВНИЙ ДРУЖЕ, тепер ти володієш інформацією стосовно видавнично-поліграфічної сфери діяльності та можеш зробити правильний вибір професії!

Однак, хочу ще звернути твою увагу на деякі **ключові навички**, які будуть актуальні у найближчі 5-10 років, це:

- емоційний інтелект;
- здатність до ведення переговорів;
- здатність оцінювати ситуацію та приймати рішення;
- когнітивна гнучкість;
- комплексне вирішення проблем;
- креативність;
 - критичне мислення;
 - клієнтоорієнтованість;
 - управління людьми.

Усі ці навички повинні мати спеціалісти поліграфічних професій, що постійно оновлюються.

17

Наостанок, ще доповню: нині **видавнично-поліграфічна справа** перебуває серед тих галузей, що **розвиваються найінтенсивніше** і в майбутньому потребує підготовлених на високому рівні працівників.

А ти знаєш, що поліграфія - це один з основних китів, на яких тримається популярність підприємств!

Тому що, підтримка не тільки свого імені, але й іміджу компанії в цілому залежить від рекламної продукції поліграфії. Поліграфія стає невід'ємною частиною професійної діяльності підприємств!

ПРИЙМИ ЗВАЖЕНЕ РІШЕННЯ!

18

Якщо тобі сподобалась моя подорож та я (Navigator професій), в якості гіда, дуже прошу тебе залишити свій відеук на одному з каналів МВПУ ПІТ.

website facebook

telegram instagram

Чекаємо тебе у професійній сфері діяльності –
ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНІЙ ГАЛУЗІ!

19

**ОБИРАЙ ПРОФЕСІЮ –
ОБИРАЙ МАЙБУТНЄ!**

Проспект виготовлено в рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» за спільного фінансування Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ Ukraine) GmbH.

Юденкова Олена,

доцентка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат педагогічних наук

Ісаєва Наталя,

Кластер поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість», Голова

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ФОКУС-ГРУПОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ М. ДНІПРО. ЛОГІСТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ПОЛІТИК»

Анотація

У фокус-груповому дослідженні «Шляхи підвищення інвестиційної привабливості та інноваційної діяльності видавничо-поліграфічної галузі м. Дніпро. Логістичні пріоритети для впровадження експертних політик» сфокусовано увагу на проблемах у роботі поліграфістів після року війни. Труднощах та шляхах вирішення проблем.

Очевидно, що стан та позитивна динаміка видавничо-поліграфічної галузі залежить від розвитку економіки країни. Чисельні потрясіння через фінансові кризи, військові дії на Донбасі, епідемію COVID 19 суттєво змінили ландшафт поліграфії в останні роки. Відкрита агресія росії стала ще одним випробуванням для вітчизняної поліграфії, що ледь оговталася від наслідків пандемії коронавірусу.

Для визначення шляхів підвищення інвестиційної привабливості підприємств видавничо-поліграфічної галузі Видавничо-поліграфічний кластер Дніпропетровщини скористався результатами Всеукраїнського опитування «Робота поліграфістів після року війни. Труднощі та шляхи вирішення проблем» (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter), в якому взяли участь і всі учасники Кластеру.

Учасникам дослідження організатори запропонували взяти участь в опитуванні, яке включало 15 запитань. На окремі з них передбачався один варіант відповіді, в інших випадках можна було обрати декілька варіантів.

Фокус-групове дослідження проводилося впродовж березня-квітня 2023 р., фактично за рік після початку відкритої агресії росії. За цей час більшість друкарень Центральної та Східної України пережили декілька стадій: шок, спроби відновити виробництво, переформатування роботи (в багатьох компаній), повернення до планової роботи. Але, звісно, казати про відновлення повноцінної роботи зарано.

Втім напрацювання провідних друкарень Дніпропетровщини та інших регіонів України під час першого року війни дадуть їм змогу відновити обсяги виробництва, щойно з'явиться така можливість.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ РЕСПОНДЕНТІВ, ОПИС ЗАГАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

База опитування містила 84 респонденти з різних регіонів України (включаючи учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини). У дослідженні брали участь особи, пов'язані з досліджуваною галуззю: видавці, поліграфісти, представники суміжних галузей (науковці).

Для залучення учасників використовувалися канали Соціальної мережі поліграфістів (бази даних, група «[Поліграфія України](#)» у Facebook, група «[Друкуймо разом](#)» у Telegram).

Одночасно формат дослідження давав змогу учасникам (зокрема, членам Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини) висловитися з усього спектру розглянутих питань.

Свої думки щодо зазначеного кола проблем висловили вісім керівників компаній-учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини:

- **Наталія Ісаєва**, директорка Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини, керівник компанії Format A Plus;
- **Юлія Максимовська**, директорка друкарні «Україна»;
- **Микола Чорний**, директор ВПК «Весна»;
- **Сергій Холодов**, комерційний директор компанії Metal Print;
- **Сергій Дідков**, директор компанії Royal Print;
- **Єгор Лізунов**, директор компанії Lisunoff Press;
- **Євген Ніколенко**, директор компанії Attolis;
- **Ольга Свєрдліковська**, д.х.н., завідувачка науково-дослідної лабораторії «Лакофарбових і поліграфічних матеріалів» ДВНЗ УДХТУ, декан економіко-гуманітарних наук та права, професорка кафедри технології полімерних та поліграфічних матеріалів Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет».

РОЗДІЛ 2. БОЛІ, ПОТРЕБИ, МОТИВАЦІЯ ДО ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-СТРУКТУР ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

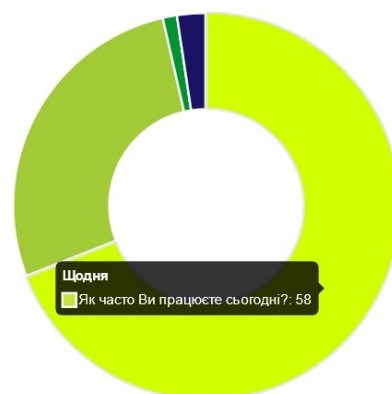
Робота відновилася

На основі аналізу очевидно, що робота друкарських підприємств галузі за умов воєнного часу відновилася (мал. 1). Щодня працюють 69,05% (або 58 респондентів), залежно від наявності замовлень працюють 27,38% (23 респонденти), варіанти «Щотижня», «Не працюємо» майже ніхто з респондентів не обрав.

#1 Як часто Ви працюєте сьогодні?

Питання	Опитано	співвідношення
Щодня	58	69.05%
Залежно від наявності замовлень	23	27.38%
Щотижня	1	1.19%
Раз в місяць	0	0%
Не працюю	2	2.38%
Власна версія ^	0	0%

Всього: 84

*Малюнок 1. Як працюють сьогодні поліграфісти України
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)*

На другому році війни (і це очевидно) всі провідні друкарні Дніпра оговталися від першого шоку та змогли відновити повноцінну роботу. Але навесні 2022 р. деякі з друкарень певний час простоювали, бо ситуація була надскладною: фронт швидко насувався, частина співробітників виїхала, багатьох мобілізували, логістика була ускладнена, частина клієнтів банально опинилися на окупованій території.

Деякі підприємства Дніпра (зокрема, ВПК «Весна» та Metal Print) серйозно планували перемістити підприємства у більш безпечні регіони України. Втім, наприклад, керівництво Metal Print розуміло, що демонтаж та переїзд можуть вплинути на діяльність компанії негативно, аж до згорання бізнесу. Очевидно, що середній бізнес зі складним обладнанням на новій локації запустити надто складно (багато часу йде на запуск обладнання та відновлення процесів, та й далеко не всі фахівці готові переїжджати).

Першою реакцією більшості підприємств на відкрите вторгнення був відвертий шок.

Наприклад, **Юлія Максимовська** зазначає, що друкарня «Україна» тимчасово закривалася, бо було незрозуміло, чи будуть оплачені ті замовлення, що вже зайшли. «Україна» працювала з багатьма важливими клієнтами зі сходу України, звичайно, що після відкритої агресії співпраця з ними припинилася, треба було шукати нових.

Друкарня відновила роботу в середині квітня (першим почав працювати відділ продажів).

«Як би не банально звучало, війна застала зненацька», -- зазначає **Микола Чорний**, директор ВПК «Весна». Проте всі залишки надрукованої продукції (в т.ч. ті, що зберігалися на складах), клієнти компанії викупили – щоправда, не

одразу. У перші дні відкритої агресії представники ВПК «Весна» зв'язалися з усіма клієнтами: до когось припинили відвантажувати продукцію, бо не було вже можливості це робити.

Справи суттєво покращилися у травні 2022 р. після звільнення Київщини від окупантів (у цьому регіоні працює чимало клієнтів «Весни», як і на Півдні України та в Харкові): ВПК «Весна» відновила роботу та почала відвантажувати продукцію. На жаль, клієнти друкарні з Півдня України (великі виробники алкогольної продукції) припинили діяльність: деякі виробники («Таврія») і наразі перебувають в окупації й, відповідно, не можуть закрити свої зобов'язання перед «Весною».

Ще одним викликом стали блекауті, але засновники друкарні вчасно фінансували придбання генераторів, й сьогодні ВПК «Весна» -- автономна друкарня, що може працювати, незважаючи на наявність світла.

Двотижневий період після відкритого вторгнення росії **Сергій Холодов**, комерційний директор Metal Print, називає шоком: *«Підприємство декілька тижнів не працювало, намагалися зрозуміти, що відбувається. Коли оговталися, то відновили роботу, адже треба було виконувати зобов'язання перед клієнтами згідно підписаних контрактів».*

Компанія Royal Print після початку відкритої агресії росії теж кілька тижнів не працювала. Лише декілька працівників виходили у черговому режимі та видавали замовлення, чимало співробітників виїхало. Коли перший шок минув, поступово стали виходити на роботу основні співробітники: відвантажували готові наклади, нові замовлення практично не заходили. На початку квітня комунікація із замовниками почала потроху відновлюватися.

Довелося скоротити фонд заробітної плати, і в режимі виживання Royal Print працювала щонайменше півроку, наразі ситуація трохи стабілізувалася, зазначає директор друкарні **Сергій Дідков**.

Негативний вплив на роботу Royal Print справили блекауті: через перепади напруги частина обладнання виходило з ладу, що впливало на якість кінцевої продукції. Компанія придбала дизельний генератор, але його потужності не вистачало на роботу енергоємного устаткування у другому форматі.

Війна застала зненацька і друкарню Attolis. За словами комерційного директора **Євгена Ніколенка**, знадобився деякий час, щоб зрозуміти, хто з персоналу залишився в країні та готовий працювати, де брати сировину (гофрокартон закупували у Харкові), чи готові замовники та взагалі компанії в Україні продовжувати працювати та замовляти пакування та поліграфію.

Тож впродовж часу «невизначеності» компанія друкувала майже лише патріотичну поліграфію для бажаючих на безоплатних умовах. Десь за місяць стало зрозуміло, що весь офісний персонал залишився у Дніпрі і готовий працювати, вдалося знайти сировину, а згодом відновити постачання і з Харкова, клієнти почали давати замовлення.

«З літа 2022 року Attolis працює стабільно 5 днів на тиждень. У вересні компанія встановила потужний генератор, за допомогою якого можуть працювати без перебоїв все виробництво і офіс», -- зазначає Євген Ніколенко.

У компанії Format A Plus, яку очолює директорка Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини **Наталя Ісаєва**, працює десять фахівців, і частина з них перебуває на аутсорсингу, виконуючи дизайнерські роботи. Тому основним завданням Наталії після відкритого вторгнення росії було зрозуміти, хто зі співробітників де перебуває й які має плани.

На початку березня компанія почала застосовувати певні тактичні дії: запровадили погодинну оплату. Варто зазначити, що чимало процесів у діяльності Format A Plus було автоматизовано ще до епідемії Covid 19, тому після початку агресії було запроваджено практики, набуті раніше, але з урахуванням ситуації, пов'язаної з агресією. *«Ми навчилися працювати під Covid, варто було навчитися працювати під сирени»*, -- зазначає Наталя Ісаєва.

На початку літа у Format A Plus поступово почали відновлюватися обсяги замовлень (30-40% завантаження).

Державний хіміко-технологічний університет від початку відкритої агресії став волонтерським центром по багатьох питаннях, що можна було реалізувати на базі навчального закладу.

Декан економіко-гуманітарних наук та права, професор кафедри технології полімерних та поліграфічних матеріалів Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет», член науково-методичної комісії з будівництва та технологій (видавництво та поліграфія) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, завідувачка науково-дослідної лабораторії «Лакофарбових і поліграфічних матеріалів» ДВНЗ УДХТУ д.х.н. **Ольга Свердліковська** розповідає, що після початку відкритої агресії Державний хіміко-технологічний університет перейшов на спрощений варіант дистанційного навчання. Чимало студентів виїхали за кордон, хтось опинився на тимчасово окупованих територіях.

Проте вже у березні 2022 відновилося повноцінне проведення занять у дистанційній формі (власне перехід на дистанційне навчання відбувся раніше, під час пандемії Covid 19), і наразі навчальний заклад працює дистанційно, лекції, лабораторні та практичні заняття проводяться в повному обсязі (застосовується потужна база дистанційного навчання на платформі Moodle – лекції та лабораторні проходять у Zoom-конференціях, а якщо потрібна додаткова самостійна підготовка, застосовується чимало навчальних матеріалів, які допомагають студентам опанувати будь-який навчальний матеріал, і вони можуть у будь-який час на цій платформі безпосередньо виконати завдання).

Під час вступної компанії Державному хіміко-технологічному університету вдалося набрати значну кількість абітурієнтів на різні форми та рівні навчання (бакалаври та магістри, аспірантура).

Кадри

На жаль, війна позначилася на кількісному складі працівників друкарень та видавничих підприємств. Зокрема, на 61,91% підприємств, чії представники взяли участь у фокус-дослідженні, кількість працівників зменшилася в діапазоні

<20% - 50%. Натомість в 29,76% підприємств (25 респондентів) кількість працівників не змінилася, а у п'яти компаніях (5,95%) – навіть збільшилася – мал. 2. Потішив варіант відповіді, яку додав один з респондентів («Це питання актуальне для великих підприємств»).

#3 Як змінилась кількість працівників в порівнянні з довоєнним періодом?

Питання	Опитано	співвідношення
■ Стало більше	5	5.95%
■ Без змін	25	29.76%
■ Незначне зменшення, до 20%	17	20.24%
■ Зменшення понад 20%	17	20.24%
■ Суттєве зменшення понад 50%	18	21.43%
□ Власна версія ^	2	2.38%

Малюнок 2. Зміна кількісного складу працівників друкарень та видавничих підприємств
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

Певні проблеми з кадрами виникли і в друкарень Дніпра.

Наприклад, у друкарні «Україна» змінилося до 50-60% офісного персоналу, натомість вдалося зберегти 80% виробничого складу (за виключенням тих, кого мобілізували до ЗСУ). Юлія Максимовська зазначає, що влітку 2022 р. на ринку праці не бракувало охочих працювати (далося взнаки те, що роботу шукало чимало переселенців).

ВПК «Весна» теж стикнулася з кадровими труднощами: в перші місяці відкритої агресії до 10% персоналу виїхали з Дніпра, в т.ч. за кордон. У березні-квітні підприємство простоювало: працівників підтримували фінансово та залучали до ремонтних робіт.

Коли ВПК «Весна» відновила роботу, й Дніпро вже перебував у відносній небезпеці, чимало працівників повернулося.

«Щойно відновилася робота, ми повернули всіх виробничників. Певна кількість менеджерів вирішили працювати віддалено, бо «Весна» досить мобільна друкарня, й процеси налаштовані у такий спосіб, що люди можуть працювати й віддалено», -- підкреслює Микола Чорний.

Десять працівників ВПК «Весна» було мобілізовано до лав ЗСУ (в тому числі, на жаль, критично важливі друкарі та висічники). Один співробітник загинув, троє отримали поранення (один важке).

Той факт, що друкарня зберегла кадровий потенціал, працює на користь економіки України, бо дніпряне виготовляють преміальне пакування для виробників алкоголю продукції, що гідно представляє продукцію українського виробництва на полицях зарубіжних торговельних мереж.

Сьогодні проблем з кадровим потенціалом через мобілізацію друкарня не відчуває: поки представники дефіцитних виробничих професій продовжують працювати на підприємстві.

Metal Print – високотехнологічне виробництво, тому втрата кожної людини має серйозні наслідки. На початку війни через Мінекономіки Metal Print подало клопотання, що підприємство є унікальним, й критично важливих фахівців вдалося забронювати на півроку. Частина фахівців все ж було мобілізовано, тому торік у сезон Metal Print ще й набрав людей, насамперед, переселенців (під тимчасове житло для них виділили окрему будівлю)...

«Персонал офісу (адміністрація, комерційний, фінансовий, транспортний відділи) залишилися працювати в повному складі, але скоротилася кількість працівників на виробництві – частина поїхала за кордон, та частково працівники, що залишилися, не готові були продовжувати працювати», -- зазначає Євген Ніколенко (друкарня Attolis).

Вище ми вказували, що Royal Print набрала додатковий персонал для напрямку виготовлення пакування. Декілька співробітників компанії мобілізували, в т.ч. представників критично важливих в поліграфії фахів (оператор преса гарячого тиснення). Частина людей виїхала з Дніпра, щоправда потім повернулася. Звільнилася лише провідний менеджер, що вплинуло негативно на роботу друкарні.

Компанія Lisunoff Press оптимізувала штат, і за багатьма напрямками (на друці, порізці, висічці та тисненні, палітурних операціях) працює, фактично, по одній людині. Це вимушені дії, бо завантаження підприємству бракує, але за потреби масштабувати виробництво це буде зроблено швидко.

Одним з основних завдань Format A Plus було зберегти колектив: декілька дизайнерів компанії виїхали за кордон, де продовжують працювати. Один з виробничників був мобілізований, але його замінив батько. Ближче до кінця року (у вересні) частина людей переїхала, бо стало зрозумілим, що війна затягується, відповідно, штат Format A Plus змінився на 50%.

«Замінити людей досить складно, а база, звідки можна залучати фахівців, теж похитнулася. Бо рівень освіти випускників навчальних закладів не відповідає нормам, потрібним на виробництві (звідси й пішла одна з ідей кластеру, щоб підтримати імідж спеціальностей, навчальний процес та підготовку кадрів)», -- зазначає Наталя Ісаєва.

Отже втрата частини кадрового потенціалу через виїзд фахівців за кордон, мобілізацію частини співробітників (в т.ч. критично важливих для роботи підприємств) став одним з основних викликів для учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини. Проте, більшість підприємств впоралося з цим викликом: замінили мобілізованих новими співробітниками, залучили переселенців, оптимізували склад тощо.

Допомога ЗСУ

Важливою мотиваційної складовою для більшості учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини став друк продукції для ЗСУ та

волонтерських організацій, забезпечення їх потрібним канцелярським приладдям та іншими засобами, потрібними для ЗСУ.

Згідно корпоративних стандартів ВПК «Весна» не розголошує дані про допомогу ЗСУ, але друкарня багато донатила у Міністерство оборони у перші дні відкритої агресії. ВПК «Весна» допомагає волонтерам та ЗСУ всім, чим може, починаючи від свічок та закінчуючи бланками, папером, знаряддям, грошовими засобами.

На Metal Print мобілізовано троє працівників, їм допомагають фінансово, збирають продукти. У оформленні офіційно волонтерські центри та благодійні фонди Metal Print безоплатно передає кришки, бо багато людей виготовляє консервацію для фронту. У волонтерів досить популярна «патріотична» серія кришок, яку випускає Metal Print.

Attolis, як ми вже зазначали, на безоплатній основі працює з військовими та волонтерськими організаціями.

Royal Print має власний фонд для допомоги ЗСУ та волонтерським організаціям. На початку війни був особливо актуальним безоплатний друк брошур та інструкцій для ЗСУ.

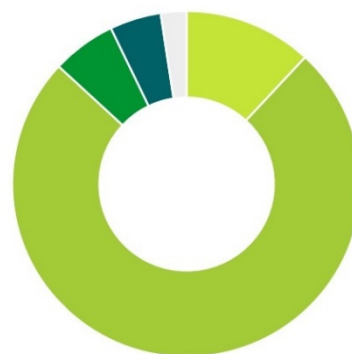
Lisunoff Press значну кількість продукції (календарі, плакати, прапори, робочі журнали для ЗСУ, лікарень та шпиталів) виготовляє для волонтерських організацій, добровольчих батальйонів, всі вони мають штаби та логістичні центри, з якими і співпрацює підприємство.

Format A Plus теж чимало продукції друкувало на волонтерських засадах. Звичайно, Наталя Ісаєва бере участь у таких проєктах і як керівник Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини.

Зміни обсягів друку та статків

Обсяги друку зменшилися у 79,76% респондентів (67 учасників опитування), а збільшилися – у 11,9% (10 учасників). Двоє порадували власними варіантами: «-50%» та «Потрібно разів в 10 більше замовлень». Результати показано на мал. 3.

Питання	Опитано	співвідношення
■ Збільшився	10	11.9%
■ Зменшився	63	75%
■ Залишився без змін	5	5.95%
■ Зміни незначні	4	4.76%
□ Власна версія ^	2	2.38%
Всього: 84		

Малюнок 3. Зміна обсягів друку в поліграфістів України
 Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
 Труднощі та шляхи вирішення проблем»
 (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

У тих учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини, що погодилися дати коментарі до нашого дослідження, справи склалися по-різному.

Друкарня «Україна» закінчила 2022 р. по відношенню до 2021 р. з падінням 50%.

У 2023 р. обсяги виробництва за перший квартал становлять 30-35% по відношенню до 2021 року.

Обсяги виробництва ВПК «Весна» у 2022 р. по відношенню до 2021 р. впали на 30%.

2023 р. теж почався гірше, ніж 2022 р. (якщо не зважати на березень та квітень 2022 р., коли підприємство взагалі не працювало). Наразі ситуація з обсягами трішки покращилася, але до колишнього завантаження ще далеко.

Metal Print торік (попри втрату експорту) майже вдалося зберегти обсяги 2021 року. За рахунок присутності в усіх можливих каналах збуту компанія змогла диверсифікувати діяльність та збільшити обсяги в тих сегментах, звідки тимчасово пішли конкуренти.

Зокрема, двоє конкурентів компанії (з Одеси та Херсону) зупинили роботу – перший зі зрозумілих причин, другий через те, що працював на китайській сировині, постачання якої за умови блокування портів країною-агресором суттєво ускладнилося. Саме за рахунок клієнтської бази конкурентів Metal Print змогла компенсувати втрату експорту.

Фактично, кожен виробник кришок мав вирішувати торік у квітні, чи виробляти значні обсяги, бо цей продукт має яскраво виражену сезонність, особливо у випадку з домогосподарствами (28 травня-28 серпня). Й жоден виробник без створення складських запасів не може задовольнити потреби всього ринку. Навіть і тепер набивати кришку на травень ризиковано, бо триває війна.

Отже, за обсягами виробництва Metal Print майже не впав. Щоправда, за рахунок інфляції та курсових різниць гривнева маса стала більшою, але якщо говорити в штуках, у кількісному вираженні підприємство не виросло.

«На сьогоднішній день завантаження виробництва Attolis -- приблизно 80% від довоєнного періоду. Обсяг грошових надходжень у гривні залишився на довоєнному рівні, але збільшилися витрати на сировину, тож знизився і прибуток», -- зазначає Євген Ніколенко.

Обсяги виробництва на Royal Print у 2022 р. порівняно з 2021 р. впали досить суттєво: за оцінкою Сергія Дідкова, на 60%. Але в перші місяці відкритого вторгнення падіння було ще більшим, на 80%. На ситуацію із завантаженням та відповідно обігом у 2023 р., як і завжди, впливає сезонність, позитивна динаміка на початку року певною мірою була зумовлена виконанням новорічних замовлень. Навесні кількість замовлень зменшилася.

Lisunoff Press, за словами Єгора Лізунова, у 2022 р. втратив до 70% по відношенню до 2021 року. Відповідно, на початку відкритої агресії (березень-квітень) завантаження практично не було, наприкінці квітня почали надходити замовлення від виробників харчових продуктів. Наразі компанія працює з наявним пулом замовників.

Як зазначає Єгор Лізунов, з'явилися запити на виготовлення продукції, яку можна виготовляти в Україні, а не завозити з Китаю: *«Якщо щось виготовляти, це має бути аутентична продукція. Наприклад, розфарбовка, що продається в мережах супермаркетів, має бути оригінальною, а не запозиченою з Інтернету, бо українські продавці подібної продукції дбають про авторські права в останню чергу. Вони просто купували продукцію в Китаї, та авторські права їх не цікавили».*

У Format A Plus обсяги завантаження у 2022 р. становили 55-60%, порівняно з 2021 роком. Певною мірою врятували ситуацію замовлення, пов'язані з новорічними святами, що надійшли наприкінці року (до липня замовлень взагалі було обмаль). Поточний рік почався оптимістично: зокрема, січень з практики Format A Plus завжди вважався пустим місяцем, але цього року завантаження у січні було значними. У весняні місяці потік замовлень теж досить жвавий, у тому числі для офф-лайн маркетингових заходів.

Отже, падіння обсягів виробництва на підприємствах Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини – цілком зрозуміле явище, зумовлене об'єктивними причинами. Рівень завантаження підприємств у 2022 р. порівняно з 2021 р. різниться: від 30% до майже повного збереження завантаження (принаймні в гривнях). Але негативно вплинуло на прибутки підприємств здорожчання витратних матеріалів: ця складова завжди має прив'язку до валюти.

Що ж до прибутків, то вони порівняно з довоєнним періодом зменшилися у 72,62% респондентів (61 учасник опитування). А збільшилися у 8,33% опитаних (7 респондентів).

8 учасників (сумарно – 9,52%) зупинилися на версіях *«Залишилися без змін»*, *«Зміни незначні»*.

Одна респондентка обрала власну версію: *«Які прибутки?!.. Яюсь триматися»*.

На мал. 4 показана ситуація зі зміною прибутків у респондентів.

Питання	Опитано	співвідношення
Збільшилися	7	8.33%
Зменшилися	61	72.62%
Залишилися без змін	4	4.76%
Зміни незначні	4	4.76%
Нема прибутків	7	8.33%
Власна версія ^	1	1.19%

Всього: 84

Малюнок 4. Зміна прибутків друкарень України під час війни (порівнянню з довоєнним періодом)

Джерело: Всеукраїнське опитування *«Робота поліграфістів після року війни. Труднощі та шляхи вирішення проблем»* (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

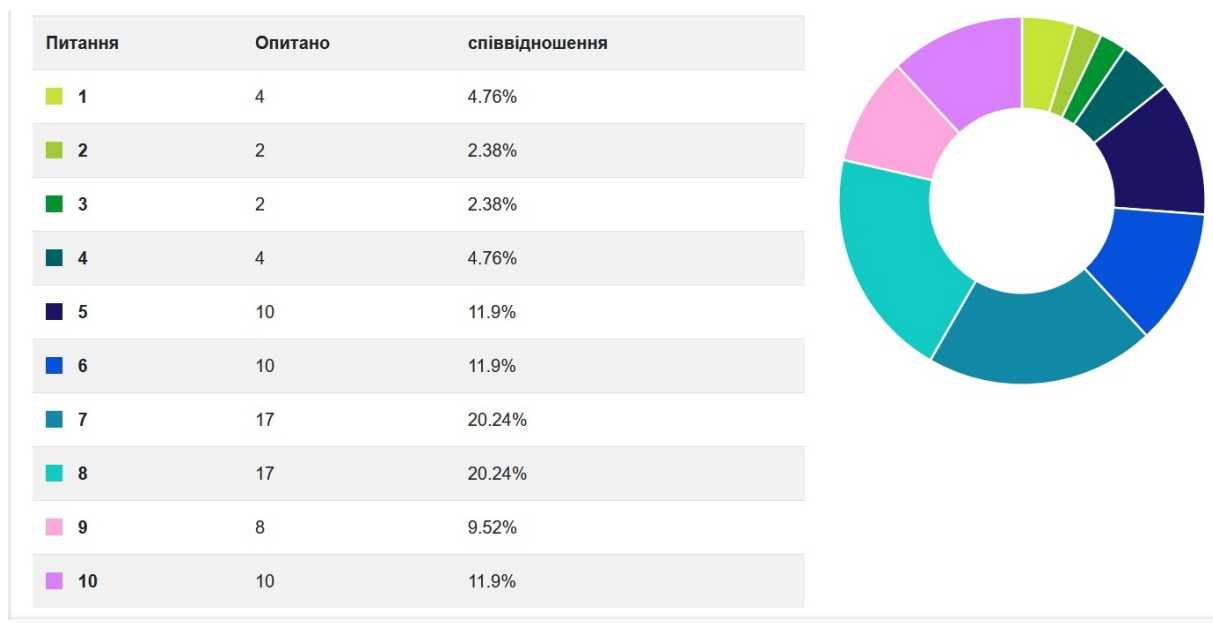
Від 1 до 10!

Більшість респондентів (по 20,24%, по 17) оцінили ефективність своєї роботи в умовах війни на 7 та 8 балів за 10-тибальною шкалою, а 11,9% (10 респондентів) взагалі на 10 балів! Оцінки від 1 до 4 балів виставили своїм підприємствам 14,28% (12 респондентів). На рубежі 5 та 6 балів зупинилися по 10 респондентів (по 11,9%), а середній бал по цьому пункту склав 6,75, що свідчить про те, що на їхню думку, поліграфісти відносно успішно працюють під час війни. Детальніше на мал. 5.

Діяльність своєї компанії (друкарня «Україна») торік Юлія Максимовська оцінює «між 7 та 8».

Микола Чорний оцінює діяльність ВПК «Весна» на «7», бо компанія не мала збитків (як велика публічна компанія «Весна» публікує звітність): *«Чому не 10? Бо десь втратили клієнтів, працівників. Жалітися на щось нема підстав: прильотів, як у партнерів з Харкова та інших міст, не було. Є звісно в компанії клієнти, що тепер працюють на росії та лишилися винними чималі гроші, але це збитки за рахунок війни»*.

Діяльність Metal Print Сергій Холодов оцінює у 8 балів, але немає меж для досконалості й за певних умов можна було домогтися кращого результату. Це Сергій говорить вже як власник, а не як комерційний директор.

Малюнок 5. Оцінка діяльності своїх підприємств (від 1 до 10) учасниками опитування

Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни. Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

На «10» оцінює діяльність Attolis Євген Ніколенко: *«Бо працюємо настільки ефективно, наскільки це можливо»*.

Якщо не зважати на фактор війни, то діяльність свого підприємства за десятибальною оцінкою Сергій Дідков оцінює на 5 балів. А якщо оцінювати діяльність Royal Print з урахуванням всіх наявних умов, то керівник компанії поставив би за підсумками 2022 р. від 7 до 9 балів, бо менеджмент друкарні докладав усіх зусиль, щоб вижити та наростити обсяги, розширити спектр послуг. Чимало виробничих процесів на підприємстві відкоригували, і цей процес триває й досі.

Керівник Lisunoff Press Єгор Лізунов оцінює діяльність своєї компанії як «задовільну», а за десятибальною шкалою на 8-9 балів. Компанія не згорнула виробництво, відгукнулася на всі прохання, коли більшість виробництв простоювали, а треба було робити медичні карти та особові справи для батальйонів, посвідчення, дозволи на зброю.

«І наразі намагаємося триматися. Бо в співробітників є потреби. Не можна сказати, що все на найвищому рівні. Шукаємо й надалі продукти, які можна виготовляти, робимо пробні продукти, які зможуть забезпечити орендний та зарплатний фонди».

Керівниця Format A Plus, оцінюючи діяльність своєї компанії за підсумками 2022 р., зазначає, що за те, як компанія витримала кризу, поставила б їй всі «10», а з огляду на прибутки – «4-5 балів».

«Я поставила мету зберегти підприємство і станом на кінець 2022 р. мені вдалося це зробити. Отримати надприбутки не було основною метою – важливо було зберегти компанію. Могло б бути краще, але вмикаються інші моменти – підтримка родини, збереження людського потенціалу, волонтерського руху. Всі ми витрачали енергію не лише на роботу», -- зазначає Наталя Ісаєва.

Розділ 2.1. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості та інноваційної діяльності видавничо-поліграфічної галузі м. Дніпро

Напрямки діяльності та їхня часткова зміна у 2022 р.

Найпривабливішими напрямками для поліграфістів (при відповіді на запитання «Які напрямки приносять найпривабливіші замовлення?» можна було обирати декілька варіантів) лишаються офсетний друк (37,27%, 41 респондент) та цифровий друк (32,73%, 36 респондентів), широкоформатний друк (13,64%, 15 учасників) – мал. 6.

Варто зазначити, що чимало респондентів як привабливі вказали інші напрямки діяльності (постпрес, флексодрок, трафаретний друк, комп'ютерна вишивка тощо).

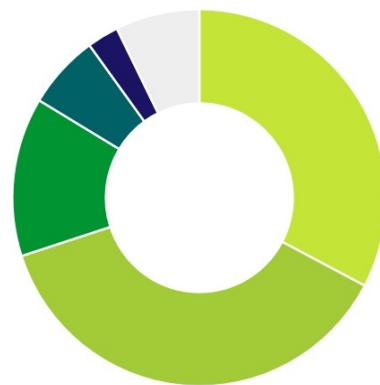
Наприклад, у випадку з Metal Print це послуги з лакування та друку на жерсті, а також з виробництва консервної кришки в асортименті.

Metal Print – унікальна **інноваційна** компанія, бо виготовляє як кришки СКО (скляні консервні обтискувальні) закаточні під ключ радянського зразку, так і європейські кришки Twist-off (які можна відкручувати та закручувати руками).

#2 Який напрямок приносить сьогодні найпривабливіші замовлення для Вас?

Питання	Опитано	співвідношення
 Цифровий друк	36	32.73%
 Офсетний друк	41	37.27%
 Широкоформатний друк	15	13.64%
 Сувенірна продукція	7	6.36%
 Пастикові карти	3	2.73%
☐ Власна версія ▾	8	7.27%

Пост прес

Флексодрук

Шовкографія

*Малюнок 6. Джерела надходжень найпривабливіших замовлень
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)*

Компанія представлена в усіх сегментах: робить кришку СКО для домогосподарств та виробників, працює з ритейлом, мережами, дрібним оптом, «гуртовиками», має онлайн-магазин. За напрямком кришки Twist-off компанія так само працює і з консервними заводами, і з ритейлом. Решта конкурентів, каже Сергій Холодов, вибрали собі певні сегменти: хтось працює лише з ритейлом, хтось за напрямком кришки СКО...

Цікаво, що український ринок кришок оцінюється в 1,2-1,3 млрд одиниць: 900 млн – це кришка СКО, а 350-400 млн – кришка Twist-off (для порівняння -- наприкінці 80-х років минулого століття в Україні на промислових підприємствах заочувалося близько 3 млрд банок на рік, і це лише промислові заготовки), ще 1,5 млрд додавали домогосподарства – от і маємо обсяг 4,5 млрд, більш ніж втричі більший, ніж тепер).

Мабуть, найближча мета України в сегменті кришок – дотягнутися принаймні до Польщі, де споживається 2,5 млрд кришок. **І це, безумовно, досить прийнятна мета для інвестицій.**

Негативним фактором для розвитку обсягів виробництва Metal Print є проблема зі склобанками, через те, що з шести виробників склотари наразі працюють лише два. Відповідно, велика вартість банки знижує обсяги споживання кришок.

Найбільший обсяг доходів ВПК «Весна» приносить звісно виготовлення пакування. Преміальне пакування підприємство в основному виготовляє для клієнтів, що експортують продукцію, а в рамках країни найбільшим попитом користується наразі пакування для масового ринку.

Зберегти принаймні 50% друкарні «Україна» допоміг новий **напрямок з виготовлення книжок**: компанія навіть придбала вживане компактне устаткування для виготовлення твердої палітурки. Йдеться насамперед про подарункові видання, які оплачувалися меценатами, а також про книжки історичної тематики.

Найбільш популярним напрямом діяльності друкарні Attolis сьогодні є виробництво пакування -- картонних та гофрокартонних коробок, особливо кашированого пакування, пакування для карток.

Royal Print надає здебільшого послуги офсетного друку на машинах Ryobi 525 та 755, має розвинений парк післядрукарського устаткування (висічка, кашировка, склейка). Після початку війни основним напрямком діяльності друкарні стало **виготовлення пакування**, під який не лише придбали додаткове устаткування з можливістю працювати з мікрогофрокартоном та виготовляти коробки для піци, пива тощо, але й набрали персонал, в т.ч. переселенців. Були наміри піти в перший формат, але через невизначеність ситуації цей намір довелося відкласти та обмежитися заміною друкарської машини у форматі А2 (з більшою кількістю друкарських секцій та розширеними функціями).

Royal Print поки не має багаторічного досвіду у виготовленні картонного пакування, хоча цей напрямок сьогодні і є пріоритетним для компанії.

До війни компанія Royal Print переважно виготовляла пакування з крейдованого картону та не практикувала «системний підхід» до напрямку пакування, маючи при цьому висічку та фальцювальню-склеювальню устаткування. Сьогодні Royal Print на системній основі виготовляє пакування для медичної сфери, фармацевтики та харчової промисловості, виробників побутової хімії, здебільшого загального користування. Виробляти преміальне пакування Royal Print заважають певні обмеження по устаткуванню, не всі процеси компанія може робити самостійно.

Але в цілому Royal Print намагається виробляти все, що може: починаючи від рекламної поліграфії (листівок, буклетів, каталогів), етикеток і закінчуючи виробництвом картонного пакування (для харчової промисловості, сфери послуг, медичної промисловості).

Основний профіль діяльності Lisunoff Press до війни був пов'язаний з виготовленням VIP-та іміджевої продукції, преміальної рекламно-сувенірної продукції. В основному компанія працювала з відділами маркетингу. Сьогодні ця складова діяльності суттєво скоротилася й має штучний характер.

Останнім часом, Lisunoff Press співпрацює, в основному, з виробниками харчової продукції, пакування та ярликів, бірок, цінників. І не має вузької спеціалізації, як до війни, коли переважно виготовляла рекламно-сувенірну продукцію в широкому розумінні цього слова (включаючи рекламну поліграфію – блокноти, щоденники з обкладинкою зі шкірзаму та у твердій палітурці, календарі тощо). Спрацьовує, в основному, стара клієнтська база.

Format A Plus крім безпосередньо друкарських та післядрукарських послуг, послуг широкоформатного друку та виготовлення рекламно-сувенірної продукції надає дизайнерські послуги з розробки брендбуків (і саме цей

напрямок діяльності дав змогу втриматися під час війни). З іншого боку, відносно активною стала співпраця з замовниками з вулиці, яким компанія надає, наприклад, послуги з копіювання.

Видавничий напрямок у діяльності Format A Plus під час війни суттєво скоротився (випущено декілька монографій для навчальних закладів).

Державний хіміко-технологічний університет співпрацює з Видавничо-поліграфічним кластером Дніпропетровщини від моменту його утворення. Серед спільних цілей – взаємна допомога у підготовці кваліфікованих кадрів, налагодження взаємодії та зв'язків з підприємствами поліграфії (навчальний заклад з 1970 р. випускає фахівців з напряму 186 «Видавництво та поліграфія» та два роки тому відкрито фах «022» «Дизайн»).

Відповідно, для Державного хіміко-технологічного університету досить цікава співпраця з підприємствами, що займаються дизайном, за напрямками фахової підготовки, проходження практики, подальшого працевлаштування.

У 2018 р. у Державному хіміко-технологічному університеті створено науково-дослідну лабораторію лакофарбових та поліграфічних матеріалів. Мета діяльності лабораторії – концентрація наукового потенціалу кафедр, які займаються випуском фахівців для видавничої справи, поліграфії, лако-фарбової промисловості. Лабораторія вирішує фундаментальні, прикладні питання в галузях поліграфії, поліграфічних та лакофарбових матеріалів, з проведення наукових досліджень (виготовлення науково-технічної продукції на замовлення підприємств, організацій та установ, провадження інноваційної діяльності), забезпечення умов з підготовки фахівців поліграфічної галузі.

Кластер видавничої справи та поліграфії Дніпропетровщини підтримав наукову-дослідну лабораторію лакофарбових та поліграфічних матеріалів, і цього року у січні на її базі організовано Центр інноваційних витрат поліграфічної галузі. Мета діяльності – налагодження співпраці між університетом та бізнесом у галузі поліграфії, логістики та якості, досягнення спільних статутних завдань за участі науковців та представників бізнесу.

Наразі у Центрі інноваційних витрат поліграфічної галузі планується інсталювати нове устаткування, що дасть змогу як підготувати якісні кадри для галузей «186» «Видавництво та поліграфія» та «022» «Дизайн», так і проводити наукові дослідження для підвищення якості підготовки кадрів.

Центр інноваційних витрат поліграфічної галузі сприятиме створенню сприятливих умов для підприємницької діяльності, розвитку конкуренції, сприянню у працевлаштуванні, побудові кар'єри випускників, вирішенню актуальних фундаментальних та практичних питань в галузі поліграфії та лакофарбових матеріалів.

Для Державного хіміко-технологічного університету важливою є співпраця з Видавничо-поліграфічним кластером Дніпропетровщини, бо на базі центру планується підвищення кваліфікації фахівців закладів освіти різних рівнів (передвища освіта, фахова передвища освіта, вища освіта), представників галузі видавничо-поліграфічної справи.

Отже серед інвестиційно привабливих напрямків діяльності учасники кластеру зазначили:

- виготовлення преміального пакування та пакування для масмаркету (гофропакування, складене картонне пакування) та пов'язаної з ними продукції;
- послуги дизайну (зокрема, виготовлення брендбуків);
- видавнича діяльність та друк книжок;
- унікальні сфери діяльності (виготовлення СКО та закаточних кришок);
- розвиток Центру інноваційних витрат на базі науково-дослідної лабораторії лакофарбових та поліграфічних матеріалів Державного хіміко-технологічного університету.

Співпраця з підприємствами різних форм власності та джерела надходжень

При відповіді на питання «З яких сфер надходить більше замовлень у грошовому вимірі?» респонденти теж могли обрати декілька варіантів (мал. 7).

Питання	Опитано	співвідношення
 Державні установи	10	10%
 Військові організації	5	5%
 Некомерційні організації	14	14%
 Комерційні компанії	61	61%
 Волонтерські організації	9	9%
☐ Власна версія 	1	1%

Зараз про гроші питання не йде, ребуси як витримати

Малюнок 7. Співпраця з підприємствами різних форм власності
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

Найбільш прибутковими для друкарень напрямками діяльності лишається співпраця з комерційними організаціями (61%, 61 респондент), далі – некомерційні організації (14%, 14 респондентів). 10%, 9% та 5% респондентів серед активних платників вказали державні установи, волонтерські та військові організації, відповідно.

«Зараз про гроші питання не йде, ребуси -- як витримати», -- такою була відповідь одного з респондентів.

Що ж до компаній з Дніпра, з якими нам вдалося поспілкуватися в рамках дослідження, то вони переважно працюють з комерційними організаціями. Хоча от Royal Print, принаймні у мирні часи, чимало працювала з державними організаціями. В структурі компанії працює видавництво, тому надаються послуги з друку посібників, книжок, журналів, наукових видань насамперед

навчальним закладам. Проте після початку війни ця складова у діяльності друкарні звужилася, в т.ч. через брак фінансування.

Майже весь грошовий потік в Attolis надходить від комерційних компаній. Коли є змога, компанія на безоплатній основі працює з військовими та громадськими організаціями.

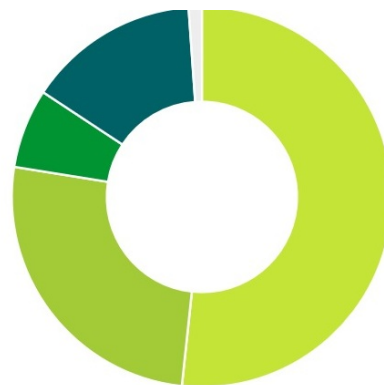
Format A Plus співпрацює не лише з комерційними структурами, але й з навчальними закладами, державними органами влади. Щоправда, під час війни державні організації не проводять особливих заходів, надаючи перевагу спілкуванню онлайн.

При відповіді на питання «Хто за географічними ознаками формує найбільший портфель замовлень?» теж можна було обирати декілька варіантів (мал. 8).

Виявилось, що 51,69% (46) респондентів формують портфель замовлень здебільшого за рахунок компаній зі свого регіону. Компанії з інших регіонів є пріоритетною категорією замовників для 25,84% респондентів (або 23 учасники), експортну складову як пріоритетний канал згадали 6 респондентів (6,74%). Знову був один цікавий варіант відповіді: «Як прийдеться, ми – Харків».

Питання	Опитано	співвідношення
 Компанії мого регіону	46	51.69%
 Компанії інших регіонів	23	25.84%
 Замовлення з-за кордону	6	6.74%
 Усі однаковою мірою	13	14.61%
☐ Власна версія 	1	1.12%
Як прийдеться, ми - Харків		

Всього: 89

Малюнок 8. Джерела формування пакету замовлень
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

Але повернемося до роботи з замовниками компаній з Дніпра. Вище ми вже згадували про те, що частину замовників наші інтерв'юери втратили, тому довелося шукати нових на внутрішньому ринку. Й у тому числі в інших регіонах, бо чимало замовників у Дніпрі просто призупинили роботу.

Микола Чорний каже, що внутрішній ринок у поганому стані, й пов'язано це з купівельною спроможністю. Директор ВПК «Весна» підкреслює, що поліграфія – галузь, що обслуговує решту галузей економіки й, відповідно, треба, щоб в Україну заходили великі міжнародні концерни, розвивався середній та дрібний бізнес. Й чим більше буде заводів з виробництва побутової хімії,

парфумерії, алкоголю, тим більший стимул для розвитку отримуватимуть поліграфічна галузь, рекламно-сувенірна індустрія тощо.

Досить складною лишається ситуація з відтермінуванням платежів. Чимало великих замовників (насамперед, ті, хто працював з торговельними мережами) звикли працювати з відтермінуванням платежів, відповідно, і компанії Royal Print постачальники паперу та картону надавали умови на виплат.

Наразі ситуація складніша, бо замовники знову ведуть перемовини про відтермінування платежів, а з постачальниками паперу домовитися практично неможливо, бо їхні зарубіжні постачальники наполягають на 100% оплаті.

А шляхи для зростання є, бо на душу населення Україна споживає в рази менше пакування, ніж розвинені європейські країни.

Чимало клієнтів Royal Print на внутрішньому ринку суттєво скоротили обсяги або призупинили діяльність, частина замовників опинилися на окупованих територіях або в зоні бойових дій. Компанія намагається працювати з замовниками не лише дніпровського регіону, а й всієї України, але дається взнаки **питання з логістикою**, яка постійно дорожчає, й багатьом замовникам в регіонах не вигідно замовляти продукцію в Дніпрі.

Втім, Royal Print більшість замовлень залучає з Дніпра. Проте, зазначає Сергій Дідков, поки про відновлення промисловості в регіоні говорити аж надто зарано, але порівняно з ситуацією перших півроку війни ситуація суттєво покращилася. Звичайно, значно менше коштів промислові підприємства регіону вкладають в друковану рекламу, бо не розуміють, що буде завтра.

Керівниця Format A Plus Наталя Ісаєва вказує, що на поживлення надходження замовлень в поліграфії вплинув той факт, що чимало підприємств різних галузей промисловості релокувалося і замовляють продукцію. Клієнтська база компанії, як і у багатьох колег, змінилася. Тривають співпраця та постійна комунікація і з постійними клієнтами (частина колишніх клієнтів релокувалися та розміщують замовлення з друку у місцях нових локацій, проте по розробку звертаються до Format A Plus).

Отже щодо роботи друкарських підприємств Дніпропетровщини на внутрішньому ринку можна зробити кілька висновків:

- значну частину клієнтів втрачено (опинилися на окупованій території, не змогли оговтатися від наслідків відкритого вторгнення тощо);
- клієнтська база суттєво оновилася (за рахунок компаній з інших регіонів, підприємств, що релокувалися у м. Дніпро, часткового перепрофілювання сфери діяльності тощо);
- ті компанії, що переїхали з Дніпра в інші регіони, продовжують працювати з друкарнями міста (принаймні за напрямком дизайну);
- відновлення клієнтської бази та обсягів замовлень напряму пов'язане з відбудовою промисловості після Перемоги.

Цікавішою є ситуація з експортом.

Наприклад, експортна складова у друкарні «Україна» досить ситуативна: і це здебільшого замовлення, що потрібні в Україні. Системних клієнтів, готових працювати на експорт, компанія не має, насамперед, через те, що працює у

форматі В2 (процеси логістики простіші для виробників, що друкують у першому форматі).

ВПК «Весна», навпаки, має досить відчутну експортну складову. І це зрозуміло, бо рівень володіння технологіями в друкарні не гірший, ніж у західних компаніях. ВПК «Весна» може виготовити будь-яку преміальну коробку для клієнтів з сегментів алкогольної продукції та парфумерії, що хочуть вийти на західні ринки.

Отже, ВПК «Весна» активно працює з державами колишнього СРСР (Казахстаном, Узбекистаном, Грузією, Armenією), й наразі експорт до цих країн не припиняється. Щоправда через війну замовники з перелічених країн страхують ризики (платять, лише отримуючи продукцію).

Також ВПК «Весна» щільно працює з ринками Західної Європи: продукція відвантажується замовникам з Великої Британії, Німеччини, тривають контакти з французькими виробниками коньячної продукції.

Фахівці ВПК «Весна» цього року відвідали виставку Pro Wine й побачили, що європейці зацікавлено ставляться до українських виробників пакування: їх цікавить, що можуть українські товаровиробники, зразки продукції.

Отже, вважає Микола Чорний, сьогодні (поки до України є стале зацікавлення з боку європейців) в українських компаній, що бажають виходити на зарубіжні ринки, справжнє «вікно можливостей»: *«Ми вже не така незрозуміла для європейців країна, як це було до подій 2022 року. Тому я б всім радив дивитися на західні ринки».*

До початку відкритої агресії експорт Metal Print за деякими позиціями становив 50% від обігу, але з початком війни експортна складова згорнулася. Європейські компанії не могли собі дозволити лишитися без гарантії постачання кришок.

Відновити експортну складову Metal Print поки не вдалося: треба відкривати філію, утримувати склади. Західні виробники готові купувати продукцію компанії, якщо вона перебуває на їхній території, розмитнена й, по суті, для Metal Print це заморожування обігових коштів, що не досить зручно.

Але все ж у компанії намагатимуться відновити експортну складову. Бо ринок кришки в сегменті В2В в Україні сьогодні слабкий, і поки перспективи не райдужні (через затримку платежів виробникам з боку торговельних мереж та агресивну цінову політику деяких з цих мереж).

З іншого боку, Metal Print використовує сировину європейського виробництва (в Україні не виробляється жерсть та майже не виробляються покривельні лаки), тому компанія не може працювати лише в гривневій зоні й треба заробляти валюту.

До війни постачальники сировини, в основному, просили оплату або по факту відвантаження, або продавали продукцію з відтермінуванням платежів. Сьогодні ж для Metal Print придбання сировини за кордоном та ще й на умовах попередньої оплати -- це досить значне навантаження на обігові кошти.

Друкарня Attolis, за словами Євгена Ніколенка, стикається з певними труднощами через те, що іноземні замовники не готові брати на себе

транспортну складову на території України і проводити розрахунки, доки товар не виїде з території України. Не дивлячись на це, друкарня зберегла експортну складову, і сьогодні працює на експорт майже в тій мірі, що і до війни.

Format A Plus вживала чимало зусиль для виходу на ринки Європи та Північної Америки з дизайнерськими послугами, пов'язаними з розробкою брендбуків та логотипів.

Отже, учасники Видавничо-поліграфічного кластеру стикаються зі значними ускладненнями у спробах підтримувати експортну складову за умов війни:

- *готовність зарубіжних клієнтів оплачувати продукцію лише по факту її отримання;*
- *зміна та погіршення логістичних зв'язків;*
- *значне навантаження на обігові кошти через потребу окремих товаровиробників (зокрема в нішових сегментах) купувати сировину за кордоном.*

Втім, деякі учасники опитування впевнені, що сьогодні Україна має справжнє вікно можливостей для виходу на закордонні ринки, бо ставлення до нашої країни під час війни суттєво змінилося. І цим шансом попри всі складнощі варто спробувати скористатися!

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ПОЛІТИК

Конкурентні переваги

У ДНК кожного друкарського підприємства закладено певні складові. Саме вони (конкурентні переваги) визначили певні логістичні пріоритети у діяльності компаній під час війни, а їхній ретельний аналіз створює підстави для впровадження найкращих **експертних політик**, що мають стати у пригоді всій друкарській галузі України та підприємствам Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини зокрема.

Які ж конкурентні переваги (можна було обирати декілька пунктів) важливі сьогодні в поліграфії України? 29,73% (44 респонденти) -- за швидке виконання замовлень, а 29,05% (43 особи) -- за високу якість. Нарешті, за низьку вартість проголосували 21,62% респондентів (32 учасники) – мал. 9.

Це цілком співпадає з результатами відомого опитування компанії «Висоцький консалтинг» щодо пріоритетів у поліграфії. Додаткові послуги цікавлять 18,92% або 28 респондентів.

Ну й знову пише «розумниця»: *«На ринку України абсурдні ціни на поліграфію. Низька ціна -- це мишоловка для виробника».*

Отже, аналіз пріоритетів учасників Видавничо-поліграфічного кластера Дніпропетровщини (зокрема, додаткових переваг) потребує особливої уваги.

Серед конкурентних переваг друкарні «Україна» -- навчання персоналу навіть під час війни (це закладено до бюджету).

Питання	Опитано	співвідношення
 Висока якість роботи	43	29.05%
 Низька ціна	32	21.62%
 Швидке виконання замовлень	44	29.73%
 Наявність додаткових послуг	28	18.92%
☐ Власна версія ^	1	0.68%

Всього: 148

Малюнок 9. Логістичні пріоритети як підстава для впровадження експертних політик

Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни. Труднощі та шляхи вирішення проблем» (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

У друкарні непоганий парк устаткування (Юлія Максимовська вважає, що у другому форматі такого рівня устаткування в місті більше немає), й компанія заточена на виготовлення якісного продукту (про це, за словами Юлії, знають маркетологи, тому й звертаються до «України»). Друкарня «Україна» береться за складні, комплексні замовлення, зі складним конструктивом.

Серед конкурентних переваг ВПК «Весна» -- високотехнологічне устаткування, що дає змогу оздоблювати пакування.

Можливості ВПК «Весна» в оздоблюванні пакування, виготовленні преміального пакування досить значні, що полегшує для українських виробників алкоголю («Шустов», «Немірофф», «Баядера») вихід на закордонні ринки.

Тому ВПК «Весна» й не відчула зниження обсягів виготовлення преміального пакування для алкогольної продукції, хоча на внутрішньому ринку така продукція майже не користується попитом.

Водночас влітку та восени 2022 р. спрацювала ще одна конкурентна перевага: «Весна» мала досить великі запаси сировини – картону та інших витратних матеріалів, тому не залежала від постачання сировини з Європи (де теж були складнощі через погіршення логістики та те, що закордонні виробники наполягали перед відвантаженням на попередній оплаті).

Також на ВПК «Весна» вчасно вирішили проблему блекаутів, що теж можна вважати перевагою компанії. Вчасне придбання генераторів дало змогу ВПК «Весна» не підводити по термінах своїх замовників, бо у цей період планування як таке в замовників друкарні було надто ускладнене.

Під час війни ВПК «Весна» тимчасово відмовилася від друку разових накладів комерційної продукції на єдиній в Україні ЦДМ ф. B2 HP Indigo 12000 та розвитку власної складової, пов'язаної з виготовленням рекламної продукції (візитівки, календарі, буклети), зосередившись на друці коротких та середніх накладів пакування. Бо дрібний та середній бізнес поступово відновлюється й внепланово потребує коротких партій пакування. Втім, збережено й послугу

друку продукції в листах для найбільших замовників («Арт-Пресс», «Україна», «Вольф» тощо).

Злагоджена співпраця комерційного відділу та виробництва, гнучкість у роботі з замовниками та постачальниками – такими бачить конкурентні переваги Attolis Євген Ніколенко.

Серед конкурентних переваг Royal Print Сергій Дідков називає терміни виконання замовлень, високу кваліфікацію менеджерів та виробників, щоб виготовляти саме той продукт, який потребують клієнти. Ще одна перевага – цілком ринкові ціни. Й, нарешті, спроби запровадити нові напрямки: виробляти ту продукцію, що має попит на ринку.

Стор Лізунов формулює конкурентні переваги Lisunoff Press:

- досить високі критерії якості продукції;
- компанія має значний досвід та увесь комплекс устаткування для виготовлення твердої палітурки -- не лише для книжок, але й щоденників, папок. Йдеться про іміджевий преміальний сегмент, де кожен елемент переглядається під мікроскопом, щоб він був максимально ідеальним, наскільки це взагалі можливо;
- замкнений цикл виробництва -- компанія сама розробляє конструктив продукції, друкує її, робить післядрукарську обробку. Відповідно, Lisunoff Press може виготовити готовий продукт без залучення додаткових підрядників (крім, УФ-лаку).

Керівниця Format A Plus серед конкурентних переваг своєї компанії називає налагодження довірливих та постійних стосунків з кожним клієнтом: багатьом потрібна допомога в елементарних речах (хтось втратив персонал), у таких випадках фахівці Format A Plus долучаються до проєктів замовників як внутрішні менеджери. Подібний особистий зв'язок сприяє принаймні найближчому прогнозуванню. Наталя Ісаєва вважає дуже важливими комунікативні навички: *«24/7 треба бути відкритими для спілкування, це позитивно впливає на надходження замовлень»*.

Отже, підприємства Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини спираються на певні пріоритети, властиві поліграфічним підприємствам України загалом (якість, ринкова вартість, терміни), але й роблять акценти на додаткових факторах:

- можливості та унікальність устаткування;
- рівень володіння поліграфічними технологіями;
- постійна наявність сировини;
- здатність швидко змінити сферу діяльності;
- ретельна перевірка якості;
- чітка координація роботи офісу та виробництва;
- комунікативні навички – аж до роботи «внутрішніми» менеджерами клієнтів.

РОЗДІЛ 4. ШЛЯХИ ТА МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ІМІДЖУ ГАЛУЗІ, ПОЛІГРАФІЧНОГО КЛАСТЕРУ М. ДНІПРО

Витрати на рекламу

Чи варто сьогодні друкарням інвестувати кошти у власну рекламу? Тут ставлення аудиторії не є однозначним: у 40,48% респондентів (34 осіб) витрати на рекламу не змінилися. Натомість у 32,34% (27 респондентів) вони зменшилися. Є й власні відповіді: «Не знаю» та «Яка там реклама». На мал. 10 результати показано більш детально.

Питання	Опитано	співвідношення
■ Збільшилися	11	13.1%
■ Зменшилися	27	32.14%
■ Залишилися без змін	34	40.48%
■ Зміни незначні	10	11.9%
□ Власна версія ^	2	2.38%

Всього: 84

Малюнок 10. Ставлення поліграфістів України до власної реклами під час війни

(Як змінилися матеріальні витрати на рекламу під час війни?)

Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.

Труднощі та шляхи вирішення проблем»

(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

І, здається, поліграфісти нехтують певними можливостями, бо власну рекламну поліграфію взагалі не застосовують 57,14% опитаних (48 респондентів). Натомість 41,66% (або ж 35 респондентів) застосовують власну рекламну поліграфію (мал. 11).

Ну й одна «розумниця» вирішила виділитися: «Вся реклама зараз у Інтернеті. Паперова реклама вже років десять не в тренді».

Керівник Lisunoff Press Єгор Лізунов вважає, що сьогодні «холодні» дзвінки та Інтернет-реклама не мають потрібного ефекту (вкладені в рекламу кошти не повертаються): працює здебільшого «сарафанне радіо».

Чимало друкарень регіону взагалі зупинялися, тому до Lisunoff Press звертаються партнери, інші рекомендують компанію як виробника тієї чи іншої продукції. Фактично, залучення замовлень за допомогою «холодних» дзвінків – досить тривалий шлях, і з замовником можна спілкувати впродовж півроку, щоб отримати замовлення. А сьогодні матеріальні статки багатьох друкарень не дають змогу підтримувати цю комунікацію впродовж тривалого часу.

Питання	Опитано	співвідношення
Щодня	11	13.1%
Щотижня	7	8.33%
Раз в місяць	8	9.52%
Раз на два місяці	9	10.71%
Не використовую	48	57.14%
Власна версія ^	1	1.19%

Всього: 84

*Малюнок 11. Використання власної рекламної поліграфії під час війни
Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
Труднощі та шляхи вирішення проблем»
(організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)*

А ось наприклад Royal Print приділяє рекламу послуг посилену увагу: оновлює сайт, просуває продукцію на prom.ua, rozetka.ua. Йдеться насамперед про просування картонного пакування (якому компанія під час війни приділяє посилену увагу).

Інновації на часі?

У живодійну силу QR-кодів та інших маркувальних засобів у друкарських накладах вірять лише 14,29% опитаних (12 респондентів), а 51,19% (43 респонденти) важко відповісти на це питання. 33,33% (28 учасників дослідження) ставляться до маркувальних засобів скептично, що свідчить про неабиякий потенціал у розвитку **логістики друкарських накладів** та потребу популяризувати новітні технології маркування комерційних накладів, етикеток, пакування, «розумне пакування» тощо (мал. 12).

Сьогодні, зазначає Микола Чорний, вимоги до пакування не змінюються – вони банальні: швидше, дешевше та в короткі терміни.

Але якщо подивитися трохи далі (після Перемоги), то ВПК «Весна» вірить в персоналізоване пакування, бо дрібні та середні клієнти вже розуміють, що у цифровий спосіб можна отримувати персоналізоване пакування та короткі тестові партії (10 видів печива з різними дизайнами) та проводити ефективні рекламні акції.

«Великому бізнесу поки не до цього, бо завдання його дещо інші, як і погляд на бізнес, -- зазначає Микола Чорний. -- Але в будь-якому разі пакування ставатиме дедалі більш персоналізованим. Йї доповнена реальність цілком може знайти більш широке застосування у преміальному пакуванні».

Питання	Опитано	співвідношення
☒ Так, це може збільшувати наклади	12	14.29%
☒ Ні, це ніяк не впливатиме на збільшення накладів	28	33.33%
☒ Важко відповісти	43	51.19%
☐ Власна версія ^	1	1.19%

Всього: 84

Малюнок 12. Вплив маркувальних засобів на збільшення накладів поліграфічної продукції

Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни. Труднощі та шляхи вирішення проблем» (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

А ще, вважає фахівець, у будь-якому випадку розвиватиметься екопакування (цей тренд нікуди не подінеться): саморозкладне, відновлюване, з вторинних ресурсів тощо.

Також Микола Чорний каже, що у будь-якому разі розвиватиметься друк з застосуванням харчових фарб. Сьогодні звісно стоять трохи інші завдання, але забувати про це не слід. До війни ВПК «Весна» вже друкувала харчовими фарбами та виготовляла персоналізоване пакування, робила індивідуальні картки для «АТБ».

РОЗДІЛ 5. КЛАСТЕРНІ ІНІЦІАТИВИ

Керівник Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини Наталя Ісаєва зазначає, що на початку 2022 р. розпочався проєкт Кластеру, відповідно до якого вдалося встигнути до початку війни провести чимало запланованих заходів: декілька воркшопів з Торговельно-промисловою палатою, зняти фільм про Кластер, зробити сайт організації.

З квітня 2022 р. активна робота Видавничо-поліграфічного кластеру відновилася: правління Кластеру співпрацювало з усіма учасниками, обговорювалися цілі та завдання.

Станом на серпень 2022 р. всі завдання Кластеру було виконано:

- ухвалено продовження співпраці з німецькою федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH;

- відкрито Центр інноваційних витрат при Державному хіміко-технологічному університеті на базі науково-дослідної лабораторії «Лакофарбових і поліграфічних матеріалів», оголошено тендер на придбання верстата для дослідницьких робіт;

- до складу Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини увійшли нові підприємства та громадські об'єднання.

Щоправда, від проведення проведення регіональної виставки паковань, креативного дизайну та книги «Світ поліграфії» через зрозумілі причини довелося відмовитися.

Важливим завданням правління Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини було переорієнтувати проєкт на зовнішньо-економічну діяльність (на це знадобилося півроку), й сьогодні робота за цим напрямком ведеться.

Так, нещодавно Наталя Ісаєва спільно з представниками Українського кластерного альянсу відвідала конференцію «Кластери відповідають регіонам» з питань бізнес-партнерства Україна-ЄС у Кошице (Словаччина), ініційовану Європейською мережею підприємств, Європейською платформою кластерної діяльності за дорученням Європейської Комісії та у партнерстві зі Словацьким агентством інновацій та енергетики, Союзом кластерів.

Наразі плануються закордонна поїздка, пов'язана з запровадженням ПЗ для навчальних закладів та підприємств, і офф-лайн захід з відкриття Центру інноваційних витрат при Державному хіміко-технологічному університеті.

Подальший розвиток кластеру пов'язаний з пошуком новітніх програм, реалізацією спільних ініціатив з підприємствами. *«Я впевнена, що і в Україні більш ефективно працюватимуть кластерні ініціативи, бо вже є певні програми, що мають підштовхнути кластерний рух в Україні. Я особисто мотивована і намагаюся мотивувати інші підприємства. Бо чимало з них не можуть вийти на експорт зі своєю продукцією. А наша платформа – це можливість для багатьох знайти додаткові можливості для цього і знайти відповіді, як це правильно зробити»*, -- підкреслює Наталя Ісаєва.

ВПК «Весна» досить щільно працює з Кластером видавничої справи та поліграфії Дніпропетровщини, державним навчальним закладом «Мжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій» та Державним хіміко-технологічним університетом. ВПК «Весна» залучає на практику операторів друкарських машин, частина з яких потім лишається на підприємстві (сьогодні на підприємстві працює 10 випускників училища). Відповідно, «Весна» допомагає витратними матеріалами, на її базі проводяться лабораторні заняття.

Але рівень знань молоді про те, що професія друкаря престижна та досить непогано оплачувана, треба підвищувати всіма способами, вважає Микола Чорний...

«Видавничо-поліграфічний кластер Дніпропетровщини підтримує об'єднання поліграфістів, проводить тренінги (бракує власне технологічного навчання). Крім того, мене наразі цікавлять маркетингові рішення, просування – сподіваюся на допомогу організації», -- зазначає директорка друкарні «Україна» Юлія Максимовська.

Як ми вже зазначали, у січні 2023 р. на базі науково-дослідної лабораторії лакофарбових та поліграфічних матеріалів Державного хіміко-технологічного університету спільно з Видавничо-поліграфічним кластером Дніпропетровщини організовано Центр інноваційних витрат поліграфічної галузі.

«Нам ця співпраця потрібна, вона дуже корисна для всіх сторін, що беруть участь у роботі Кластеру (бізнес, освіта, науковці), -- каже Ольга Свердліковська. – Освіту в Кластері представляють навчальні заклади різних рівнів кваліфікації, що створює перспективи для підготовки якісних кадрів».

У ці складні часи Державний хіміко-технологічний університет відчуває підтримку галузі та учасників Видавничо-поліграфічного кластеру, зокрема, залежно від рівня здобування освіти практика в студентів починається або наприкінці березня, або у квітні, отже, календарно вона мала розпочатися одразу після відкритого вторгнення.

Студенти здебільшого пройшли переддипломну практику в повному обсязі, попри те, що чимало підприємств саме у березні-квітні відчували складнощі з завантаженням та майже не працювали. Але завдяки участі в Кластері університет мав змогу направити студентів на підприємства, що не призупиняли роботу.

«У Кластерах завжди є загальна мета, яка допомагає всім учасникам об'єднання швидше вирішити питання та досягти мети. Нехай в кожного свої інтереси, але вони спільні для вирішення та досягнення цієї мети, то коли працює команда, питання вирішуються швидше. Видавничо-поліграфічний кластер Дніпропетровщини – дійсно потужний механізм, який дає змогу вирішити багато завдань та по кроку досягати поставленої загальної мети та мети кожного учасника Кластера», -- зазначає Ольга Свердліковська.

Науковиця підкреслює, що сьогодні актуальний час, коли Кластери виходять на європейський рівень. Відповідно, на думку Ольги Сергіївни, Видавничо-поліграфічний кластер Дніпропетровщини одним з перших може вийти на європейський рівень, бо певні завдання та цілі підтримуються всіма учасниками кластеру.

РОЗДІЛ 6. НАЙБЛИЖЧІ СПОДІВАННЯ УЧАСНИКІВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОГО КЛАСТЕРУ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Юлія Максимовська зазначає: *«Я вірю, що після війни Україна буде цікавою світу, сюди підуть інвестиції, станеться економічний підйом».*

Микола Чорний сподівається, що результати 2023 р. будуть кращими, ніж результати 2022 року. Директор ВПК «Весна» вірить в Перемогу України і вже розмірковує про часи, коли компанія повернеться до великого інвестиційного проєкту, пов'язаного з оновленням парку устаткування.

«Після Перемоги України, якщо влада докладе зусиль для збереження економіки, то Україна буде інвестиційно-привабливою для будь-яких сфер бізнесу і як наслідок поліграфія досить непогано почуватиметься. Бо споживання картону на душу населення навіть у Польщі в рази більше, ніж в Україні за майже рівної кількості населення», -- підкреслює Микола Чорний.

Менш оптимістично налаштований Сергій Холодов.

«Зрозуміло, всі ми чекаємо на Перемогу. Сподіваємося на краще, готуємося до гіршого. У бізнесі ми виходимо з того, що все буде принаймні у такому стані

як зараз – не гірше. В нас немає великого вибору. І якби можна було б релокуватися, я б зробив це навіть зараз, -- каже Сергій. -- Бо Дніпро не є повністю безпечним регіоном, та й ближче до кордону дешевшою була б сировина, можливо, й експорт готової продукції полегшився б».

Після війни Сергій Холодов не очікує нічого доброго в контексті допомоги бізнесу --навіпаки, можливі, жорстокі репресії та наповнення бюджету за рахунок вівець, що вижили, «стрижка» яких буде подвоєна.

«Не варто очікувати на допомогу держави, вона закриватиме свої проблеми. З фронту повернеться велика кількість людей, що не зможуть швидко адаптуватися, влаштуватися на роботу, тож підуть на соціалку. Грошей безкінечно ніхто не даватиме. Бо якщо сьогодні Україна захищає всю Європу (виділяються кредити), то потім будуть давати лише на відновлення... А хтось має годувати пенсіонерів.

Навіть якщо дірку в бюджеті (гривневе навантаження) закривати за рахунок інфляції, це теж недобре для виробників. Гривня по 60? Це добре лише для експорту, а для внутрішнього ринку це -- відчайдушна інфляція. Нудьгувати не доведеться»...

«Чекаємо на перемогу України, повернення всіх окупованих територій, українців додому, на підвищення інвестиційної привабливості та, як наслідок, розвиток бізнесу в Україні, якому буде потрібна якісна поліграфія та пакування», -- зазначає Євген Ніколенко.

Найближчі очікування Сергій Дідков пов'язує з покращенням маржинальних прибутків підприємства: щоб Royal Print не лише виживало та перекривало витрати, але й отримувало прибуток. Відповідно, це збільшення заробітних плат співробітників, розширення виробничих можливостей, збільшення бюджетних надходжень.

Керівник Lisunoff Press Єгор Лізунов вважає, що варто приділяти особливу увагу відділу продажів... Основним своїм завданням як керівника компанії Єгор Лізунов вважає пошук нових завдань для підприємства, щоб втримати його на плаву.

Наталя Ісаєва каже, що ситуація на фронті поки незрозуміла, і чимало підприємств продовжують релокуватися з Дніпра, тому спрогнозувати щось важко, особливо виробниче завантаження Format A Plus. Але Наталя вважає, що якщо Format A Plus проведе рік на тому рівні, що зберігається наразі, це буде цілком нормальна ситуація.

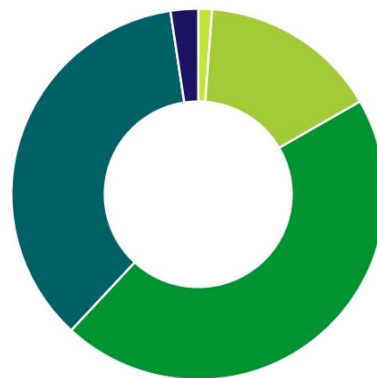
Додаткова інформація

Переважна більшість учасників опитування (45,24%, 38 респондентів) перебуває у віці 35-44 років, 35,71% (30 респ.) – у віці 45-60 років (мал. 13), отже кадри у поліграфії явно не молодіють.

Питання	Опитано	співвідношення
18-24	1	1.19%
25-34	13	15.48%
35-44	38	45.24%
45-60	30	35.71%
60+	2	2.38%

Всього: 84

Малюнок 13. Вік учасників опитування
 Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
 Труднощі та шляхи вирішення проблем»
 (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

73,81% учасників опитування (62 респ.) – чоловіки (мал. 14)

Питання	Опитано	співвідношення
Чоловік	62	73.81%
Жінка	22	26.19%

Всього: 84

Малюнок 14. Стать учасників опитування
 Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
 Труднощі та шляхи вирішення проблем»
 (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

В опитуванні взяли участь здебільшого власники та співвласники друкарень: 57,14% (48 осіб) – мал. 15.

Питання	Опитано	співвідношення
Найманий працівник	34	40.48%
Власник	28	33.33%
Співвласник	20	23.81%
Власна версія ^	2	2.38%

Всього: 84

Малюнок 15. Статус учасників опитування у компанії
 Джерело: Всеукраїнське опитування «Робота поліграфістів після року війни.
 Труднощі та шляхи вирішення проблем»
 (організатори – Соціальна мережа поліграфістів та SocioMeter)

РОЗДІЛ 7. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Більшість учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини оговталися від шоку, спричиненого невмотивованою та підступною агресією росії, змогли відновити роботу та поступово повертають втрачені через війну обсяги друку.

2. Всі поліграфічні компанії-учасники Кластеру частково змогли вирішити кадрові питання та наразі майже не відчують брак фахівців, бо відбулися процеси оптимізації виробництва, прийнято до компаній внутрішньо-переміщених осіб. Поряд з цим, технологічно компетентних фахівців бракує, а відповідно з цим, потребує оновлення зміст підготовки майбутніх поліграфістів у кризовий період та у повоєнний час відновлення економіки України.

3. Ключовим напрямом для більшості компаній (навіть тих, хто раніше цим не займався) лишається виготовлення пакування (преміального, для масмаркету, складного картонного та гофропакування, а також виробів, пов'язаних з цим пакуванням – ярлики, цінники тощо).

4. У більшості учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини суттєво змінився пул замовників на внутрішньому ринку. Частина замовників лишилася на окупованих територіях, і співпраця з ними зупинилася.

Друкарні залучають замовників з інших регіонів України, з якими раніше не працювали, також певну частину завантаження зумовлюють підприємства, що переїхали до Дніпра з інших регіонів. Є випадки, коли компанії, що втратили експортну складову, зуміли зберегти обсяги надходжень завдяки внутрішньому ринку.

Але в цілому можливості внутрішнього ринку сьогодні суттєво обмежені через депресивний стан багатьох галузей промисловості, низький рівень платоспроможності замовників, недосконалість законодавства та його невідповідність європейському, а також нормам та директивам ЄС, постійне підвищення вартості логістики та обмежені можливості промислових підприємств Дніпра замовляти друковану продукцію.

Переважна більшість учасників Видавничо-поліграфічного кластеру на безоплатній основі друкувала продукцію для ЗСУ та волонтерів, допомагала канцелярським та іншим приладдям.

5. Розвиток експортної складової є неоднозначним. Виробникам преміального устаткування (ВПК «Весна», Attolis) вдалося її зберегти, компанія, що працює в ніші виготовлення кришок (Metal Print) повністю втратила експортну складову й намагається її відновити. Решта учасників дослідження мають ситуативні експортні операції, хоча й намагаються продавати послуги та продукцію на західні ринки. Ускладнення з розвитку експорту пов'язані з війною в Україні: клієнти у Європі готові платити лише за готову відвантажену продукцію. Це створює певні ускладнення для виготовлювачів преміум-пакування та нішових продуктів, які працюють з імпортною сировиною й змушені робити за неї передоплату у 100% (заморожуються обігові кошти).

Для багатьох невеликих структур вихід на західні ринки є досить складним: вони потребують рекомендацій та допомоги задля досягнення цієї мети.

6. Серед логістичних пріоритетів учасники дослідження називають: можливість устаткування та рівень володіння друкарськими технологіями, ефективну взаємодію бек-офісу, фронт-офісу та виробництва, здатність швидко та ефективно змінювати вектор діяльності на більш прибутковий, клієнтоорієнтовану роботу.

7. Очікування в учасників Видавничо-поліграфічного кластеру пов'язані з розвитком ситуації на фронті. Дехто вважає, що Дніпро й досі перебуває у великій небезпеці. Всі одностайні в думці, що попри складнощі треба працювати і не лише тримати підприємства на плаву, але й дбати про розвиток: йдеться про технічне переоснащення, яке вже триває, великі інвестиційні проекти, відновлення чи розвиток експортної складової тощо.

Після Перемоги більшість учасників Видавничо-поліграфічного кластеру Дніпропетровщини очікують на покращення інвестиційного клімату та привабливості поліграфічної індустрії. Але є й такі, хто вважає, що бізнесу, який виживе, не уникнути жорстких репресій з боку держави, підвищення податків, погіршення екологічних вимог, й варто очікувати подальшого погіршення стану економіки та промисловості.

8. Видавничо-поліграфічний кластер Дніпропетровщини вже довів свою ефективність, об'єднавши інтереси державних структур, науковців та виробників. Маючи певні пріоритети діяльності (проведення регіональної поліграфічної виставки, конференцій, воркшопів, спільна інноваційна діяльність з навчальними закладами, залучення нових учасників тощо), Правління Кластеру швидко переорієнтувало його роботу на зовнішньо-економічну діяльність. Ця діяльність може мати декілька складових:

- популяризація можливостей друкарень регіону у Європі;
- участь у провідних міжнародних виставках друкарської індустрії та пакування спільним стендом Кластеру;
- пошук інвесторів, готових вкладати у розвиток друкарських підприємств регіону;
- покращення матеріально-технічної бази, рівня автоматизації друкарських компаній Дніпра;
- утворення спільних підприємств різних напрямків діяльності;
- навчання виробників, керівників підприємств та науковців за кордоном та на базі новоствореного Центру інноваційних витрат кластеру;
- обмін досвідом з провідними навчальними закладами поліграфічного та пакувального профілю Західної Європи; застосування технології симуляторів для навчання; створення міжрегіональних стратегічних альянсів;
- залучення додаткових грантів на розвиток видавничо-поліграфічних підприємств Дніпропетровщини.

СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ КОМАНДИ

Бобир Олена, тренер, супервізор та коуч за Європейськими стандартами ANSE та УССК

Сьогодні супервізію застосовують у різних сферах діяльності: в освіті, соціальній сфері, бізнесі тощо.

Супервізія – це можливість розібрати складні робочі кейси, виявити проблемні точки в роботі та отримати допомогу в їх вирішенні; отримати підтримку та знизити рівень стресу, попередити вигорання; удосконалити власні професійні навички; підвищити задоволеність роботою, обмінятися досвідом та спільними переживаннями з колегами у професійному середовищі.

Ціль супервізії: підвищення ефективності консультивання працівників, підтримка їх професійного розвитку та профілактика професійного вигорання.

Проходження працівником супервізій підвищує якість виконання посадових обов'язків в організації.

Які б супервізорські заходи не організовувались, вони відповідають різноплановим потребам команд, тому що існують вагомі контекстуальні відмінності, пов'язані з установою, типом організації, працівниками та користувачами послуг.

Команда – це група людей, яких пов'язує спільна мета. Серед іншого командний підхід застосовується для виконання комплексних завдань, які складаються з великої кількості взаємозалежних завдань. Під час супервізії основна увага зосереджується на командних відносинах, бар'єрах комунікації, командних ролях, відносинах влади та конкуренції, атмосфері в команді тощо.

Командна супервізія – це метод консультивання, який використовується для забезпечення та підвищення якості професійної діяльності працівників.

Командна супервізія набуває психодинамічної модальності в результаті того, що учасники спільно рефлексують з приводу свідомих і несвідомих значень різних тем, що хвилюють команду: виконання завдань, розуміння ролей, взаємини членів команди між собою та з керівництвом, а також пов'язані з цим конфлікти, залучення до організаційних процеси тощо.

Зосередження на команді задля розв'язання проблем дає основу для найкращого використання об'єднаних ресурсів команди, пропонує джерело підтримки для членів команди, які переживають стрес, є прийнятним для розв'язання труднощів, що виникають. Воно також дозволяє в процесі супервізії зосередитися на питаннях, які справді є особистими для супервізованого та його роботи, залишаючи інші питання для командного рівня.

Зміст супервізійної роботи залежить від методу та є структурованим (техніка фокусування) або неструктурованим (метод вільних асоціацій), і супервізор застосовує техніку досить активну або більше обережні інтервенції.

Шляхом роботи з переносами та контрпереносами, виявлені супервізором конфлікти обговорюються «тут і зараз». Це означає, що неструктуровані фази

чергуються в процесі роботи зі структурованими та фокусованими етапами, на яких супервізор разом із групою розробляє правила та прийоми комунікації, структури співробітництва та форми спілкування для успішного вирішення конфлікту. Завдяки цьому учасники знову знаходять впевненість у своїй компетентності та в ресурсах, усвідомлюють свої страхи та перешкоди.

Супервізія сприяє ефективному функціонуванню організації. Акцент робиться на відображенні взаємозв'язку між командою та організацією загалом, проясненні позицій керівника, а також на інституційному та суб'єктивному розумінні ролей і завдань працівників. Такий підхід супервізії сприяє організаційній культурі.

Рефлектуючи й обговорюючи конфлікти та суперечності з різних точок зору та експериментуючи з новою поведінкою, учасники розробляють більш ефективні стратегії їхнього подолання.

Супервізія передбачає зміну мислення та практики працівників, що впливає на їх професіоналізм, а іноді й на їхнє особисте оточення, може з'явитися усвідомлення нових потреб.

Супервізія веде працівників до нових підходів в осмисленні робочих ситуацій, власних можливостей, варіантів вибору та обов'язків. Це спонукає їх до пошуків іншого розуміння професійних відносин, процесів і поведінки відповідно до цього розуміння.

На організаційному рівні супервізія веде до підвищення професійної продуктивності в межах організації через:

- прояснення функцій і ролей;
- ефективне поводження з напруженнями та протиріччями;
- запобігання та зниження стресу та вигоряння;
- здобуття нових інсайтів;
- підтримку процесів професіоналізації для всіх членів організації на всіх рівнях ієрархії.

Супервізія забезпечує ментальну допомогу та поновлення енергії під час виснажливої роботи. Це спосіб піклуватися про своє здоров'я.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН НА РИНКИ ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Герасименко Юлія, професорка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Біла Церква, Київська обл.)

З початку 2023 року в Україні спостерігається поступовий процес відновлення ринку праці. Проте рівень безробіття залишається підвищеним порівняно з періодом перед початком великої війни і вже проявляє ознаки структурних проблем. Розростаються відмінності у професійних та регіональних показниках, що гальмують подальше покращення зайнятості. Наслідки конфлікту (пошкодження, закриття компаній та їх переміщення), виїзд біженців за кордон та збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб створюють ситуацію, коли місця праці та робоча сила неспівмірні за географічним розташуванням. За даними станом на травень 2023 року рівень безробіття склав приблизно 20%.

Першочерговою проблемою для приватного бізнесу є недостача кваліфікованого персоналу. Відчутний дефіцит фахівців у певних галузях, навіть при наявності високого рівня безробіття. Це можна пояснити такими причинами: 1) виїзд кваліфікованих працівників за кордон, особливо жінок, які стали біженцями; 2) призов чоловіків до Збройних сил (до 1 мільйона осіб працездатного віку). [1].

У той же час спостерігається зростання нелегального зайняття на ринку праці – кількість працівників, які працюють без офіційної реєстрації та отримують оплату «в конвертах», збільшується. Це призводить до відсутності соціальних гарантій для цих людей і виключення їхнього робочого часу з розрахунку трудового стажу. Однією з причин цього зростання неофіційного зайняття стала вимога обов'язкової реєстрації чоловіків у військоматах для офіційного трудового працевлаштування. За даними Державної служби зайнятості України, станом на березень 2023 року, близько 3 мільйонів осіб працювали без офіційної реєстрації, що становить понад 20% працездатного населення України. За умови відсутності значних економічних спадів, рівень безробіття буде зменшуватися завдяки активізації економічної активності. Процес відновлення економіки України сприятиме вирішенню структурних нерівностей, зокрема через інвестиції у регіони, що постраждали, і повернення біженців та переселенців на їхні рідні місця проживання [2].

Інноваційні зміни можуть впливати на ринки праці та зайнятість кваліфікованих робітників в Україні в умовах повоєнного відновлення. У процесі відновлення після війни можуть з'являтися нові індустрії та галузі, такі як будівництво та інфраструктурні проекти. Це призведе до підвищеного попиту на кваліфікованих будівельників, інженерів і робітників, які володіють

відповідними навичками. Однак інновації можуть також призвести до автоматизації деяких процесів у виробництві та будівництві, що може вплинути на попит на ручну працю. Робітники, які раніше виконували рутинні завдання, можуть потребувати перекваліфікації для виконання більш висококваліфікованих завдань, пов'язаних з обслуговуванням та обслуговуванням автоматизованих систем.

Умови відновлення можуть спонукати уряд та освітні установи до перегляду програми підготовки робітників та інженерів, щоб відповідати новим вимогам ринку праці. Підвищення кваліфікації та навчання в області нових технологій буде ключовим фактором. Відновлення після війни призведе до збільшення уваги до безпеки на робочому місці, особливо у будівельній сфері та інших небезпечних галузях. Це створить попит на спеціалістів з області охорони праці та безпеки.

Уряд сприятиме розвитку центрів та лабораторій для досліджень та розробок у нових галузях, що сприяє розвитку кваліфікованих робітників та інженерів, які мають доступ до сучасного обладнання та технологій. В залежності від специфіки відновлення, може статися міграція робочої сили в регіони з вищим попитом на робочу силу у зв'язку з інноваційними проектами та інфраструктурними розвитками.

Загалом, інноваційні зміни можуть бути як можливістю, так і викликом для робітників та кваліфікованих спеціалістів в Україні в умовах повоєнного відновлення. Ключовою стратегією є активна адаптація до нових реалій, постійне навчання і розвиток навичок, які відповідають сучасним вимогам ринку праці.

Великою проблемою, особливо насамперед у середньо- та довгостроковій перспективі, є міграційні процеси. Наразі кількість українців, які мають статус тимчасового захисту в Європі, становить 5,14 мільйона осіб. Додатково, близько 250 тисяч біженців переселились до США та Канади, головним чином це жінки з дітьми. Це створює значні виклики щодо майбутнього робочого потенціалу України з демографічної точки зору.

Зменшенням безпекових загроз сприятиме прискореному поверненню біженців, але існує ймовірність зворотного руху - об'єднання родин або пошук роботи за кордоном. Старіння населення України прискорюється (за станом на 1 січня 2022 року середній вік в Україні становив 42,2 роки), що призводить до зменшення потенціалу робочої сили [3].

Роль освіти в формуванні людського капіталу є критичною, особливо в умовах негативного демографічного розвитку. Система освіти, перепідготовки та професійного розвитку високої якості сприяє зменшенню дефіциту робочої сили. Але зусилля, спрямовані на підвищення якості та актуальності освіти, зокрема професійно-технічної, вищої та освіти для дорослих, є недостатніми. Інвестиції в людський капітал, такі як програми перепідготовки для дорослих, навіть до війни не були пріоритетом в Україні.

Крім того, війна призвела до швидкого знецінення людського капіталу і створила значну колективну психологічну травму, яка матиме тривалий вплив на

психічне і фізичне здоров'я людей і вплине на продуктивність праці. Ще однією проблемою є невідповідність підготовки робочої сили потребам економіки. Плани системи освіти, створені до війни, залишаються незмінними, що ускладнює їх адаптацію до сучасних вимог ринку.

Згідно інформації представленої Державною службою зайнятості, на ринку праці існують значні проблеми, включаючи невідповідність кваліфікації працівців та деякі розходження між попитом і пропозицією робочої сили. На даний момент, роботодавці особливо активно шукають кваліфікованих фахівців для фізичної праці. Але цікаво, що серед безробітних, зареєстрованих у службі зайнятості, 43% мають вищу освіту, а в деяких великих містах цей показник може досягати 60% і вище. Співмірно, кількість безробітних у категоріях колишніх керівників, професіоналів і фахівців втричі перевищує кількість відповідних вакансій [4].

Для забезпечення стабільності і підвищення продуктивності робочої сили важливо встановити пріоритети у підготовці фахівців, перш за все в тих економічних секторах, які потребують відновлення. Для успішного впорядкування цього процесу державі важливо співпрацювати з бізнесом, який, крім непередбачуваних викликів від війни, також стикається із визнаним дефіцитом кваліфікованих кадрів.

Вплив інноваційних змін на ринки праці та зайнятість кваліфікованих робітників в умовах повоєнного відновлення України буде значущим і динамічним. Інновації сприяють розвитку нових галузей, таких як відновлювальна енергетика, інформаційні технології, біотехнології тощо. Це призведе до створення нових робочих місць для кваліфікованих робітників, які володіють спеціалізованими навичками в цих галузях. Інновації включають в себе впровадження нових технологій та автоматизацію виробничих процесів. Це змінює характер роботи та вимагатиме від робітників вивчення нових навичок для роботи з сучасним обладнанням.

Інноваційні галузі вимагають від робітників вищого рівня кваліфікації та освіти. Робітники будуть змушені проходити навчання та курси підвищення кваліфікації, щоб відповідати вимогам роботодавців. Інновації сприяють створенню промислових кластерів та інноваційних екосистем, де різні компанії співпрацюють та взаємодіють для спільного розвитку та виробництва. Це в свою чергу змінює робочі можливості в регіональному аспекті. Інновації часто вимагають спеціалізованих інженерів та технічних спеціалістів. Такі фахівці знайдуть більше можливостей на ринку праці та будуть мати більше конкурентних переваг.

Ринок праці стане більш динамічним та швидкозмінним внаслідок інноваційних змін. Робітники повинні бути готові до постійного навчання та адаптації до нових технологій та вимог робочого процесу. Високотехнологічні галузі будуть залучати кращих кваліфікованих робітників, що підвищує конкуренцію на ринку праці. В свою чергу робітники повинні дбати про розвиток своїх навичок та здібностей.

Вплив інновацій на ринок праці та кваліфікованих робітників в умовах відновлення після війни є комплексним і може бути як позитивним, так і мати виклики. Важливо, щоб уряд, освітні установи та промислові підприємства співпрацювали для забезпечення адекватної підготовки робітників та сприяння їх адаптації до змін на ринку праці.

Список літератури

1. Робоча сила в Україні: як війна впливає на її майбутнє? URL: <http://surl.li/lfwlq>.
2. Ринок праці 2023: де зараз найбільші зарплати та яких спеціалістів шукають. URL: <http://surl.li/fehux>.
3. Державна служба статистики України: демографічний щорічник «Населення України» за 2021 рік». URL: <http://surl.li/gebqd>.
4. Яких працівників потребують українські роботодавці сьогодні та яку зарплату готові платити? URL: <http://surl.li/lfxma>.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Геревенко Андрій, старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква, Київська обл.)
gerevenkoandrey@ukr.net

Анотація. У сучасному суспільстві, де вимоги до професійної підготовки та підвищення кваліфікації постійно зростають, ефективне навчання та навчальний процес вимагають науково обґрунтованих та сучасних підходів до педагогічної діяльності. В матеріалі розглядаються ключові шляхи розвитку науково-методичного забезпечення педагогічного працівника. До них відносяться активна участь у наукових дослідженнях та впровадження їх результатів у практику, підвищення ролі педагогічної саморефлексії, використання інноваційних педагогічних технологій, постійне навчання та спільна робота з іншими фахівцями відповідної галузі. Тема спрямована на підкреслення важливості подальшого розвитку та підтримки науково-методичного забезпечення педагогічного працівника в сфері професійної освіти для забезпечення якісної підготовки та підвищення кваліфікації майбутніх кваліфікованих робітників, що відповідає вимогам сучасного ринку праці та сприяє розвитку суспільства в цілому.

Ключові слова: професійна освіта, педагогічний працівник, розвиток, вдосконалення, навчання.

Сучасний розвиток суспільства вимагає висококваліфікованих професіоналів у всіх галузях, і професійна освіта є ключовим чинником у формуванні таких спеціалістів. Однак успішна педагогічна робота в сфері професійної освіти вимагає науково-методичного забезпечення, яке б допомагало педагогам ефективно викладати та готувати кваліфікованих робітників за вимогами сьогодення. В умовах постійного зростання вимог до інтелектуальних здібностей, коли знання й кваліфікація набувають все більшої цінності і від якості вирішення цих проблем безпосередньо залежать економічна й соціальна стабільність України, перспективи сталого розвитку й добробут кожної людини, питання дослідження факторів впливу ефективності функціонування ринку освітніх послуг на якість людського капіталу стають надзвичайно актуальними [1], це питання розкриває вже більш глобальне питання в науковій статті «Науково-методичне забезпечення розвитку людського капіталу у сфері професійної освіти і навчання для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки» [2], але якщо ми говоримо про шляхи розвитку науково-методичного забезпечення педагогічного працівника у сфері професійної освіти, то вони можуть бути такими:

По-перше. Підвищення ролі наукових досліджень. Педагогічні працівники повинні постійно брати участь у наукових дослідженнях, які стосуються їхньої

сфери діяльності. Це допоможе актуалізувати знання та методику викладання. При дослідженнях потрібно на наступні питання (схема 1):

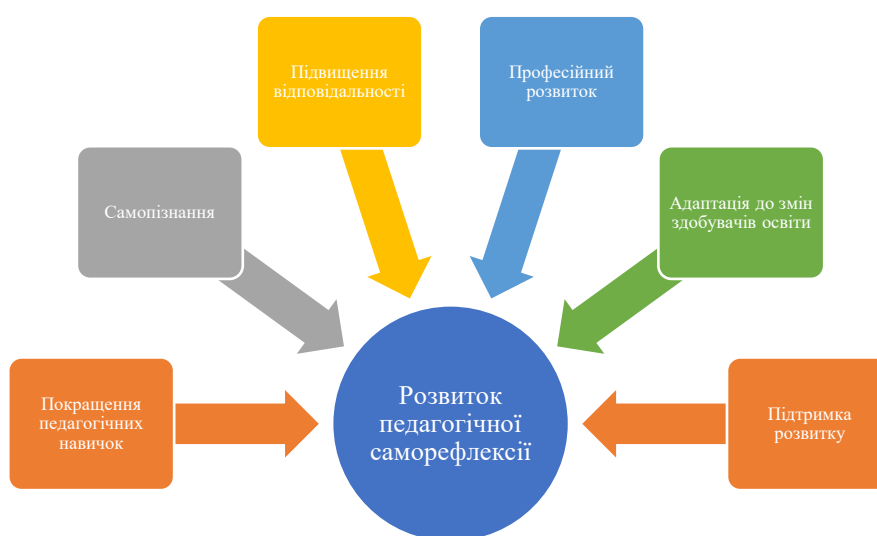
Схема 1

По-друге. Розвиток педагогічної саморефлексії. Педагоги мають вчитися аналізувати свою роботу, виявляти слабкі та сильні сторони та постійно вдосконалювати свою педагогічну майстерність (схема 2).

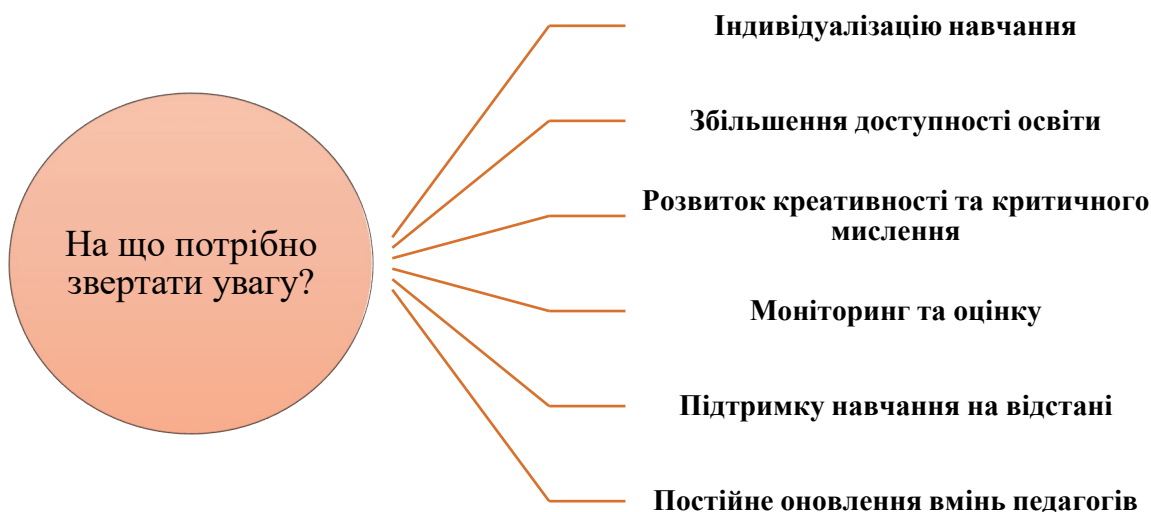
Схема 2

Розвиток педагогічної саморефлексії.

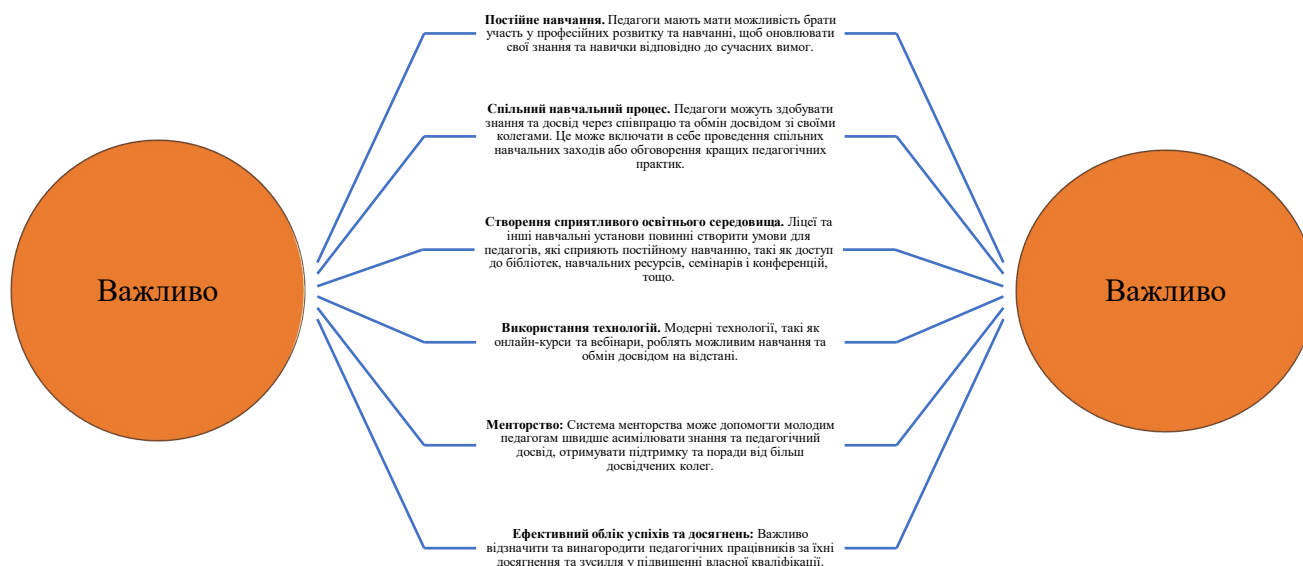
По-третє. Впровадження сучасних педагогічних технологій. Сучасні засоби інформаційно-комунікаційних технологій дозволяють педагогам створювати нові методи та прийоми навчання, що покращують якість освіти (схема 2).

Впровадження сучасних педагогічних технологій.

По-четверте. Підтримка внутрішньої системи навчання та асиміляції знань. Педагоги повинні мати доступ до постійного навчання та обміну досвідом з колегами (схема 4).

Підтримка внутрішньої системи навчання та асиміляції знань

Сьогодні в Україні активно розвивають систему курсів підвищення кваліфікації, майстер-класів, тренінгів й інших форм професійного навчання для вчителів, інструкторів, майстрів виробничого навчання й інших фахівців [3]. Такі заходи дозволяють підвищити професійну компетентність працівників і забезпечити їхнє оновлення з огляду на сучасні тенденції розвитку професійної освіти та звісно покращення розвитку науково-методичного забезпечення. Водночас збільшення ролі технологій підвищує основні вимоги до рівня якості

трудового потенціалу й професійних компетентностей робітників, вимагає інвестицій для підвищення кваліфікацій, модернізації професійного навчання, розвиток концептів безперервної освіти [4].

Розвиток науково-методичного забезпечення педагогічного працівника у сфері професійної освіти є важливою складовою успішного навчання та підготовки висококваліфікованих фахівців, і його постійне вдосконалення важливо для досягнення цієї мети, як педагога так і для України.

Список літератури

1. Аніщенко В. Упровадження відкритого професійного навчання населення на модульно-компетентній основі. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 5–19 березня 2018 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; за заг. ред. В.О.Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2018. С. 204–206.

2. Геревенко, А. М., Єрмоленко, А. Б. . Науково-методичне забезпечення розвитку людського капіталу у сфері професійної освіти і навчання для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023.. Академічні візії, (21).

3. Digital transformation of vocational schools: problem analysis / V. I. Kovalchuk et al. CEUR Workshop Proceedings. 2022. Vol. 9. P. 107–123. URL:<https://doi.org/10.55056/cte.107> (date of access: 18.09.2023).

4. Verganti R., Vendraminelli L., Iansiti M. Innovation and design in the age of artificial intelligence. Journal of product innovation management. 2020. Vol. 37, No. 3. P. 212–227. URL: <https://doi.org/10.1111/jpim.12523> (date of access: 18.09.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИХ ПРОГРАМ

Гончарова Ірина, менеджер Кластеру поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій «Поліграфія: логістика, сервіс, якість», м. Дніпро

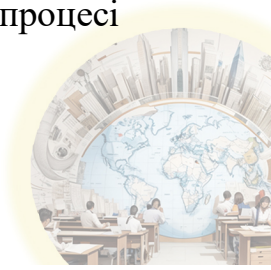
Анотація. Тези присвячені аналізу можливостей використання цифрових технологій у профорієнтації як засобам реалізації принципу персоналізації освіти. Розглянуто можливості застосування електронних сервісів у професійному консультуванні абітурієнтів, наведено прийоми професійної орієнтації, за допомогою яких вибір професії випускником стає більш ефективним.

Розвиток інформаційного суспільства передбачає впровадження цифрових інформаційних технологій у всі сфери життя. Завдяки стрімкому розвитку цифрових технологій виникає нове інформаційне докільля, формується інформаційне суспільство. Освітня система, у зв'язку з цим, має повноцінно відповідати сучасним актуальним викликам, готувати підростаюче покоління до вибору професійної діяльності у цифровому середовищі.

Під професійною орієнтацією розуміється допомога особистості у використанні власних, притаманних їй особливостей, наданні можливості розвивати їх так, щоб вона була спроможною обирати для себе галузі навчання та праці в ході мінливих умов її життя з метою, з одного боку, бути корисною суспільству, а з іншого – досягти самореалізації [3, с.6]. Профорієнтація – це цілеспрямована комплексна діяльність з підготовки молоді до обґрунтованого вибору професії відповідно до особистих інтересів, здібностей та суспільних потреб у кадрах.

До проблем, пов'язаних з професійним самовизначенням протягом багатьох років пред'являли і пред'являють науковий інтерес такі видатні люди, як Б.О. Федоришин, Є. І. Клімов, А. Є. Голомшток, М. С. Пряжніков, Е. Ф. Зеєр, Г. Ю. Айзенк та інші, серед зарубіжних науковців слід виділити Є.Гінзберга, Д.Холланда, Д.Дьюї, Т.Капlou, Ю.Гільбуха, Д.Сьюпера та ін. Сучасні українські дослідники (Є.В. Єгорова, Н.І. Литвинова, І.П. Маноха, М.В. Папуча, Н.А. Побірченко, В.В. Рибалка, В.В. Синявський, Б.О. Федоришин та ін.) розуміють професійне самовизначення як діяльнісний прояв свідомого суб'єкта, що здійснює життєво важливий вибір [2, с.171].

З кожним днем все більше людей стають активними користувачами онлайн-простору, серед яких переважають діти молодшого та середнього віку. Саме в цей час у дітей формується коло інтересів, що впливає на становлення схильності до певного роду діяльності, отже, великий вплив на підлітків мають соціальні мережі, комп'ютерні ігри та різні інформаційні портали. Це призводить до необхідності створення нових підходів до організації освітнього простору і, зокрема, пояснює ефективність використання цифрових технологій у процесі професійного самовизначення.

Із запровадженням карантинних заходів, пов'язаних з Covid 19, спрямованих на збереження здоров'я та життя кожної людини, у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні в наслідок агресії Російської Федерації проти України (Указу Президента України № 64 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні», Указ Президента України від 14.03.2022 № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні») в усіх освітніх закладах України виникла необхідність переходу до дистанційного навчання в режимі онлайн. У зв'язку із цим виникла потреба у коригуванні організації освітнього процесу, у тому числі і пошуку та реалізації нових форм та методів профорієнтаційної роботи.

Основними завданнями профорієнтаційної роботи у закладі професійної (професійно-технічної) освіти у виниклих умовах є:

- популяризація закладу та робітничих професій;
- надання профорієнтаційної підтримки молоді у процесі вибору профілю навчання та сфери майбутньої професійної діяльності;
- формування у молоді професійного самовизначення в умовах свободи вибору сфери діяльності, відповідно до своїх можливостей, здібностей та з урахуванням вимог ринку праці.

На сьогоднішній день основними проблемами профорієнтації молоді є:

1. Обмежена можливість участі у профорієнтаційних заходах, пов'язаних із територіальною належністю.

2. Дефіцит інформаційних джерел, здатних дати зрозумілі відповіді на такі питання, як «Де працює?» та «Чим займається?» спеціаліст тієї чи іншої професії.

Вирішенням цих проблем може стати створення інформаційного ресурсу, в якому будуть міститися відомості про діяльність професійних (професійно-технічних) закладів освіти, реалізовані напрями підготовки та можливості подальшого працевлаштування.

У вересні 2021 року за підтримки МОН в Україні стартував масштабний всеукраїнський проєкт із профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії» (<https://hryoutest.in.ua/>). Основна мета проєкту – у найкоротший термін побудувати ефективну профорієнтаційну систему, яка з'єднає сферу освіти з реальним ринком праці для підготовки висококваліфікованих кадрів та не поступатиметься найкращим міжнародним аналогам. На платформі всеукраїнського проєкту з профорієнтації та побудов кар'єри молодь може пройти профорієнтаційне тестування та визначити свою схильність до різних сфер професійної діяльності, отримати консультацію кар'єрного радника, ознайомитись із трендами ринку праці, відвідати онлайн-екскурсії на найкращі українські підприємства. Також на сайті МОН здобувачі освіти закладів загальної середньої освіти можуть ознайомитись з профорієнтаційним буклетом для молоді (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/proforiyentaciya-shkolyariv>), який розроблений з метою здійснення ефективної профорієнтаційної роботи серед молоді, її професійного та кар'єрного консультування. Буклет включає ефективні інструменти для молоді, яка прагне свідомо обирати майбутню професію та розвивати свою кар'єру, а

також для фахівців, які допомагають молоді з професійним самовизначення та кар'єрним розвитком.

Найбільш ефективним способом профорієнтаційної роботи може бути реклама в інтернет-просторах, наприклад за допомогою таргетингової реклами в соціальних мережах. Таргетована реклама прив'язана не до вмісту сторінок, а до користувачів: стать, вік, місце проживання, коло інтересів. Це дозволить викликати інтерес не лише абітурієнтів, а й школярів середнього віку, а також їхніх батьків. Налаштувавши правильно показ, можна «виловити» серед мільйонів людей потенційних абітурієнтів.

Віртуальний кабінет профорієнтації – одна з нових форм організації профорієнтаційної роботи. Він створюється на сайті закладу освіти як форма інтерактивного спілкування та є електронним інформаційним ресурсом. Робота віртуального кабінету спрямована на активізацію здобувача освіти, формування в нього прагнення самостійного вибору професії з урахуванням отриманих знань про свої здібності, про перспективи свого професійного шляху.

Гейміфікація – це новий тренд в освіті, який передбачає залучення до діяльності через ігрові процеси та дає можливість моделювати своє майбутнє. Цей метод зрозумілий і цікавий для «цифрової» молоді. В умовах ігрової реальності, виконуючи різні завдання та тести, майбутньому абітурієнту набагато цікавіше ознайомитися зі світом професій, отримати їх опис та інформацію про відповідні виші.

Можливості застосування сучасних цифрових технологій у сучасних умовах величезні, важливо направити їх у потрібне і правильне русло. Цифровий простір є дуже ефективним способом надання інформації. Простота у використанні та доступність інформації, ось головні плюси. Також на даний момент цифровий простір – це місце існування сучасної молоді, що дозволить показати їм все в розширеному вигляді.

Список літератури

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#n8> (дата звернення 03.10.2022).

2. Психологія профорієнтації у системі педагогічної освіти: [монографія] / Єгорова Є.В., Ігнатович О.М., Кобченко В.В., Литвинова Н.І. [та ін.] ; за ред. О.М. Ігнатович. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 248 с.

3. Зінченко В. П., Янцур М. С. Теорія і практика розбудови системи професійної орієнтації в сучасних умовах / Зінченко В. П., Янцур М. С. // Оновлення змісту і методів психології освіти та професійної орієнтації: Наук. зап. РДП. – Рівне, 1998.– Вип. 4. с.4–15.

4. Бех І. Професійна спрямованість змісту навчання трудової діяльності школярів / І. Бех, М. Тименко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка № 5. – 1999. – с. 15-21.

ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ТА ПЛАТФОРМ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Князєва Марина, старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

Розвиток цифрових навичок стає однією з найважливіших умов для розвитку цифрового ринку будь-якої країни, оскільки пов'язаний з усіма сферами функціонування суспільства та економіки.

У системі професійної і фахової передвищої освіти цифрові компетенції стають тим креативним фактором, який трансформуючись в інтелектуальний ресурс, генерує ефективний розвиток системи. ІТ-компетентність заслуговує на особливу увагу тому, що саме вона дає можливість особистості бути сучасною, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення науки і техніки в своїй професійній діяльності.

Цифровий педагогічний контроль навчальних досягнень здобувачів освіти закладів професійної освіти стає все більш актуальним. Сьогодні тестові завдання є надзвичайно поширеними і популярними, оскільки дозволяють швидко визначити рівень знань здобувачів освіти, прискорити обробку отриманої інформації, охопити великі за обсягом масиви вивченого матеріалу. Дана проблема стає ще більш вагомим у зв'язку з запровадженням в Україні військового стану та переведення освітнього процесу на дистанційну форму навчання.

Як відомо одним із найважливіших елементів в системі дистанційного навчання є саме контроль навченості шляхом тестування, яке потребує правильного методологічного супроводу з урахуванням особливостей здобувачів, специфіки предметної галузі навчання і вимог щодо забезпечення якості знань. Саме використання тестування дає практично миттєвий зворотний зв'язок між студентом та навчальним матеріалом завдяки автоматизації обробки результатів тестування.

Традиційні тести стали частиною повсякденного життя. Ми звикли, що тестування потрібне лише для перевірки знань у закладах освіти, але тестування використовується у різних галузях, зокрема, під час прийому на роботу. Часто виникає необхідність пройти тест, і важливо показати що це цікаво, і є важливим умінням на перспективу.

Маючи перед собою результати тестів, можна корегувати навчальний матеріал, удосконалюючи педагогічну майстерність та знання здобувачів.

Тести можуть застосовуватись з різною метою. Як правило, вони використовуються для поточної діагностики та коригування рівня знань, вмінь та навичок здобувачів під час вивчення певної теми або ж для підсумкового оцінювання навчальних досягнень. Традиційно, застосовується паперове (бланкове) тестування. Але останнім часом розроблені різноманітні тестові програми, системи електронного тестування (СЕТ), що дозволяють проводити тестування за допомогою комп'ютера.

Проведення тестування з використанням різних комп'ютерних систем має перевагу у тому, що дає змогу опитати багатьох студентів з різних предметів

пройшовши весь матеріал використовуючи ті ж самі умови та однакову шкалу оцінок. При цьому значно скорочується час перевірки знань студентів, автоматизується процес обробки результатів тестування, знижується навантаження на викладача.

Важливим аспектом комп'ютерного тестування - є наявність уніфікованого інструментарію, призначеного для комфортної та ефективної роботи з тестами викладачів для студентів. Одним варіантів такого інструментарію є використання модуля тестування в системі Moodle.

Moodle має можливість підготувати тестові завдання різноманітної складності, організувати тестування з підготовкою максимально об'єктивних та однакових для всіх студентів білетів. А також провести аналіз результатів. І це може бути використано як для апробації тесту та аналізу його підготовки, так і для подальшого аналізу рівня підготовки студентів.

Апробація є одним з важливих компонентів будь-якої системи екзаменування, що проводиться з метою оцінки професійних компетенцій. Завдяки коректному використанню апробації підвищуються показники якості екзаменування (валідність, надійність, об'єктивність, обґрунтованість, ефективність та прийнятність).

Moodle дозволяє оцінити загальний результат по тесту. Також, порівняти результати окремої групи із загальним результатом. А побудова відразу графіку результатів дозволяє побачити розподіл відповідей та наскільки він відрізняється від нормального розподілу. Графік дозволяє відзначити явні аномалії (хоча деякі з них можуть показувати проблеми з проведенням тестування, а не власне тестом), побачити, наскільки загалом складним чи легким був тест для групи. Відразу розраховані статистичні показники дозволяють ще глибше зануритися в аналіз. Moodle зокрема аналізує питання не тільки окремо, а й в контексті тесту: де питання було в структурі - на початку, в середині чи в кінці.

Можна виокремити та рекомендувати низку сайтів, платформ для проведення електронного тестування та оцінювання здобувачів освіти, серед яких KAHOOT (<https://kahoot.com/>), Socrative (<https://www.socrative.com>), QUIZZ (<https://quizizz.com>), МАЙСТЕР-ТЕСТ (<https://master-test.net>), LEARNINGAPPS (<https://learningapps.org>), ONLINE TEST PAD (<https://onlinetestpad.com>), CLASSROOM (<https://classroom.google.com/u/0/h>), REBUS (<http://rebus1.com/>.)

Таким чином, варто зазначити, що оцінювання здобувачів освіти з допомогою онлайн-тестів та платформ для дистанційного навчання є актуальним питанням на даний час, адже в умовах воєнного стану та переходом на дистанційну форму навчання це є об'єктивним інструментом педагогічного контролю в освітньому процесі.

Список літератури

1. Марина Князева. «Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти засобами систем електронного тестування»: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО, 2022. 29 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733101/>.

2. Юденкова О., Височан З., Сопіна О. Технології EdTech як засіб стабільності та неперервності освіти. Інноваційна педагогіка. 2023. № 62. С. 9 – 12. URL: <https://bit.ly/3QOUHms>.

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ З ВИРОБНИЧИМ ПРОЦЕСОМ ТА НАВИЧКИ СУЧАСНОГО СПЕЦІАЛІСТА ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Лебідь Ольга, старша викладачка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, майстер виробничого навчання Державного навчального закладу «Буцький політехнічний професійний ліцей»

Сучасні навички висококваліфікованого спеціаліста поділяються на два типи: ті, які залишаються актуальними і тому їх можна назвати сучасними, проте вони не є новими останні декілька століть; і які з'явилися за останні декілька десятиліть і є абсолютно новими в уявленні суспільства. Що стосується навиків першого типу, які були актуальні в ХХ столітті, але є актуальними і тепер, то це:

- знання ринку;
- вміння багато працювати;
- бути старанним, чесним, ефективним професіоналом;
- взаємодія з іншими людьми;
- творчість, інноваційність;
- критичне мислення, вміння вирішувати проблеми;
- гнучкість;
- ініціатива;
- сміливість, відповідальність;
- вміння аналізувати інформацію, уважність, здатність враховувати показники;
- лідерство, авторитет;
- соціальні навички, дружнє ставлення до різних культур і людей.

Що стосується ХХІ століття і особливих навиків, потреба яких з'явилась недавно:

- вміння користуватись базовим програмним забезпеченням та ПК;
- інформаційна грамотність та гігієна;
- медіаграмотність;
- грамотність у користуванні комунікаційними інформаційними технологіями;
- вміння користуватись спеціалізованими програмами в своїй галузі роботи і швидко навчатись інформаційно-технологічним змінам.

Звичайно, дані навички можуть бути присутні в більшій і меншій мірі, проте чим більше їх має особа, тим краще. Неможливо ідеально володіти всіма навичками одразу: одні навички простіше набути людям, чиї риси виключають інші навички, або ускладнюють їх набуття. Наприклад, лідери і авторитетні люди не завжди здатні пристосовуватись, і ознайомлення з переліком потрібних навиків допомагає знайти в собі «слабкі місця», які можна «підтягнути» і вдосконалитись.[1]

Розвиток освітніх послуг повинен іти в ногу з розвитком процесів, що відбуваються на ринку праці, у всіх сферах економічної діяльності підприємств, організацій, установ. Синхронізація виробництва і освіти необхідна тому, що:

1. Запобігання безробіттю.
2. Формування якісної робочої сили.
3. Забезпечення пропозиції робочої сили.
4. Формування спеціалізованої спрямованості робочої сили, підготовка кадрів тої галузі, яка найбільш відчуває «кадровий голод».
5. Реалізація економічно-соціального розвитку держави.

Взаємодія між освітніми структурами і бізнесом керується нормативними актами, але немає відповідальності за невиконання норм. Можна почути думки, чого немає такої відповідальності, її активного застосування до порушників. Проте ми не можемо створювати суспільство, у якому правлять репресії. Не поспішаємо створювати купу штрафів, і всього спектру різноманітної відповідальності. Інший шлях – мотивація. Адже в країні, де всі домовляються без примусів, продуктивність праці буде максимально високою.

Як можна мотивувати бізнес та освітню систему співпрацювати? По-перше, деяка мінімальна відповідальність має бути. Це стимулює розвивати дисципліну і відсіює не зовсім підходящих осіб на певних посадах. Вони розуміють, що відповідальність зростає, вимоги зростають, і стараються більше, або змінюють рід діяльності на більш підходящий для себе. Іншою складовою мотивації буде запозичення Європейських стандартів. Для багатьох людей, стереотипно, Європа – це взірць всього найкращого. Деякі люди знають, що це не так, і не буває нічого ідеального ні в найбільш передових країнах Європи, ні ще де-небудь у всьому світі. Але залучення найкращих європейських стандартів і мотивування людей до того, що ми «йдемо в Європу, разом до перемоги» змусить їх мобілізуватись і більше намагатись робити корисних вчинків, так як це наближає країну до Європейських стандартів і наближає до перемоги. А реалізація запозичених стандартів, пристосування їх до наших умов, відсіювання недоліків справді покращить систему освіти і її взаємодію з ринком праці.

Розвиток сучасних навиків професіонала призведе до кращих умов взаємодії освітньої системи та бізнесу. Це відбудеться наступним чином:

1. Дружнє ставлення до різних націй і культур, різних людей стимулюватиме інтеграцію і рух робочої сили між державами, обмін досвідом, стимулювання інклюзивного навчання та забезпечення робочими місцями людей з особливими потребами.

2. Впровадження інновацій можливе лише в суспільстві, яке активно входить в інформаційні перетворення, навчається поводитись з інформацією, комп'ютерами, програмами, які постійно змінюються. Інформація активізується завдяки грамотним її користувачам і рухається між різними системами в державі, а також між державами.

3. Вміння продуктивно працювати і доброзичливе ставлення один до одного: роботодавці отримують висококваліфікованих працівників, які, закінчивши університет, мають змогу підняти підприємству загальний рівень

розуміння інформаційних процесів. А керівництво прислухається до таких працівників, поважає їх, не зважаючи на молодий вік. Бізнес також дає заклик до освітньої системи, які кадри йому потрібні.

4. Відповідальність, лідерство, авторитетність, сміливість призводить до того, що ми приходимо до довоєнного стану ще під час війни. Ми не знаємо, коли закінчиться війна, але повинні жити далі. Законодавство поступово повертається до того, що було до війни, навіть залишаючи позаду деякі довоєнні догмати, які не є бажаними. Тобто не держава керує людьми, а люди – державою. В університетах навчаються не тільки твердим, а і м'яким навикам.[2]

Аналізуючи вищесказане, ми бачимо, як складно поєднати бізнес і навчання, як зробити так, щоб ці системи діяли як одна. А для чого їх взагалі розділяти? Коли ми маємо таке успішне поняття як «дуальна освіта». Ми можемо поєднати навчання і роботу. Коли розглядається лише теорія, навіть у дуже великому об'ємі і повторях, все одно не складається повного розуміння того, як все працює на практиці. Одночасна практика і навчання допоможе краще зрозуміти теорію і внести в неї корективи, удосконаливши навчання, і спростить робочий процес, коли свіжі теоретичні знання відразу застосовуються на практиці.

Дуальна освіта – це провадження трудової діяльності з паралельним навчанням. Це відрізняється від звичайної практики, яка ніяк не перетинається з навчанням, і для неї спеціально виділяється тривалий час. Після закінчення навчального закладу такого типу випускники володіють всіма необхідними навиками вузької спеціалізації, і їм не потрібні ніякі підготовчі моменти чи випробувальні строки. Варто пам'ятати, що університет, як правило, дає широку спеціалізацію. А випускники, які потрапляють на виробництво, уже пристосовуються до більш вузьких областей загальної теми. З дуальною освітою таких проблем не виникає.

Першою країною, яка вигадала дану систему була Німеччина. Вони назвали її «70% практики і 30% – теорії». Цей підхід у навчанні стали запозичувати інші країни Європи, Канада, Китай та Південна Корея.

Пілотування дуальної освіти в Україні протягом 2015-2017 років призвело до підвищення прибутків навчальних закладів до 50 тис. грн., зменшення витрат, у зв'язку з більш економним і розумним використанням ресурсів, економії комунальних послуг, підвищення рівня працевлаштування до 97% та доброзичливе ставлення і розуміння між роботодавцями та працівниками. Якість професійної підготовки при цьому зросла на 12-17%.

До 2020 року дуальну освіту активно впроваджували такі регіони, як Хмельницька область: 78,6%, Львівська: 63,6%, Кіровоградська та Чернігівська – половина закладів освіти, в столиці – 75%. Проте після запровадження карантину, а далі – у зв'язку з воєнними діями, всі системи зазнали гальмування. Тому, як зазначалось раніше, уже тепер ми повинні жити так, як ніби війна скінчилась, повертатись до нормального способу життя, починати відбудовувати країну вже зараз, тому що в іншому випадку нас чекає занепад. Розмови про «не на часі» зовсім не правильні, бо якщо всі зупинять будь-яку активність,

страждати буде і армія, так як виробництво зброї і пожертви на армію прямо зв'язані з іншою частиною економіки, що не зв'язана з обороною, емоційним станом громадян, і цей список можна продовжувати.[3]

Список літератури

1. Навички XXI століття. URL: https://novoshkola.com.ua/uk/21st_century_skills (дата звернення: 19.09.2023)
2. Лавриненко Л. М. Взаємодія та взаємозв'язок ринку праці та ринку освітніх послуг. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/121.pdf> (дата звернення: 20.09.2023)
3. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reforma-profesijnoyi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita> (дата звернення: 20.09.2023)

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ – ВНЕСОК МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Линчак Оксана, докторка біологічних наук, с.н.с., професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Актуальність розвитку людського капіталу для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки сьогодні не викликає сумнівів. Після 24 лютого 2022 р. масова міграція населення нашої держави призвела до демографічних втрат, на повне відновлення яких залишається мало надії. Уже сьогодні, а в майбутньому ситуація лише погіршиться, зростає частка населення 65 років і старше, що збільшить не лише навантаження на систему охорони здоров'я та пенсійний фонд, а й збільшить демографічне навантаження на населення працездатного віку. Звичайно, повоєнне відновлення країни вимагатиме залучення чималої кількості працівників, але варто пам'ятати, що на плечі цих працівників буде покладена ще й надія на *демографічне відтворення* населення.

Серед основних компонентів людського капіталу, яке потребує вкладень протягом всього життя, визначено здоров'я. Саме воно повинно залишатися основним критерієм доцільності і ефективності усіх без винятку сфер діяльності людини і саме його збереження та формування серед підростаючого покоління повинно залишатись однією з пріоритетних задач сьогодні.

За даними Українського інституту майбутнього серед викликів державній політиці поряд з депопуляцією визначені розбалансованість ринку праці, яка помножена на колосальний дефіцит робочих рук, та деградація системи освіти. Тому в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні актуально і важливо відновлення престижності виробничих професій і внесок в це майстрів виробничого навчання не може бути переоціненим. Поряд з іншими компетентностями особливої уваги потребує здоров'язбережна компетентність (здатність людини планувати і реалізовувати свою життєдіяльність у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки самої людини та її соціального оточення). Саме ці компетентності визначені у Професійному стандарті «Майстер виробничого навчання», Наказ Міністерства економіки України № 430-21 від 17.08.2021 р.

При виконанні трудової функції «планування та організація освітнього процесу» визначено компетентність «здатність реалізовувати здоров'язбережувальний підхід до організації освітнього процесу». Серед необхідних знань у першому випадку визначені знання щодо вимог з охорони, безпеки та гігієни праці; технічних вимог та норм оснащення робочих місць; засобів індивідуального і колективного захисту. Для цього майстру виробничого навчання необхідні вміння та навички, щоб забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; визначати оптимальні режими праці і відпочинку; запобігати монотонності праці й здійснювати профілактику

перевтоми здобувачів освіти; застосовувати засоби індивідуального колективного захисту.

Все це в майбутньому дозволить, в т.ч. зменшити і рівень ризику формування профзахворювань. А це, перш за все, можливо за рахунок удосконалення якості і використання засобів індивідуального захисту, впровадження раціональних режимів праці, що не потребує значних матеріальних вкладень.

Саме сприяння розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню навичок здорового способу життя, піклування про їхнє фізичне і психічне здоров'я, захист здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігання вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам (а ці обов'язки прописані для педагогічних працівників в Законі України Про освіту) дозволить забезпечити підвищення рівня здоров'я майбутніх кваліфікованих кадрів, як основної складової людського капіталу в умовах війни та повоєнного відновлення України.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Масліч Світлана, заступниця директора з навчально-методичної роботи
Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг», кандидатка педагогічних наук

Реформування системи професійної освіти в Україні пов'язано з необхідністю підготовки майбутніх кваліфікованих робітничих кадрів відповідно до потреб ринку праці, що особливо загострюється у період війни та повоєнної відбудови країни. Економіка України на сьогоднішній день потребує високоосвічених фахівців, здатних гнучко реагувати на зміни у промисловості та сфері послуг, що володітимуть «жорсткими» й «м'якими» навичками для успішного майбутнього. Саме тому перед закладами професійної освіти постають завдання організації освітнього процесу на новому рівні, модернізації освітніх стандартів, навчальних планів і програм, за якими відбувається підготовка майбутніх кваліфікованих робітників. Неабияку роль у цьому процесі відіграє вивчення й впровадження зарубіжного досвіду, прикладом чого є реалізація програми «EU4Skills: кращі навички для сучасної України» (2019-2023 рр.), яка охоплює 3 компоненти: «Підвищення ефективності реформи професійно-технічної освіти», «Покращення якості, привабливості професійної освіти та збільшення її відповідності потребам ринку праці» й «Модернізація інфраструктури та обладнання» [1].

Прикладом реалізації програми «EU4Skills: кращі навички для сучасної України» є створення у ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг» міжрегіонального навчального комплексу індустрії гостинності (рис. 1).

Рис. 1. Структура міжрегіонального навчального комплексу індустрії гостинності
Джерело: За матеріалами [2].

Водночас актуальним питанням щодо якісної підготовки здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти є впровадження

компетентнісного підходу до навчання. Це викликано дефіцитом робітничих кадрів, що на високому рівні володіють професійними компетентностями, низьким рівнем розвитку ключових компетентностей у здобувачів освіти, відсутністю методик тісної співпраці закладів освіти з роботодавцями. У цьому контексті важливого значення набуває процес оновлення освітніх стандартів, якими визначається перелік та зміст ключових, загальних і професійних компетентностей, що формують відповідні результати навчання.

Новим проєктом для сфери професійної освіти став проєкт «Професійна освіта в Україні» (Skills4Recovery), який стартував у вересні 2023 року, спрямований на покращення потенціалу робітничих кадрів для відбудови України. Одним із напрямів даного проєкту є створення освітніх можливостей внутрішньо переміщеним особам й учасникам бойових дій, що є важливим не лише з погляду ринку праці, а й психологічного відновлення даних категорій населення.

Зазначимо, що професійна освіта, як і будь-яка галузь освіти, зазнає значного впливу цифрових технологій. Особливість цифровізації професійного навчання полягає у цифровізації відповідних галузей, за напрямом яких відбувається підготовка майбутніх кваліфікованих робітників. Тому формування й розвиток цифрових навичок усіх учасників освітнього процесу є пріоритетним завданням освітньої реформи.

Таким чином, галузь професійної (професійно-технічної) освіти потребує низки реформ, спрямованих на відповідність європейським освітнім стандартам, вимогам ринку праці, необхідністю повоєнної відбудови країни.

Список літератури

1. EU4Skills | Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/eu4skills> (дата звернення: 01.10.2023).
2. Масліч С. В., Єрмоленко А. Б. Стратегічні домінанти розвитку закладу професійної освіти. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. № 101. Херсон. 2023. С. 55–61.

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Остапенко Роман, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Державний Біотехнологічний Університет (м. Харків)

У сучасному світі, де технології відіграють важливу роль у розвитку економіки, діджиталізація стала провідною частиною стратегій розвитку держав. Україна не залишилася осторонь, і активна діджиталізація економіки стала пріоритетним напрямом для країни. Впровадження нових технологій, інновацій та ефективного використання цифрових рішень забезпечують забезпечення конкурентоспроможності, забезпечують умови життя громадян і стимулюють економічне зростання.

Цифровізація стала невід'ємною частиною глобального економічного прогресу, і Україна не є винятком. Здійснення цифрової трансформації відіграє вирішальну роль у стимулюванні економічного зростання, підвищенні ефективності та конкурентоспроможності. Використовуючи інноваційні технології, Україна може відкрити численні можливості для просування своєї економіки вперед.

У цій статті ми розглянемо значення інновацій у цифровізації економіки України. Наша мета - пролити світло на поточний стан інновацій у країні, визначити ключові проблеми та підкреслити роль інновацій у розвитку цифрової економіки. Розуміючи ці аспекти, ми зможемо краще зрозуміти потенціал і важливість цифрової трансформації для економічного майбутнього України.

Наразі Україна досягає успіхів у стимулюванні інновацій у різних секторах. Однак є можливості для поліпшення. Рівень інноваційної активності ще не досяг свого повного потенціалу. Вкрай важливо оцінити і зрозуміти наявний інноваційний ландшафт, щоб визначити галузі, які потребують уваги та підтримки.

Інновації знайшли своє місце в ключових галузях економіки України. Такі галузі, як ІТ, сільське господарство, виробництво та охорона здоров'я, впроваджують технологічні досягнення для стимулювання зростання та ефективності. Ці галузі стали свідками позитивного впливу інновацій, продемонструвавши потенціал для подальшої інтеграції цифрових рішень.

Одна з основних проблем у цифровізації економіки України полягає у відсутності адекватної інфраструктури та технологічних ресурсів. Зміцнення цифрової інфраструктури та забезпечення доступу до високошвидкісного Інтернету по всій країні має важливе значення для створення середовища, що сприяє цифровим інноваціям та економічному розвитку.

Ще однією перешкодою є низький рівень обізнаності та освіченості населення щодо цифрових технологій та їхніх потенційних переваг. Підвищення цифрової грамотності та просування інформаційних кампаній можуть допомогти подолати цей розрив. Надаючи людям знання та навички, Україна

може сприяти створенню більш інклюзивного цифрового суспільства та стимулювати широке впровадження інноваційних рішень.

Інновації відіграють життєво важливу роль у розвитку цифрової економіки України. Заохочуючи культуру інновацій та використовуючи технологічні досягнення, Україна може прискорити зростання свого ВВП і стимулювати трансформацію сектору послуг. Інноваційні рішення та цифровізація відкривають нові можливості для бізнесу, створюючи можливості для розширення та підвищення конкурентоспроможності.

Більш того, інновації виступають каталізатором підвищення конкурентоспроможності України в глобальному масштабі. Постійно впроваджуючи інновації та впроваджуючи передові технології, український бізнес може позиціонувати себе лідером у своїх галузях. Освоєння цифровізації та стимулювання інновацій можуть допомогти Україні використовувати величезний потенціал світового ринку, залучаючи інвестиції та сприяючи економічному зростанню.

Насамкінець зазначимо, що цифровізація та інновації мають вирішальне значення для економічного розвитку України. Вирішуючи проблеми, сприяючи інноваціям і приймаючи цифрову трансформацію, Україна може повністю розкрити свій потенціал і позиціонувати себе як ключовий гравець у глобальній цифровій економіці. Шлях до цифрового майбутнього починається з визнання ролі інновацій у формуванні економічного ландшафту України.

Уряд України запустив різні державні програми та ініціативи з просування інновацій у різних секторах. Ці програми надають фінансову підтримку, гранти та субсидії підприємствам і стартапам, що займаються дослідженнями та розробками. Крім того, уряд виділив значну частину свого бюджету на інвестиції в інноваційні проекти та технології.

Для сприяння інноваціям і цифровізації Україна приділяє особливу увагу розвитку надійної інноваційної інфраструктури та екосистеми. Це включає в себе створення технопарків, інноваційних центрів та інкубаторів, створюючи сприятливе середовище для процвітання стартапів і підприємців. Уряд тісно співпрацює з освітніми установами та лідерами галузі, щоб надати необхідні ресурси та підтримку для побудови процвітаючої інноваційної культури.

Інновації - це не просто теоретична концепція в Україні; кілька історій успіху демонструють ефективно впровадження інноваційних ідей і технологій.

Компанії в Україні впровадили нові технології, щоб зробити революцію в різних галузях. Від інтеграції штучного інтелекту в охороні здоров'я до розроблення блокчейн-рішень для безпечних транзакцій український бізнес продемонстрував свою здатність адаптуватися і впроваджувати інновації.

Стартапи і невеликі компанії також зробили значний внесок у зусилля з цифровізації України. Ці гнучкі та динамічні підприємства використовують інноваційні ідеї та технології, щоб зруйнувати традиційні ринки і створити нові можливості. Їхній успіх слугує натхненням для підприємців-початківців і демонструє потенціал інновацій у стимулюванні економічного зростання.

Хоча Україна досягла вражаючих успіхів у сфері інновацій та цифровізації, все ще існують проблеми та перешкоди, які необхідно вирішувати.

Однією з основних перешкод на шляху цифровізації є відсутність достатніх інвестицій і можливостей фінансування. Потрібні подальші зусилля із залучення як вітчизняних, так і іноземних інвестицій для підтримки інноваційних проєктів і стартапів. Крім того, поліпшення доступу до фінансування та фінансових ресурсів стимулюватиме більше підприємств до цифрової трансформації.

Брак кваліфікованих фахівців у галузі нових технологій є серйозною проблемою для цифровізації в Україні. Щоб подолати цей розрив, необхідні цілеспрямовані програми навчання, партнерство між освітніми установами та промисловістю, а також ініціативи із залучення та утримання талантів. Інвестуючи в людський капітал, Україна може забезпечити стабільний приплив кваліфікованих фахівців для просування цифрових інновацій.

Майбутнє цифровізації в Україні відкриває багатообіцяючі можливості для економічного зростання та розвитку.

За постійної підтримки з боку уряду, співпраці між зацікавленими сторонами галузі та пильної уваги до досліджень і розробок Україна може позиціонувати себе як центр цифрових інновацій. Це дасть змогу залучити інвестиції, створити робочі місця та підвищити конкурентоспроможність українського бізнесу на світовій арені.

Діджиталізація економіки призводить до деяких проблем, як-от нестача трудових ресурсів і технологічних ресурсів, що вимагає компетентності та освіченості населення України, а також відсутності інтегрованої інноваційної екосистеми. Вирішення цих проблем потребує посилення зусиль і ресурсів з метою забезпечити достатню діджиталізацію країни.

В Україні існують різні заходи підтримки інновацій та діджиталізації. Це включає в себе створення державних програм та інвестицій в інновації, розвиток інноваційної зайнятості, підтримку стартапів і середнього бізнесу, а також розвиток законодавчої бази для стимулювання інноваційної діяльності. Усі ці заходи спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку інновацій та діджиталізації економіки країни.

Успіх цифровізації в Україні залежить від скоординованих зусиль уряду та бізнесу. Уряду необхідно створити сприятливе середовище шляхом реалізації сприятливої політики, надання фінансової допомоги та розвитку культури інновацій. Компанії, своєю чергою, мають прийняти цифрову трансформацію, інвестувати в дослідження і розробки та співпрацювати з різними зацікавленими сторонами для сприяння процвітаючій цифровій екосистемі. Разом вони можуть стимулювати цифровізацію економіки України та забезпечити процвітаюче майбутнє.

Інновації відіграють ключову роль у діджиталізації економіки України. Вони створюють нові цифрові рішення, розвиток зайнятості, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання економічного зростання. Інновації допомагають поліпшити умови життя громадян і забезпечити сталий розвиток країни.

На закінчення, усвідомлення інновацій у сфері діджиталізації та інновацій в економіці України стає дедалі очевиднішим. Впровадження нових технологій, створення інновацій та політична підтримка є ключовими факторами для досягнення масштабного розвитку. Необхідні подальші зусилля в галузі інновацій, щоб діджиталізація стала для і процвітаючого майбутнього України. Розвиток інновацій - це не тільки інвестиції в наслідки, а й інвестиції в потенціал.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Торба Наталя, доцент кафедри ПП та М НАПНУ УМО Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

Будь-яка діяльність в галузі освіти, спрямована на формування професіоналізму завжди має психологічні підстави, оскільки професіоналізм, який формується в діяльності педагога, спирається на певні психологічні засади, які розвиваються, проявляються в потребах, цінностях, поведінці, в комунікативних структурах, актуалізуються особистістю. Провідними психолого-педагогічними умовами в діяльності сучасного педагога по запровадженню дистанційного навчання постають: достатній рівень комп'ютерної грамотності педагогів і здобувачів освіти; наявність відповідної матеріально-технічної бази; моделювання освітнього середовища, яке включає дієві механізми практично-орієнтованого підходу. Теоретики й практики педагогічної та психологічної науки доклали багато зусиль, щоб мобільно й продуктивно адаптувати освітній процес до нових, складних умов. У цьому контексті одна з ключових ролей належала сучасним інформаційним технологіям. Широке розповсюдження й доступність комп'ютерів уможливають реалізацію цілей і завдань освіти незалежно від зовнішніх умов.

Будь-яка нова форма освіти, у тому числі дистанційна, вимагає створення психологічної бази, без якої не можна говорити про якість освітнього процесу.

Дистанційна освіта – це не випадкове явище, а закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов. Особливого значення дистанційна освіта набула в умовах воєнного стану. Можливість впровадження та активного використання дистанційних технологій в освіті дає змогу мобілізувати освітній простір дистанційної освіти, що сприяє стиранню кордонів у професійній діяльності та у міжнародному освітньому просторі. Така ситуація активізує освоєння нових технологій, розширення професійних зав'язків та вдосконалення методичних розробок, переорієнтацію взаємодії зі здобувачами освіти [4].

Дистанційна освіта надає широке коло можливостей для здобувача освіти як суб'єкта освітнього простору. Це самостійна постановка освітніх цілей, вибір напрямів, форм і темпів навчання в різних освітніх сферах; це збільшення обсягу доступної інформації, реалізованість доступу до світових культурних та наукових ресурсів і здобутків, це необмежена можливість спілкування між усіма суб'єктами навчання, незалежно від їх територіального розташування [3].

Розробка навчально-методичних матеріалів для дистанційного навчання потребує врахування психологічних закономірностей сприймання, пам'яті, мислення, уваги, а також вікових особливостей здобувачів освіти. Це пояснюється тим, що пізнавальні процеси здобувачів освіти безпосередньо впливають на засвоєння навчального матеріалу. Існує низка незалежних від особистісних характеристик особливостей, які слід враховувати при розробці навчально-методичних матеріалів, зокрема такі:

- органи чуття людини обмежені у своїй можливості реагувати на інформаційні сигнали, відтак сприймають лише дозовану кількість повідомлень із навколишнього середовища; і якщо повідомлень багато, то мозок зазнає інформаційного перенасичення (перенавантаження);

- особистість сприймає світ залежно від того, що вона очікує сприйняти, через те її свідомість більшою мірою реагує на нове і несподіване;

- «ефект технічного перенасичення» полягає в тому, що людина не спроможна без варіювання виконувати одноманітні завдання протягом навіть нетривалого часу, тому іноді непомітно для себе вона змінює задачу, яку розв'язує.

Урахування представлених особливостей сприяє підвищенню рівня сприйняття інформації і засвоєння навчального матеріалу тими, хто навчається у системі дистанційної освіти.

Зворотний зв'язок між здобувачем освіти і педагогом у системі дистанційного навчання є необхідним її атрибутом. Цей зв'язок повинен забезпечувати психологічний комфорт у процесі навчання. Суть механізму зворотного зв'язку полягає в тому, що в між особистому спілкуванні процес обміну інформацією ніби подвоюється і, окрім змістового навантаження, несе в собі від реципієнта до комунікатора відомості про те, як реципієнт сприймає і оцінює поведінку комунікатора. Адекватність сприйняття інформації залежить від багатьох причин, найважливішою з яких є наявність або відсутність у процесі діалогу комунікативних бар'єрів. Комунікативний бар'єр - це психологічна перешкода на шляху адекватної передачі інформації між партнерами зі спілкування. Якщо такий бар'єр виникає, то інформація спотворюється або змінюється її зміст. [2].

З початком війни на території нашої держави суттєво зросла актуальність дослідження реалізації дистанційної освіти у період воєнного стану. Можемо констатувати мінімальну кількість наукових досліджень освітніх процесів в умовах війни. Водночас К. D. Rajab стверджує, що дистанційне навчання дозволяє здобути якісну освіти й частково задовольнити безпекові потреби в умовах воєнних дій [5]. Бачимо, що проблема психологічного обґрунтування дистанційного навчання в умовах війни потребує ретельного теоретичного аналізу як основа для подальшої експериментальної перевірки виокремлених положень

Реалізація завдань вивчення і формування готовності здобувачів освіти до дистанційного навчання в умовах війни передбачає спрямованість на такі компоненти:

1) мотиваційний – наявність мотивації до оволодіння знаннями, здобуття майбутньої професії у складних життєвих обставинах;

2) когнітивний – наявність інформаційної підготовки та сформованості мисленнєвих структур, що є основою ефективного дистанційного навчання;

3) операційно-діяльнісний – сформованість конкретних навчальних дій дистанційного навчання, рівень самоконтролю і вольового зусилля при досягненні навчальних цілей;

4) рефлексивний – рівень розвитку самоаналізу власних успіхів в умовах дистанційної освіти. Виділення структури готовності до дистанційного навчання допомагає більш ефективно підібрати методи діагностики та розвитку описаних складових. [1].

Структуру готовності педагогів можна розглядати у контексті описаної моделі готовності здобувачів, проте слід урахувувати особливості викладацької діяльності.

При використанні дистанційного навчання під час війни слід враховувати комплекс заходів, спрямованих на збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу. Реалізація цього завдання передбачає залучення кваліфікованих психологів і медиків. Водночас варто пам'ятати про неприпустимість психологічної допомоги у воєнний час «мирними методами», що можуть лише дестабілізувати психічний стан. Тобто фахівці педагогіки мають мати певну кваліфікацію що допоможе надавати ефективну онлайн-підтримку здобувачам освіти в умовах війни.

Список літератури

1. Зінченко Олександр Психологічні умови ефективності дистанційного навчання. //Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2022. Випуск 13. С. 71–77 71 Visnyk of the Lviv University. Series Psychological sciences. Issue 13. P. 71–77

2. Малінок Олена "Дистанційна освіта: організаційна структура, психолого-педагогічні основи, фінансування і управління." //Дир. школи, ліцею, гімназії. - 2002. - №6. - С. 38 - 45)

3. Мазур В.М. Дистанційні освітні технології в підготовці психологів / В.М. Мазур // Актуальні проблеми психології : Зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – 2009. – Том 7. – Вип. 20. Частина 2. – С. 5-7

4. Халин В.Г. Модернизация национальной системы высшего образования в контексте выбора управленческих решений: монография 2008. – 264

5. Rajab K. D. The Effectiveness and Potential of E-Learning in War Zones: An Empirical Comparison of Face-to-Face and Online Education in Saudi Arabia, in IEEE. Access. 2018. Vol. 6. Pp. 6783–6794. 9. Zinchenko O. V., Sherudylo A. V

ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Юденкова Олена, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін, Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Біла Церква), udenkova2017@gmail.com

Попри важливість соціального партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, дослідженню його стану у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників приділяється, на нашу думку, все ще недостатньо уваги. У дослідженнях українських науковців з проблеми розвитку соціального партнерства А. Колот, С. Українця, Т. Ляшенко, О. Мірошниченко, М. Сороки, Л. Щербак, І. Дубровського значна увага приділяється пошуку нових підходів до реформування професійної (професійно-технічної) освіти на основі консолідації зусиль усіх заінтересованих сторін. Водночас проблемні питання розвитку соціального партнерства між ЗП(ПТ)О та ринком праці базуються на нормативно-правових документах, відповідних листах державних органів центральної виконавчої влади та дослідженнях спостерігачів від міжнародних проектів в Україні. У 1998 р. створено Конфедерацію роботодавців України з метою консолідації дій роботодавців щодо формування й реалізації узгодженої політики в соціально-економічній сфері, координування дій учасників щодо політики зайнятості, заробітної плати, соціального страхування, охорони праці, участі у переговорах з профспілками на національному рівні, делегування представників у Національну раду соціального партнерства, Національну службу посередництва і примирення. У 1999 р. вона вперше уклала Генеральну угоду з Кабінетом Міністрів України та профспілковими об'єднаннями України на 1999 – 2000 роки з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин та забезпечення конституційних прав і гарантій працівників та роботодавців. В угоді сторони також визначили напрями та зобов'язання щодо створення дієвої системи соціального партнерства шляхом проведення попередніх консультацій та узгодження проектів з соціально-економічних питань, створення галузевих та регіональних об'єднань роботодавців та залучення їх представницьких органів до колективних переговорів і укладення відповідних угод, договорів. З прийняттям законів України «Про соціальний діалог в Україні», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про колективні угоди та договори» процес підготовки кваліфікованих робітників для задоволення потреб сучасного ринку праці значно пришвидшився.

Одним із кроків розбудови соціального діалогу (партнерства) на національному рівні є прийняття Закону України «Про соціальний діалог в Україні» та відповідно до нього створення за Указом Президента України № 347/2011 «Про Національну тристоронню соціально-економічну раду»

Національної тристоронньої соціально-економічної ради, яка призвана розглядати серед інших і питання професійної підготовки робітничих кадрів. Відповідно до статті першої, вище зазначеного закону «соціальний діалог – процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин». Запроваджена децентралізація дозволить місцевому самоврядуванню приймати оптимальні рішення щодо підготовки робітничих кадрів та має посилити соціальне партнерство. Створений механізм закладе основу для оперативного реагування ЗП(ПТ)О на кон'юнктуру ринку праці та більш активної участі соціальних партнерів у розвитку професійної освіти. Проте, незважаючи на деякі досягнення в реформуванні системи П(ПТ)О в Україні ситуація формування плідної взаємодії між ЗП(ПТ)О та соціальними партнерами залишається складною із цілою низкою проблем, що потребують вирішення, як на державному (національному), регіональному так і на локальному рівнях (ЗП(ПТ)О – конкретний роботодавець).

Метою дослідження є спроба зробити обґрунтування вагомості соціального партнерства у сфері професійної освіти як основної форми взаємодії ЗП(ПТ)О із сучасним виробництвом у процесі підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників.

Світовий досвід дозволяє переконатись, що досягнути злагоди у суспільстві та підвищити ефективність виробництва можна лише в умовах соціального миру та співробітництва між найманими працівниками і роботодавцями. Узгодження соціально-економічних інтересів між вказаними суб'єктами, а також між ними і державою утворює цілу систему суспільних відносин, які отримали у країнах з розвинутою ринковою економікою назву інституту соціального партнерства. На практиці соціальне партнерство виступає в якості альтернативи всякій диктатурі класу або особи і є цивілізованим (мирним) методом розв'язання соціальних конфліктів. Метод розв'язання будь-яких конфліктів у системі соціального партнерства – компроміс, узгодження інтересів усіх об'єктів трудових відносин шляхом мирних переговорів і взаємних поступок.

Соціальне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти – відносно нова категорія, яка з'явилась у зв'язку зі зміною форм власності у нашій державі, мета якого полягає у особливому типі взаємодії ЗП(ПТ)О із центральними та місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями роботодавців, профспілок, підприємствами різних форм власності й підпорядкування, органами служби зайнятості, іншими заінтересованими партнерами, направленої на максимальне узгодження інтересів всіх учасників цього процесу. У сучасних умовах ЗП(ПТ)О не в змозі задовольнити запити економічних секторів країни. Причин багато, серед яких: незадовільне ресурсне та фінансове забезпечення реформування профтехосвіти; відставання рівня професійної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О від зростаючих

вимог до якості підготовки робітничих кадрів; невідповідність застарілої, морально та фізично зношеної матеріально-технічної бази ЗП(ПТ)О вимогам інформаційно-технологічного розвитку; відсутність інформації про перспективи розвитку галузей економіки; не прогнозованість потреб нових видів робіт у професійній підготовці кваліфікованих робітників відповідно до змісту праці галузі, знищення інфраструктури як закладів освіти так і виробничих потужностей в умовах військової агресії російської федерації на території України тощо.

Проблеми економіки і суспільного життя, в тому числі у сфері професійної освіти, вирішуються оптимально, якщо реалізується орієнтація не на конфронтацію, а на досягнення соціальної злагоди, узгодження інтересів різних суспільних груп. Стрижнем соціального партнерства у сфері професійно-технічної освіти є принцип співробітництва між роботодавцями і педагогічними працівниками ЗП(ПТ)О, який реалізується у формах: проведення переговорів; укладення договорів на підготовку кваліфікованих робітників, проходження виробничого навчання і практики в умовах реального виробництва та працевлаштування; узгодження проектів організаційно-розпорядчих документів, мета яких соціальний захист здобувачів освіти ЗП(ПТ)О, підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання; консультацій при прийнятті рішень соціальними партнерами на всіх рівнях (керівництво, працівники).

Поняття «соціальне партнерство» в сучасній науковій літературі визначається науковцями у залежності від їх погляду на організаційну форму співпраці ЗП(ПТ)О з роботодавцями, їх взаємозв'язок та місце у педагогічній системі закладу освіти з метою забезпечення освітнього процесу саме тим умовам, які б забезпечили якість професійної освіти відповідно до вимог освітніх стандартів П(ПТ)О на компетентнісній основі та запитів роботодавців, проте в науково-методичній літературі подано недостатню кількість різних систем соціального партнерства, організаційні форми його реалізації, не в повній мірі визначені його роль і місце в педагогічній системі ЗП(ПТ)О.

Словосполучення «соціальне партнерство» інтегровано від понять «соціальне», що означає суспільне, тобто те, що відноситься до життя людей і їх відносин у суспільстві та «партнер» (від французького слова партія) – учасник спільної діяльності. Функціонування системи соціального партнерства здійснюється на трьохсторонній основі співпраці органів державної влади, підприємців і профспілок, яка спрямована на погодження інтересів і розв'язання проблем у соціально-трудої діяльності людей. Становлення системи соціального партнерства пройшло довгий і складний шлях. Засновниками концепції соціального партнерства є англійський економіст Дж. С. Міль, французькі економісти Ж.Б. Сей і Ф. Басти.

Відносини соціального партнерства мають колективний характер, в їх основі лежить колективний інтерес сторін. Колективний характер соціального партнерства виявляється в трьох аспектах: наявності колективного інтересу усіх суб'єктів у сфері застосування найманої праці; наявності колективних відносин у цій сфері; колективній структурі сторін соціального партнерства. На сьогоднішній день найбільш розвинута система соціального партнерства існує в

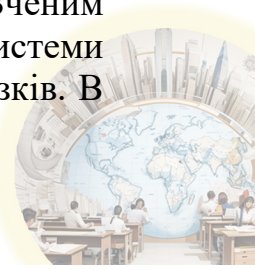
Німеччині, Австрії, Швеції. Меншою мірою вона розвинута в США і Японії. Системи соціального партнерства не має взагалі в слаборозвинених країнах. В практику регулювання соціально-трудова відносин в Україні термін «соціальне партнерство» увійшов з кінця 1991 року.

На думку С. Українця – об'єктом соціального партнерства є всі питання соціально-економічного і трудового спектру, оскільки неможливо вмістити в одну чи кілька статей всі життєві напрями, з яких укладаються угоди соціальними партнерами; в законодавстві відсутній вичерпний перелік соціально-трудова відносин, крім індивідуальних трудових відносин, до соціально-трудова також відносяться відносини зайнятості, соціального страхування, соціального забезпечення, охорони здоров'я, професійної освіти, забезпечення житлом, регулювання ринку праці, ціноутворення на споживчому ринку тощо.

В узагальненому розумінні предметом соціального партнерства може бути будь-яке питання соціально-економічного змісту в суспільному житті, щодо якого соціальні партнери вважають за потрібне досягти згоди. Тобто соціальне партнерство можна розглядати як принцип діяльності суб'єктів колективних трудових відносин і як правовий інститут. Соціальне партнерство як правовий інститут – це сукупність норм, що регламентують відносини між соціальними партнерами – трудовими колективами найманих працівників та їхніми представниками (профспілками та іншими представниками) і роботодавцями та їхніми представниками, а також між об'єднаннями вказаних суб'єктів щодо врегулювання трудових і соціально-економічних відносин, питань професійної освіти у сфері застосування найманої праці й вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів).

У енциклопедії освіти поняття «соціальне партнерство» визначається як система: 1) колективно-договірною регулювання соціально-трудова відносин між соціальними суб'єктами шляхом розроблення й реалізації спільних соціально-трудова договорів, програм чи угод на визначені терміни; 2) соціально-трудова відносин, що забезпечують оптимальний баланс та реалізацію основних інтересів різних соціальних груп; 3) інструментів і механізмів погодження інтересів учасників виробничого процесу: працівників і роботодавців. Предметом соціального партнерства є політика в соціально-трудова сфері та регулювання трудових відносин між сторонами. Мета – забезпечення інтересів учасників соціально-трудова відносин, вироблення та проведення узгодженої соціально-економічної та соціально-трудова політики. Економісти розглядають соціальне партнерство у двох аспектах: координація інтересів і досягнень компромісу на рівні суспільства в цілому і на рівні відносин всередині галузі, регіону, підприємства, окремими людьми.

За взірць можна взяти модель соціального партнерства як складної, цілеспрямованої, синергетичної, дворівневої адаптивної структури. Першим рівнем визначено педагогічну систему ЗП(ПТ)О, другим – комплекс традиційних та інноваційних організаційних форм соціального партнерства. Вченим виявлено, що соціальне партнерство є компонентом педагогічної системи ЗП(ПТ)О, що дозволяє реалізувати його на рівні функціональних обов'язків. В

ході дослідження було доведено, що успішність підготовки кваліфікованих робітників забезпечується за рахунок використання потенціалу соціального партнерства, який розглядається як реалізація принципів міжнародних стандартів якості, які адаптовані до системи професійно-технічної освіти; реалізація системи ефективного соціального партнерства і забезпечення якості професійної освіти супроводжується, як правило, модернізацією структури ЗП(ПТ)О – впровадженням у структуру управління ЗП(ПТ)О консультативно-експертної ради зі складу соціальних партнерів, науково-методичних і виховних відділів. Соціальне партнерство є обов'язковою умовою забезпечення якості підготовки кваліфікованих робітників при переході на нові стандарти освіти на основі компетенцій.

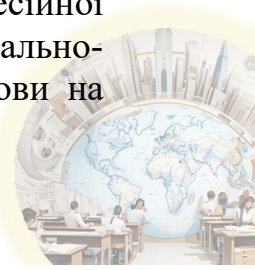
Виявлено основні ознаки поняття «соціальне партнерство в професійній освіті» (конструктивна взаємодія закладу освіти з суб'єктами ринка праці і ринка освітніх послуг; орієнтація на задоволення інтересів усіх взаємодіючих сторін та ін.). Тобто, в сучасних умовах основними суб'єктами соціального партнерства для ЗП(ПТ)О є роботодавці в особі підприємств, організацій, установ.

У контексті нашого дослідження маємо можливість також виокремити найбільш вагомі періоди соціального діалогу з різними суб'єктами. Так, для ЗП(ПТ)О які здійснюють профільне навчання для учнів закладів загальноосвітніх середніх шкіл, важливу роль відіграють партнерські контакти з самими школами, батьками майбутніх абітурієнтів. Процес підготовки кваліфікованих робітників у навчальному закладі характеризується налагодженням дієвих контактів з підприємствами та організаціями різних форм власності, з місцевими та центральними органами влади, Державною службою зайнятості. Для учнів ЗП(ПТ)О, які перебувають на останніх курсах навчання і мають бажання продовжувати освіту за фахом необхідними є взаємовигідні відносини професійних училищ з вищими навчальними закладами, громадськими організаціями, які сприятимуть швидкій соціалізації випускників у соціумі. Основною вимогою до побудови системи соціального партнерства є її системний та комплексний характер.

Таким чином, маємо можливість виокремити основні принципи побудови соціального партнерства між його суб'єктами: системність у спільному плануванні дій; прозорість та відкритість в оцінці дій кожного суб'єкта відносин; побудова спільних програм на взаємодовірі, оперативність в обміні інформації, взаємна відповідальність партнерів за свої дії.

Л. Щербак визначає «соціальне партнерство», як результат цивілізованої діяльності, певної соціальної технології, спрямованої на отримання кожною зі сторін взаємовигідних соціально-трудових відносин, є результатом кропіткої співпраці зацікавлених сторін .

Соціальне партнерство розширює можливості ЗП(ПТ)О: в забезпеченні його відповідності вимогам соціуму шляхом вибору освітньої стратегії з врахуванням тенденцій розвитку ринку праці спеціалістів; створення і оволодіння механізмами саморозвитку, самоорганізації й адаптації професійної освіти; оволодіння новими способами мотивації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців, формування в них настанови на

навчання на протязі всього життя; організації навчального процесу, який би гарантував підготовку конкурентноздатного випускника; в оволодінні додатковими засобами управління професійним навчальним закладом, встановленням конструктивних зв'язків із зовнішнім середовищем.

Сучасний рівень розвитку науки і техніки, жорстка конкуренція на ринку праці заставляють роботодавців проводити технологічне переоснащення підприємств високотехнологічним обладнанням і технологіями, що в свою чергу потребує від ЗП(ПТ)О підготовки випускників високої якості, мобільних, соціально-інтерактивних, вільно володіючих інноваційними виробничими технологіями. Вимоги до якості професійної освіти випускників ЗП(ПТ)О регламентується освітніми стандартами професійної освіти на компетентнісній основі. Тобто зміст професійної освіти вже враховує попит ринку праці на соціально-професійну компетентність щодо вільного володіння інноваційними виробничими технологіями.

Таким чином, пропонуємо розглядати соціальне партнерство як таку форму взаємодії між ЗП(ПТ)О і роботодавцями, при яких ефективно реалізуються педагогічні умови впровадження інноваційних виробничих технологій у процес підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю, відбувається системне оновлення змісту освіти з урахуванням техніко-технологічних змін та прискорена соціально-професійна адаптація випускників ЗП(ПТ)О до умов реального виробництва, формування у них професійної компетентності.

Аналіз наукових досліджень і реальної практики соціального партнерства дозволяє зробити висновок про те, що в умовах ринкової економіки лише в формі ефективної взаємодії з роботодавцями ЗП(ПТ)О має змогу реалізувати основну функцію – забезпечити ринок праці випускниками необхідної кількості та якості професійної підготовки. Водночас, ЗП(ПТ)О в умовах тісної взаємодії з роботодавцями має додаткові можливості. Насамперед, з'являється постійний доступ до інформації про стан ринку праці, що дає змогу уточнити структуру професій і спеціальностей усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, обсяги підготовки кадрів, визначити вимоги до професіограм і кваліфікаційних характеристик робітничих професій. По-друге, з'являється реальна можливість для того, щоб враховувати вимоги роботодавців до змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників шляхом спільної розробки професійних стандартів нового покоління, освітніх програм на основі отриманої інформації про передовий досвід професійної діяльності в рамках професії. По-третє, відкриваються реальні можливості для організації практики учнів на обладнанні, діючому в сучасному виробництві, набуття учнями професійно-практичних та операційних компетенцій діяльності з принципово новою технікою, інструментами, які використовують робітники в процесі професійної діяльності та на науковій основі їх функціонування. По-четверте, стає можливим організація систематичного стажування викладачів спецдисциплін і майстрів виробничого навчання на підприємствах з метою ознайомлення з інноваційними виробничими технологіями, формування у них окремих складових структури професійно-педагогічної компетентності. По-п'яте, підвищуються можливості

для цільової підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням регіонального компоненту розвитку економіки, що підвищує, в свою чергу, можливості працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О. Крім того, створюється механізм об'єктивної оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників незалежними експертними комісіями шляхом поетапних кваліфікаційних атестацій. Насамкінець, створюються умови для спільних проєктів, що дозволяють поповнити спецфонд ЗП(ПТ)О, модернізувати матеріально-технічну базу, розробити стратегію розвитку закладу освіти .

Отже, соціальне партнерство відіграє ключову роль у забезпеченні професійно спрямованого навчання кваліфікованих робітників і є основною формою взаємодії ЗП(ПТ)О із сучасним виробництвом.

Поряд з цим, маємо враховувати, що посилення національної конкурентоспроможності країни в умовах кризових станів можливе лише завдяки переходу на інноваційний тип економічного розвитку, який досягається головним чином за рахунок застосування нових знань для збільшення обсягів суспільного виробництва, підвищення якості виробленого продукту та прискорення темпів соціального прогресу. Дієвим важелем на шляху реалізації принципів концепції інноваційного розвитку є сучасні інтеграційні структури — кластери, метою створення яких є посилення ефективності як власне сформованої структури, так і адміністративно-територіального утворення, в межах якого вони функціонують. Однак аналіз ефективності кластерних структур і їх вплив на підготовку кваліфікованих робітників потребує подальших досліджень.

Список літератури

1. Юденкова О. Побудова процесу онбордингу з фокусом на молодого співробітника – випускника ЗП(ПТ)О як умова адаптації до сучасного ринку праці. Виклики та проблеми охорони праці в закладі професійної (професійно-технічної) освіти: зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Біла Церква, 26 жовтня 2023 р. URL: <https://bit.ly/46l7Edu>

2. Юденкова О. Трансформація професійної освіти: виклики та стратегії відтворення людського потенціалу. Інноваційні технології при підготовці фахівців агропромислового комплексу в умовах повоєнної розбудови України: зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Біла Церква, 28 вересня 2023 р. URL: <https://bit.ly/47lTdXS>

3. Юденкова О. Шляхи трансформації професійної освіти у нових організаційно-економічних умовах. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії: тези доп. V Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форум. (м. Київ, 20 вересн. 2023 р.). м. Київ, 20 вересня, 2023. URL: <https://bit.ly/49HsiHL>

4. Юденкова О., Височан З., Сопіна О. Технології EdTech як засіб стабільності та неперервності освіти. Інноваційна педагогіка. 2023. № 62. С. 9 – 12. URL: <https://bit.ly/3QOUHms>

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНО-
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ
ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
ТА МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ТА СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ**

Матеріали
усеукраїнської науково-практичної конференції
(21 - 23 вересня 2023 року)

Упорядкування
Сидоренко Вікторія Вікторівна,
Ісаєва Наталя Юріївна
Юденкова Олена Петрівна

